

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZ-YETERLİLİK İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ
İLİŞKİ: TÜRK VE YABANCI ÖĞRENCİLERİN
KARŞILAŞTIRILMASI

SABİNA NAZARLI
2501171308

Tez Danışmanı
Doç.Dr. Bora Yıldız

İSTANBUL - 2021

ÖZ

Öz-Yeterlilik ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki: Türk ve Yabancı Öğrencilerin Karşılaştırılması

SABİNA NAZARLI

Bu araştırmanın amacı öz-yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini belirlemektir. Planlı Davranış Teorisi çerçevesinde geliştirilen araştırma modelinde öz-yeterlilik bağımsız değişken, girişimcilik eğilimi ise bağımlı değişken olarak ele alınmaktadır. Literatür incelenmesinde, öz-yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ele alan birçok araştırmanın olduğu gözlemlenmektedir. Türkiye’de öğrenim gören Türk vatandaşlığına sahip öğrencilerle yabancı uyruklu öğrencilerin öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimlerinin karşılaştırılması araştırmanın özgün tarafını oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de öğrenim gören öğrenciler oluştururken, örneklemini ise Türkiye’deki 72 üniversiteden 239 Türk vatandaşlığına sahip ve 171 yabancı uyruklu olmak üzere toplam 410 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Kasım-Aralık 2020 aylarında, kolayda örnekleme metodu ile anket yöntemi uygulanarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, öz-yeterliliğin öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı düzeyde ve pozitif yönde bir etkisinin olduğu bulgulanmıştır. Araştırma bulgularında, kadın ve erkek öğrencilerin öz-yeterliliğine ilişkin anlamlı fark bulunmazken, erkek öğrencilerin girişimcilik eğiliminin kadın öğrencilerin girişimcilik eğiliminden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin eğitim düzeyinin ve yaş grubunun öğrencilerin öz-yeterliliği ve girişimcilik eğilimi ile ilişkisinde anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Ayrıca, üniversitede girişimcilik eğitimi almış öğrencilerin girişimcilik eğitimi almamış öğrencilere kıyasla daha yüksek öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimine sahip olduğu saptanmıştır. Öte yandan, ailelerinde girişimci birey bulunan öğrencilerin öz-

yeterliliğinin ve girişimcilik eğiliminin ailelerinde girişimci birey bulunmayan oğrencilerin 6z-yeterlilik ve girişimcilik eğiliminden y6ksek olduğu bulgulanmıştır. 6đrenim g6r6len alanla ilgili oğrencilerin 6z-yeterliliğine ilişkin anlamlı fark bulunmazken, sosyal bilimler alanında 6đrenim g6ren oğrencilerin girişimcilik eğiliminin fen edebiyat alanında 6đrenim g6ren oğrencilere kıyasla daha y6ksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda gelecek araştırmacılara y6nelik 6nerilerde bulunulmuş ve 6alışmanın kısıtlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 6z-yeterlilik, Girişimcilik Eğilimi, Planlı Davranış Teorisi

ABSTRACT

The Relationship Between Self-Efficacy and Entrepreneurial Tendency: Comparison of Turkish and Foreign Students

SABINA NAZARLI

The aim of this research is to determine the effect of self-efficacy on entrepreneurial tendency. In the research model that is developed in the framework of the Theory of Planned Behavior, self-efficacy is considered as independent variable, and entrepreneurial tendency as a dependent variable. In addition, the relationship between the individual and environmental characteristics of students and their entrepreneurial tendency was investigated. The comparison on self-efficacy and entrepreneurial tendency between students studying in Turkey with Turkish citizenship and foreign students is the original part of the research. While the population of the research is composed of students studying in Turkey, the sample is composed of 410 students including 239 students with Turkish citizenship and 171 foreign students from 72 universities in Turkey. The data of the research were obtained by applying the survey method in November-December 2020. As a result of the research, it was found that self-efficacy has a significant and positive effect on students' entrepreneurial tendency. In the research findings, there was no significant difference regarding the self-efficacy of male and female students, it was determined that male students' entrepreneurial tendency was higher than female students' entrepreneurial tendency. It was not found any significant difference in the relationship between students' education level and age group with students' self-efficacy and entrepreneurial tendency. Additionally, it was determined that students who had received entrepreneurial education at university have higher self-efficacy and entrepreneurial tendency compared to students who had not received entrepreneurial education. Besides, it was found that the self-efficacy and entrepreneurial tendency of the students with entrepreneurial members in their families are higher than the self-efficacy and entrepreneurial tendency of the students who do not have an entrepreneur in their families. While there was no significant difference

regarding the self-efficacy of the students in the field of study, it was determined that the entrepreneurial tendency of the students studying in the field of social sciences was higher than the students studying in the field of science and literature. At the end of the research, suggestions for future researchers were made and information about the limitations of the study was presented.

Keywords: Entrepreneurial Intention, Self-efficacy, Theory of Planned Behavior,

ÖNSÖZ

İlk olarak beni bugünlere getiren ve hiçbir zaman benden desteklerini esirgemeyen babam Taceddin TAHIROV' a, annem Esmira TAHIROVA' ya, ağabeyim Vugar NAZARLI' ya sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Akademik alanda kendisinden çok şey öğrendiğim, yüksek lisans sürecinde tez konumun belirlenmesinden tamamlanmasına kadar her aşamasında önemli katkılarda bulunan değerli danışman hocam Doç. Dr. Bora YILDIZ' a verdiği tüm emekler için çok teşekkür ederim.

Son olarak veri toplama sürecinde tez çalışmama yaptıkları katkılarından dolayı Ecem ALKAŞ' a, Aslı ALTUNSU' ya, Agil HAYDARLI' ya, Ali RAHİMLİ' ye, Parvin AHMADLI' ye ve benden yardımlarını esirgemeyen diğer tüm arkadaşlarıma minnetlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	İİ
ABSTRACT.....	İV
ÖNSÖZ.....	Vİ
İÇİNDEKİLER.....	Vİİ
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	Xİ
KISALTMALAR LİSTESİ.....	Xİİ
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEORİK ÇERÇEVE

1.1.GİRİŞİMCİ OLAY MODELİ.....	4
1.2. NEDENLİ EYLEM TEORİSİ.....	5
1.3. PLANLI DAVRANIŞ TEORİSİ.....	5

İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ÖZ-YETERLİLİK.....	9
2.1.1. ÖZ-YETERLİLİK KAVRAMI.....	10
2.1.1.1. Öz-yeterlilik Kavramının Öncülleri.....	11
2.1.1.2. Öz-yeterlilik İnancının Sonuçları.....	13
2.2. GİRİŞİMCİLİK.....	15
2.2.1 GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI, TANIMI, ÖNEMİ.....	15
2.2.2. GİRİŞİMCİLİĞİN TÜRLERİ.....	19
2.2.2.1. Özel Sektör Girişimciliği.....	19
2.2.2.2. Kamu Girişimciliği.....	20
2.2.2.3. İç Girişimcilik.....	21
2.2.2.4. Sosyal Girişimcilik.....	22
2.2.2.5. E-girişimcilik.....	22
2.2.2.6. Eko-girişimcilik.....	23

2.2.2.7. Kurumsal girişimcilik	24
2.2.2.8. Akademik Girişimcilik	24
2.2.2.9. Kadın Girişimciliği	25
2.2.3. GİRİŞİMCİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	26
2.2.3.1. Başarı İhtiyacı Duyma	27
2.2.3.2. Kontrol Odağı	27
2.2.3.3. Belirsizliğe Karşı Toleransı	28
2.2.3.4. Risk Alma Eğilimi	29
2.2.3.5. Yenilikçilik	29
2.2.3.6. Kendine Güven	30
2.2.4. GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ	31
2.2.4.1. Girişimcilik Eğiliminin Öncülleri	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞİŞKENLER ARASI İLİŞKİLER VE HİPOTEZ GELİŞTİRME

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	39
3.2. ÖZ-YETERLİLİK İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	40
3.3. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	41
3.3.1. EĞİTİM DÜZEYİ İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	41
3.3.2. CİNSİYET İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	42
3.3.3. UYRUK İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	42
3.3.4. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	43
3.3.5. AİLEDE GİRİŞİMCİ BİREY BULUNMA DURUMU İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	44
3.3.6. YAŞ GRUBU İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	44
3.3.7. EĞİTİM ALANI İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	45

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. PROBLEM	46
4.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	46

4.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	46
4.5. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	47
4.6. VERİLERİN TOPLANMASI	48
4.7. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEKLER	48

BEŞİNCİ BÖLÜM BULGULAR

5.1. ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK DAĞILIMI	49
5.2. TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	50
5.3. AÇIMLAYICI FAKTÖR ANALİZİ	53
5.4. GÜVENİLİRLİK ANALİZİ	56
5.5. NORMAL DAĞILIM ANALİZİ	56
5.6. KORELASYON ANALİZİ	57
5.6. FARK TESTLERİ	60
5.6.1. CİNSİYETE YÖNELİK FARK TESTİ	60
5.6.2. UYRUĞA YÖNELİK FARK TESTİ	61
5.6.3. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNE YÖNELİK FARK TESTİ	62
5.6.3. AİLEDE GİRİŞİMCİ BİREY DURUMUNA YÖNELİK FARK TESTİ	63
5.6.5. YAŞ GRUBUNA YÖNELİK FARK TESTİ	64
5.6.6. EĞİTİM ALANINA YÖNELİK FARK TESTİ	64
5.6. REGRESYON ANALİZİ	65
SONUÇ VE ÖNERİLER	68
KAYNAKÇA	73
EKLER	96
EK 1. ARAŞTIRMA ANKETİ	96
EK 2. KATILIMCILARIN EĞİTİM ALDIKLARI ÜNİVERSİTELER	99

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Demografik Özellikler	50
Tablo 2. Tanımlayıcı İstatistikler	52
Tablo 3. Açıklayıcı Faktör Analizi.....	55
Tablo 4. Ölçeklerin Güvenilirlik Düzeyleri.....	56
Tablo 5. Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi	57
Tablo 6. Değişkenler Arası Korelasyon	59
Tablo 7. Cinsiyete Göre Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması.....	61
Tablo 8. Uyruğa Göre Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması	61
Tablo 9. Girişimcilik Eğitimine Göre Girişimcilik Eğilimi ve Öz-yeterliliğin Karşılaştırılması	62
Tablo 10. Girişimcilik Eğitimine Göre Girişimcilik Eğilimi ve Öz-yeterliliğin Karşılaştırılması	63
Tablo 11. Yaş Grubu Durumuna Göre Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması	64
Tablo 12. Eğitim Alınan Alana (Bölüme) Göre Girişimcilik Eğilimi ve Öz-yeterliliğin Karşılaştırılması.....	65
Tablo 13. Öz-Yeterlilik ile Girişimcilik Eğilimi Regresyon Analizi	66
Tablo 14. Hipotezlerin Sonuçları	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Planlı Davranış Teorisi'nin Genel Çerçevesi (Ajzen, 2006).....	6
Şekil 2. Araştırma Modeli.....	39

KISALTMALAR LİSTESİ

GE : Girişimcilik Eğilimi

Ort. : Ortalama

ÖY : Öz-yeterlilik

s. : Sayfa

S.S. : Standart Sapma

TDK : Türk Dil Kurumu

vd. : Ve diğerleri

GİRİŞ

Değişen ekonomik çevreye ayak uydurmak, ekonomik büyüme elde etmek amacıyla ülkelerin girişimcilik faaliyetlerine önem verdiği söylenebilir. Bu sebeple, son dönemlerde girişimcilik alanı ile alakalı giderek artmakta olan birçok proje, program ve bilimsel araştırmalar yürütülmektedir.

Girişimcilik ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmaların özellikle üniversite öğrencilerine yönelik yapıldığı gözlemlenmektedir. Çünkü üniversite öğrencileri yeni yeteneklere ve becerilere sahip, yeniliklere ve değişime kolay uyum sağlayan, ekonomik büyümeye destek olan bireyler olarak değerlendirilmektedir.

Planlı davranış teorisine göre davranışları doğrudan bireysel ve kişisel özellikler ile açıklamak zayıf bir ilişkiyle sonuçlanmaktadır. Bireysel ve kişisel özellikler gibi dış etkenler davranışı dolaylı olarak, niyet faktörü aracılığıyla açıklamaktadır (Ajzen, 1991). Bu bağlamda, girişimcilik faaliyetleri bir davranış olarak ele alınırsa, girişimcilik faaliyetlerinin gerçekleşmesi için bireylerin girişimcilik eğilimine veya niyetine sahip olması beklenmektedir. Ajzen' e (1991) göre niyet üç faktörün, yani tutum, algılanan sosyal baskı ve algılanan davranışsal kontrol odağı faktörlerinin etkisine bağlı olmaktadır. Bu faktörlerden tutum, bireyin iş kurma veya girişime başlama isteğini ifade etmekten, algılanan sosyal baskı aile, arkadaş, eğitim gibi çevresel değişkenleri kapsamaktadır (Ajzen, 1991). Aynı kaynağa göre algılanan davranışsal kontrol odağı ise bireyin bir davranışı gerçekleştirirken sermaye yönünden veya bilgi ve yetenek yönünden ne kadar uygun olup olmadığını ifade eden inanç veya algılarını açıklamaktadır. Dolayısıyla, bireylerin bir faaliyeti gerçekleştirirken kendi yeteneklerine inancını ifade eden öz-yeterliliğin Planlı Davranış Teorisi kapsamında bireylerin girişimcilik eğilimini açıklayabileceği öngörülmektedir.

Bu araştırma kapsamında bireylerin öz-yeterliliği, bireysel özellikler olan cinsiyeti, uyruğu, eğitimi, okuduğu bölüm, yaş grubuna yönelik değişkenler ve çevresel özelliklerden olan aile unsuru ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki araştırılmaktadır.

Bandura' ya göre öz-yeterlilik kavramı, bireylerin amaçlarını gerçekleştirmede önemli olan faaliyetleri yürütmek için kendi yeteneklerine olan inançlarını ifade etmektedir (Bandura, 1997). Öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi araştıran önceki çalışmaların sonuçlarına göre öz-yeterlilik girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilemektedir (Chen, Greene ve Crick, 1998; Krueger ve Brazeal, 1994; Markman ve Baron, 2003). Bu bağlamda, girişimcilik faaliyeti gerçekleştirmek isteyen öğrencilerin bu faaliyet için sahip oldukları yeteneklerine olan inançlarının girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir.

Girişimcilik eğilimiyle alakalı önceki araştırmalar incelendiğinde, cinsiyet, eğitim düzeyi, girişimcilik eğitimi, ailede girişimci birey bulunma durumu, kültürel farklılıklar gibi bireysel ve çevresel faktörler ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir (Akşit, 2003; Byabashaija ve Katono, 2011; Chen, 2010; Georgescu ve Herman, 2020; Gerba, 2012; Hatak, Harms ve Fink, 2015 ; Kautonen, Luoto ve Tornikoski, 2010; Wu, S. ve Wu, L., 2008; Seyrek ve Gül, 2017). Bu araştırma kapsamında da bireylerin bireysel ve çevresel özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki incelenmektedir. Her ne kadar ilgili literatürde bu değişkenlerle girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar olsa da farklı kültürel özelliklere sahip grupları karşılaştıran araştırmalar sınırlı sayıda. Bu araştırmada öz-yeterlilik ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki Planlı Davranış Teori'ne dayanarak araştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEORİK ÇERÇEVE

Davranışların yalnızca dışsal faktörlerden olan tutumlar, durumsal faktörler (istihdam durumu gibi) ve bireysel (demografik özellikler ve kişisel özellikler) faktörlerle açıklanması zayıf bir ilişkiyle sonuçlandırmaktadır. Yani sadece dışsal faktörleri model içine alarak girişimcilik faaliyetlerini tahmin etmek düşük bir etkiyle sonuçlanabilmektedir. Bireysel ve durumsal faktörler, davranış tutumlarına bağlı olarak dolaylı yönde etkilemektedirler (Ajzen, 1991). Bu nedenle, girişimcilik faaliyetlerini açıklamada niyet modellerine başvurulmaktadır (Krueger vd., 2000). Girişimcilik eğilimiyle alakalı çalışmalar incelendiğinde, kişilik özellikleri, öz-yeterlilik gibi faktörlerle girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkinin davranışsal niyet teorilerine göre açıklandığı gözlemlenmektedir (Zain, Akram, ve Ghani, 2010).

Niyetlerin veya eğilimlerin davranışa dönüşme sürecini ve bireylerin bu süreçte nasıl karar aldığını açıklayan bazı teoriler vardır. Girişimcilik eğilimi ile alakalı olan bu teorilerden önce başarılı ve başarısız girişimciler üzerine incelemeler yapan araştırmacılar iki yaklaşım izlemişlerdir (Doğan, 2013). Belirtilen çalışmaya göre ilk yaklaşım, özellikle bireylerin karakteristik özelliklerine, ikinci yaklaşım ise bireylerin demografik özelliklerinden olan; yaş, cinsiyet, etnik gruplar gibi faktörlere odaklanmıştır. Bu iki yaklaşım hem kişilik özellikleri bakımından hem de demografik özelliklerin araştırılması bakımından girişimcilik eğilimini açıklamada fayda sağlasa da kavramsal ve yöntemsel açıdan yeterince açıklayıcı olamamışlardır.

Literatürde, girişimcilik eğilimi ile alakalı olan teoriler arasında en çok Girişimci Olay Modeli, Planlı Davranış Teorisi ve Nedenli Eylem Teorisinden bahsedilmektedir (Guerrero, Rialp ve Urbano, 2008).

Araştırmanın bu bölümünde yukarıda bahsedilmiş olan teoriler detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bununla birlikte bu araştırma Planlı Davranış Teorisine dayanmaktadır.

1.1.GİRİŞİMCİ OLAY MODELİ

1982’de Albert Shapero ve Lisa Sokol tarafından geliştirilmiş olan Girişimci Olay Modeli şu faktörleri kapsamaktadır (Özdemir vd., 2012);

- Durum,
- Algılanan arzu edilebilirlik,
- Algılanan uygulanabilirlik.

Bu modele göre birey öncesinde, girişime arzu veya istek duyma durumundadır. Girişim faaliyetini gerçekleştirmenin mümkün olup olmadığını değerlendiren birey, ya bu fırsat eylemini gerçekleştirmeye karar vermekte ya da bu eylemi gerçekleştirme isteğinden vazgeçmektedir (Krueger vd., 2000). Dolayısıyla, bu modele göre durum, fırsat eylemini ifade etmektedir.

Algılanan arzu edilebilirlik, bireyin girişim isteğini, bir işe başlamanın veya bir iş kurmanın verdiği duyguları ifade etmektedir (Krueger vd., 2000; Özdemir vd., 2012). Bu faktöre bağlı olan aile, eğitim, arkadaşlar gibi etmenlerin girişimcilik eğilimi üzerinde önemli etkisi vardır (Doğan, 2013).

Algılanan uygulanabilirlik ise girişime başlamak için uygunluğu; bireyin yeni iş için gerekli olan kaynak, yetenek ve beceri gücünün var olup olmadığı yönündeki değerlendirmesini ifade etmektedir (Özdemir vd., 2012). Bu faktöre göre parasal, yetenekle ilgili etmenlerin girişimcinin karar alma sürecinde önemli etkisi vardır (Doğan, 2013). Dolayısıyla, eğer girişimcinin kaynakları yeni bir girişime başlamak için müsait ise birey bu girişimi gerçekleştirme kararı alabilir.

Her iki faktör, yani hem algılanan arzu edilebilirlik hem de algılanan uygulanabilirlik kültürel ve sosyal çevreye göre şekillenmektedir (Doğan, 2013). Eğer bireyin sosyal ve kültürel çevresi; yani aile, arkadaşlar, eğitim, para, kaynak gibi etkenleri girişimleri teşvik etmeye müsait ise bireyin girişim eğiliminin de yüksek olduğu söylenebilir.

1.2. NEDENLİ EYLEM TEORİSİ

Tutum ve davranış arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik olan Nedenli Eylem Teorisi Icej Ajzen ve Martin Fishbein tarafından geliştirilmiştir (Wright, 1998). Bu teori, tutum ve davranış arasındaki ilişkiyi açıklayan en etkili teorilerden biri sayılmaktadır (Schultz ve Oskamp, 1996).

Nedenli Eylem Teorisine göre davranışsal niyetlerin belirleyici unsurları tutumlar ve sosyal normlardır (Tutar, 2012).

Tutum, bir duruma, olaya, nesneye veya kişiye karşı gösterilen tavidir (Doğan, 2013). Belirtilen kaynağa göre davranış ise dış dünyaya karşı sergilenen bedensel, fiziksel ve bilişsel tepkiler olarak açıklanmaktadır. Tutumlar bireyin davranışını değerlendiren faktördür ve davranışın öncülüdür (Tutar, 2012; Wright, 1998). Bu bağlamda, bireylerin herhangi bir olay karşısında ortaya koydukları davranış biçiminin tutum faktörüne bağlı olduğu söylenebilir.

Sosyal normlar (kişisel normlar) ise sosyal ve kültürel baskıyı ifade eden faktör olarak açıklanmaktadır (Wright, 1998). Aynı yazara göre eğer birey davranışı gerçekleştirme yönünde herhangi sosyal veya kültürel baskı algırsa o davranışı gerçekleştirme niyetinden vazgeçmek isteyebilir.

1.3. PLANLI DAVRANIŞ TEORİSİ

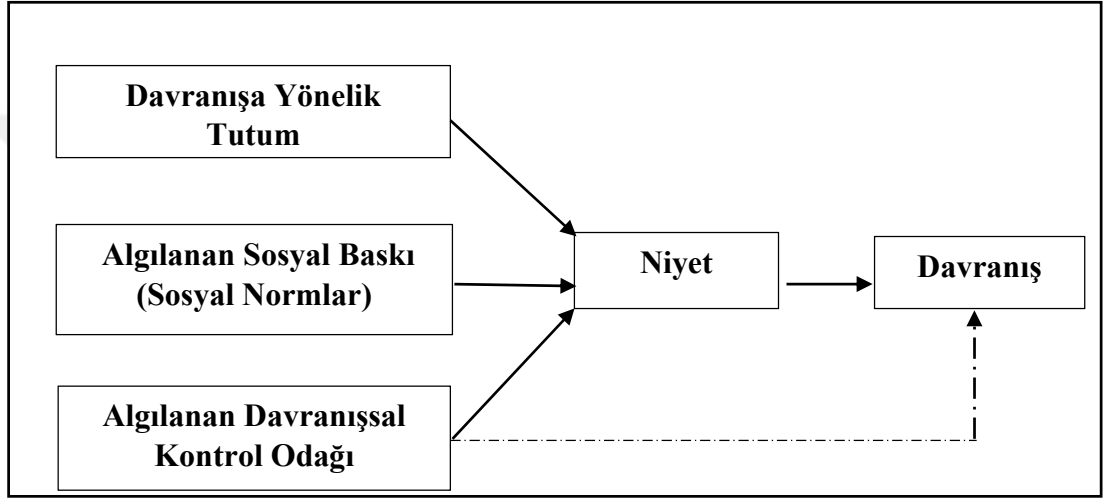
Icek Ajzen' in önerisiyle Nedenli Eylem Teorisinin model çerçevesine “algılanan davranışsal kontrol” faktörü eklenmiş ve bu yeni teori Planlı Davranış Teorisi olarak isimlendirilmiştir (Wright, 1998). Planlı Davranış Teorisi Nedenli Eylem Teorisinin geliştirilmiş hali olarak açıklanabilir. Bu teori birçok farklı disiplin alanındaki davranışları açıklamada geniş bir şekilde kullanılan sosyal psikolojik tabanlı bir teori olarak kabul edildiği söylenebilir.

Ajzen' e (1991) göre davranışa sebep olan niyeti, şu faktörler açıklamaktadır:

- Davranışa Yönelik Tutum,
- Algılanan Sosyal Baskı veya Sosyal Normlar (Kişisel Normlar)
- Algılanan Davranışsal Kontrol Odağı

Şekil 1'de Planlanmış Davranış Teorisinin genel çerçevesini göstermektedir.

Şekil 1: Planlı Davranış Teorisinin Genel Çerçevesi

Kaynak: Planlı Davranış Teorisinin Genel Çerçevesi (Ajzen, 2006).

Planlı Davranış Teorisi'ne göre davranışa ilişkin tutum, algılanan sosyal baskı ve algılanan davranışsal kontrol odağı niyet-davranış ilişkisine etki eden en önemli faktörlerdir (Kılıç, 2012). Ajzen, niyeti bir davranış eyleme geçirip geçirmeme planı olarak açıklamaktadır (Ajzen, 1991).

-Davranışa Yönelik Tutum

Davranışa yönelik tutum, bireyin gerçekleştireceği olan davranışının sonucunun olumlu ya da olumsuz olması inancını ifade etmektedir (Küçük, 2012). Başka bir ifadeyle, davranışa yönelik tutum, bireyin kendi işini kurma, daha çok para kazanma gibi olumlu inançlarını veya yeni iş kurma sonucu zarara uğraması gibi olumsuz inançlarını kapsamaktadır. Birey yapılacak davranışının sonucunu olumlu olarak

algılsa davranışı “fırsat”, olumsuz olarak algılsa “tehdit” olarak değerlendirmektedir (Özdemir vd., 2012) .

-Algılanan Sosyal Baskı (Kişisel normlar)

Bireyin bir davranışın toplumda kabul edilip edilmemesine yönelik inancı algılanan sosyal baskı olarak ifade edilmektedir (Ajzen, 1991). Algılanan sosyal baskı; bireyin kendine ait değerlerini, inançlarını, yargı ve düşüncelerini, kendisinin yaşadığı toplumdaki adetlerini, geleneklerini kapsayan, bireylerin karar vermesinde önemli etkiye sahip unsur olarak açıklanabilir. Kurallar, adetler, aile, arkadaş ve çevre gibi etmenlere bağlı olan algılanan sosyal baskı faktörü girişimcilik eğilimi üzerinde önemli etkiye sahiptir (Çetinkaya, 2014).

-Algılanan Davranışsal Kontrol Odağı

Algılanan davranışsal kontrol odağı, bireyin bir davranışı gerçekleştirmenin zor ya da kolay olmasına yönelik algısını ifade etmektedir (Erten, 2002). Aynı yazara göre, algılanan davranışsal kontrol odağı, girişimci olmak için uygunluk ve kontrol ile ilgili bir inançtır. Bireyler, belirli davranışları gerçekleştirmede imkân ve fırsatların ne kadar çok olduğuna inanırsa bireylerin algılanan davranışsal kontrol odağı da o derecede yüksek olacaktır (Ajzen, 2006). Ajzen’ e göre bireyin davranışı gerçekleştirme inancı kaynak, fırsat ve engellere bağlı olarak değişmektedir (Ajzen, 2006). Yeni bir girişime başlamak için yeterli olan mali kaynağı bulmak algılanan davranışsal kontrol odağına örnek gösterilebilir.

Özdemir vd. tarafından yapılan çalışmada, algılanan davranışsal kontrol odağı; bireylerin yetenek, beceri ve imkanlarına bağlı olan bir davranışı sergileme zamanında kontrolün kendilerinde olup olmama algısı olarak açıklanmaktadır (Özdemir vd., 2012). Belirtilen çalışmaya göre algılanan davranışsal kontrol odağının hem niyet hem de davranış üzerinde direkt ya da dolaylı olarak etkisi vardır (Özdemir vd., 2012).

Genel olarak, bireylerin bir davranışı sergileme yönünde olumlu tutumları varsa sosyal baskı gücü az ve algılanan davranışsal kontrol odağı yüksek ise bireylerin söz konusu davranışı gerçekleştirme ihtimalleri yüksektir (Erten, 2002).

Araştırmacılar, Planlı Davranış Teorisinin çerçevesinde aile geçmişi, cinsiyet, geçmiş girişimcilik deneyimleri, demografik özellikler ve bireysel kişilik özellikleri gibi dışsal etkenlerin niyet üzerinde etkisi olduğunu bulgulamışlardır (Dohse ve Walter, 2012). Dolayısıyla, bireylerin bir eğilimi ve niyeti davranışa dönüştürmesinde demografik ve kişilik özelliklerinin önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu kısmında araştırma kapsamındaki kavramların tanımı ve önemi, nasıl ortaya çıktıkları, bu kavramların öncül ve sonuçlarına ilişkin literatürde yer alan çalışmalardan elde edilen bilgiler sunulmuştur.

2.1. ÖZ-YETERLİLİK

Örgütler rekabette üstünlük kazanmak ve çevredeki değişimlere uyum sağlamak için finansal, fiziksel, teknolojik sermaye türlerinden başka psikolojik sermaye türlerine de ihtiyaç duymakta ve önem vermektedirler (Luthans ve Youssef, 2004). Finansal, yapısal, teknolojik araçlar ve bileşenler geleneksel sermaye türlerini oluştururken, bilgi, yetenek, normlar ve değerler ise psikolojik sermaye türlerinden sayılmaktadır (Luthans ve Youssef, 2004). Psikolojik sermaye “bireyin pozitif psikolojik gelişme hali” olarak açıklanmaktadır (Luthans vd., 2007).

Psikolojik sermayenin öz-yeterlilik, iyimserlik, umut ve dayanıklılık olmak üzere dört boyutu vardır (Luthans vd., 2007). Bu boyutlar şu şekilde tanımlanmaktadır;

Öz-yeterlilik: Öz-yeterlilik bireylerin karşılaştıkları zorluklarla baş edebilme konusunda yeteneklerine olan inancıdır (Luszczynska, Mohamed ve Schwarzer, 2005).

İyimserlik: Olayların veya durumların daha olumlu yönlerini düşünerek geleceğe ilişkin iyi sonuçların kazanılacağına dair beklentiyi ifade etmektedir (Emeç ve Kümbül Güler, 2006).

Umut: Belirsiz durumlarda olumlu duyguyu ifade eden umut, kesin olmasa da beklenen hedefe ulaşılacağına dair beklentiyi ifade etmektedir (MacInnis ve Mello, 2005)

Dayanıklılık: Başarısızlık ve belirsizliğin olduğu olumsuz durumlarda, kişinin mücadele edebilme kapasitesiyle alakalı olan pozitif durum olarak ifade edilebilir (Luthans ve Youssef, 2004).

2.1.1. Öz-Yeterlilik Kavramı

Bandura tarafından geliştirilmiş olan ve sosyal öğrenme kuramına dayanan öz-yeterlilik kavramı, bireylerin önemli olan faaliyetleri yürütmek için gerekli olan yeteneklere sahip olma inançları olarak açıklanmaktadır (Bandura, 1997).

Öz-yeterlilik, bireylerin yetenekli olması anlamını taşımamakta, bireylerin kendi yeteneklerine olan inanç ve güvenleri anlamını ifade etmektedir (Ergün-Özler, Giderler ve Baran, 2017).

Öğrenme yoluyla bilgi kazanmada ve yeni yetenekler elde ederek bu yetenekleri davranışa dönüştürmede öz-yeterlilik etkili bir role sahiptir (Kotaman, 2008). Başka bir ifadeyle, öz-yeterliliğin bilgi, beceri ve yeteneklerin etkileşimini sağladığı söylenebilir. Ayrıca, öz-yeterlilik, davranışları harekete geçirmek ve performansın sürekliliği için anahtar role sahiptir (Kotaman, 2008).

Birey, birçok yeteneğe sahip olmasına rağmen zor görevlerin üstesinden gelmede bu yeteneklerine güvenmezse zorluklarla mücadelede sıkıntı yaşayabilir (Yıldırım ve İlhan, 2010). Aynı kaynağa göre bunun aksine, birey, kendi yeteneklerine güvenirse zorluklarla baş edebilmede daha başarılı olabilir.

Bandura (2002) çalışmasında, yüksek düzeyde öz-yeterliliğe sahip bireylerin, yapacağı bir işte başarılı olacağını, düşük düzeyde öz yeterliliğe sahip bireylerin ise yaptıkları işte başarısız olacağını belirtmektedir. Bu doğrultuda, Ergün-Özler, Giderler ve Baran (2017), öz-yeterliliği yüksek düzeyde olan bireylerin bir davranışı eyleme geçirmede daha çok çalışma azmi ve mücadelecî bir tavır sergileyeceğini varsaymaktadırlar. Öz-yeterliliği düşük olan bireylerden ise kendi yeteneklerine olan inançlarının olmaması sebebiyle daha az çalışma gücüne sahip olması ve kolay vazgeçen tavır sergilemesi beklenmektedir (Ergün-Özler vd., 2017).

Öz-yeterliliği yüksek olan bireyler başarısızlık durumunda, başarısızlığın nedenini kendilerine değil, yanlış strateji tercihine bağlamakta ve başarı kazanmak için yeniden azim göstererek çalışmalarına devam etmektedirler (Yıldırım ve İlhan, 2010).

Luthans, Youssef ve Avolio (2006) çalışmalarında, yüksek düzeyde öz-yeterliliğe sahip bireylerin şu ayırt edici özelliklerine vurgu yapmaktadırlar:

- Zor görevleri tercih ederler ve hedefleri yüksek olur,
- Mücadeleci ruha sahiptirler,
- Görevleri yerine getirmek için motivasyonları yüksek düzeydedir,
- Amaçlarına ulaşma için çok çalışmaktadırlar,
- Zorluklardan kaçınmazlar.

Bandura, öz-yeterlilik kavramı ile ilgili makalesinde, öz-yeterliliği bireyin belirli bir yeteneğine olan inancı olarak değerlendirirse de yine aynı makalesinde, bu inancın genellenebilir olduğunu da ifade etmektedir (Bandura, 1977). Bu sebeple son yıllarda öz-yeterlilik kavramından türemiş olan yeni bir genel öz-yeterlilik kavramı ortaya çıkmıştır (Aypay, 2010; Scherbaum, Cohen-Charash ve Kern, 2006).

Scholz ve Schwarzer'in (2005) tanımına göre, genel öz-yeterlilik, bireyin stres ve karşılaştığı zor durumlarla mücadeledeki öz-yeterlilik inancını ifade etmektedir. Başka bir tanıma göre, genel öz-yeterlilik bireyin zor ve denemediği yeni durumlarda sergilediği genel güven olarak açıklanmaktadır (Scholz vd., 2002).

Genel öz-yeterlilik bireyin sadece bir alana değil, birkaç alana ilişkin davranışlarını açıklamaya yönelik olan bir kavramdır (Aypay, 2010). Görevle alakalı olan veya bağlamsal olan öz-yeterlilik inançları davranışsal sonuçlarla ilişkiliyken, genel öz-yeterlilik inançları psikolojik iyilik haline bağlı olmaktadır (Bandura, 1997; Tong ve Shangguan, 2004).

2.1.1.1. Öz-yeterlilik Kavramının Öncülleri

Bandura'ya göre öz-yeterlilik şu dört değişkenden önemli ölçüde etkilenmektedir (Bandura, 1994).

Deneyimler: Bandura' ya (1994) göre deneyimler öz-yeterlilik inancının önemli öncülüdür. İyi deneyimlerden sayılan başarıların öz-yeterlilik inancı üzerinde olumlu etkisi vardır. Öz-yeterlilik inancı oluşmamış bireylerde başarısızlık durumu ise öz-yeterliliği olumsuz yönde etkilemektedir. Bireyler bazen küçük başarılar kazanıp, büyük beklenti içinde olabilirler. Bu beklentileri karşılanmadığında ise hayal kırıklığı yaşayabilirler. Bunlar bireyin öz-yeterlilik inancını olumsuz yönde etkileyebilir. Sürekli çaba ve zorlukların aşılması güçlü öz-yeterlilik inancını oluşturmaktadır (Bandura,1994).

Diğer deneyimler: Bandura' ya (1994) göre diğer deneyimlerin de öz-yeterlilik inancı üzerinde etkisi vardır. Bireyler, çaba harcayarak zorlukların üstesinden gelen, başarılı olan ve özellikleriyle kendisine benzeyen başka bireylerden olumlu yönde etkilenmektedirler. Bunun aksine, kendilerine benzettikleri birey uzun süren çaba sonrası başarısız olursa bireylerde öz-yeterlilik inancı azalabilir.

Sözel İkna: Bandura' ya (1994) göre sözel ikna özelliği de öz-yeterliliğin öncüllerindedir. Yazara göre, bireylere başkaları tarafından belirli bir faaliyet alanındaki yeteneklerine yönelik ifade edilen olumlu sözler bireylerin öz -yeterlilik inancını artırmaktadır. Bunun sonucunda birey, başarılı olabilmesi için zorlukların üstesinden gelmek için yeteri kadar azim ile çalışmaktadır. Birey belirli bir faaliyeti gerçekleştirmede gerekli olan yeterli kapasitenin kendisinde ne kadar çok olduğuna inanırsa veya çevresindeki bireyler tarafından inandırılırsa bireyin öz-yeterlilik inancı da o ölçüde artacaktır. Sözel iknanın uzmanlar, bireyin güvendiği ve etkilendiği kişiler tarafından yapılması önemlidir (Bandura,1994).

Bandura (1994) yaptığı çalışmada, bireylerin fiziksel ve duygusal durumlarının öz-yeterlilik üzerinde etkisi olduğunu öne sürmüştür. Bireyler, stres, gerginlik ve buna benzer duygu durumları içinde oldukları zaman zorlukların üstesinden gelmede sıkıntı yaşayabilir ve bu da başarısızlıkla sonuçlanabilir. Dolayısıyla, bireyin stres, gerginlik, üzüntü gibi durumları onların öz-yeterlilik inancını olumsuz yönde etkilemektedir. Bundan başka Bandura' ya (1994) göre ağrı, yorgunluk gibi fiziksel durumlar da öz-yeterliliği olumsuz yönde etkileyen unsurlardandır. Bunların aksine, bireylerin ruh

halinin iyi olması ve stresle baş ederek sakin kalabilme yeteneği öz-yeterlilik inancını olumlu yönde etkilemektedir.

Gist ve Mitchell (1992) yaptıkları çalışmada, öz-yeterliliğin öncüllerini içsel ve dışsal olarak araştırmaktadırlar. Araştırmaya göre işin özellikleri, işin güvenliği, performans beklentileri, iş arkadaşlarıyla olan iletişim, iş çevresi gibi özellikler öz-yeterliliğin içsel öncülleri kapsamaktadır. Kişilik, ilgi alanları, ruh hali, bilgi ve beceriler, yetenekler, sağlık, fiziksel durumlar gibi özellikler ise öz-yeterliliğin dışsal öncüllerden sayılmaktadır.

Literatür incelemesinde, birçok çalışmanın dönüşümcü liderliği öz-yeterliliğin öncülü olarak değerlendirdiği gözlemlenmektedir (Bass ve Avolio, 1990; Pillai ve Williams, 2003; Schyns, 2001). Bu araştırmalara göre dönüşümcü liderliğin öz-yeterlilik üzerinde olumlu etkisi vardır. Yazarlara göre dönüşümcü liderlerine saygı duyan ve onun konuşmalarından etkilenen çalışanlar, yaptıkları belirli faaliyet alanında başarılı olacaklarına inanmakta ve azimli tavır sergilemektedirler (Bandura, 1994; Bass ve Avolio, 1990).

Tong ve Shanggui (2004) yaptıkları araştırmada, öz-yeterliliğin psikolojik ve zihinsel sağlıkla ilişkili olduğu sonucuna varmışlardır.

2.1.1.2. Öz-yeterlilik İnancının Sonuçları

Bandura (1995) yaptığı çalışmasında öz-yeterlilik inancının bilişsel süreç üzerinde etkisinin olduğunu öne sürmüştür. Çalışmaya göre öz-yeterlilik inancı oluşmuş ve başarı kazanacağına inanan bireyler daha büyük hedefler peşinde koşmakta ve bunun için yeteri kadar azim sergileyerek çalışmaktadırlar. Yine aynı çalışmada, motivasyonel süreçte öz-yeterlilik inancının önemine vurgu yapılmaktadır. Bandura'ya (1994) göre başarıya ulaşma inancı olan bireylerin motivasyonu olumlu yönde etkilenmektedir.

Staples, Hlland ve Higgins (1999) çalışmalarında, öz-yeterlilik ile örgütsel bağlılık, zorluklarla baş edebilme yeteneği, iş performansı, iş tatmini, iş yeteneği, iş stresi öz-yeterlilik inancı arasında ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın bulgularına göre öz-

yeterlilik; iş tatminini, iş performansını, örgütsel bağlılığı, zorluklarla baş edebilme yeteneğini olumlu, iş stresini ise olumsuz yönde etkilemektedir.

Tokat, Korkmazyürek ve Basım (2008) tarafından yürütülen çalışmada, yenilikçilik ile öz-yeterlilik arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre öz-yeterliliği yüksek olan bireylerde yenilikçi davranışlar gözlemlenmektedir. Aynı çalışmada, risk alma eğilimi ile öz-yeterlilik arasındaki ilişki de incelenmiştir. Çalışmaya göre öz-yeterlilik inancı yüksek olan bireyler risk alma konusunda cesur davranmaktadırlar.

Nielsen vd. (2009) tarafından yapılan çalışmada, işten ayrılma niyeti ile öz-yeterlilik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre öz-yeterliliği yüksek olan bireylerin, stresli durumlarda daha sakin kalabilmelerine bağlı olarak, işten ayrılma niyetlerinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Bolat (2011) yaptığı çalışmada, öz-yeterliliğin stres, tükenmişlik ve kaygı düzeyi üzerinde etkisini araştırmış ve öz-yeterliliğin bu üç değişken ile etkisinin olumsuz yönde olduğu sonucuna varmıştır.

Erdoğdu ve Yüzbaş (2018) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin öz-yeterlilik inançlarının başarı düzeyi üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Literatürdeki ulaşılan birçok çalışmada bağlamsal öz-yeterlilik kavramının sonuçları genel öz-yeterlilik kavramına göre de doğrulanmıştır (Desivilya ve Eizen, 2005; Erez ve Judge, 2001; Judge, Van Vianen, ve De Pater, 2004; Luszczynska vd., 2004; Luszczynska, Scholz ve Schwarzer,2005). Buna karşın bazı çalışmalarda, bağlamsal öz-yeterlilik ve genel öz-yeterlilik kavramları ile ilgili çelişen bulgular da gözlemlenmiştir (Chen, Gully ve Eden, 2001; Luszczynska vd., 2005; Smith vd., 2006). Literatürdeki bazı araştırmalar, genel öz-yeterliliğin, bireylerin strese sebep olabilecek durumlarla mücadelesindeki yetkinliği ile ilişkili olduğu kanaatine varmışlardır (Luszczynska vd., 2005; Tong ve Shanggui, 2004; Smith vd.,2006). Başka bir çalışmada ise genel öz-yeterliliğin davranışla ilişkisinin bağlamsal öz-yeterliliğe göre daha az olduğu sonucuna varılmıştır (Luszczynska vd., 2005). Yine

aynı çalışmaya göre, genel öz yeterlilik inançları plan yapma, araştırma gibi başa çıkma stratejileriyle daha çok ilişkilidir.

2.2. GİRİŞİMCİLİK

Araştırmanın bu kısmında, girişimcilik kavramının tanımı, önemi, girişimcilik türleri, girişimci kişilik özellikleri, girişimcilik eğilimi ve girişimcilik eğiliminin öncülleri ve sonuçlarına ilişkin bilgiler detaylı sunulmuştur.

2.2.1 Girişimcilik Kavramı, Tanımı, Önemi

Girişimcilik kavramından önce girişim ve girişimci kavranmalarını açıklamak gereklidir. Türk Dil Kurumu, girişim kavramını “bir işe girişme, teşebbüs”, girişimci kavramını ise “üretim için bir işe girişen, kalkışan kimse, müteşebbis” olarak açıklamaktadır (Türk Dil Kurumu, 2011). Girişim, girişimcilerin ticari faaliyetlerini geliştirmek için oluşturduğu örgütsel, yasal, parasal ve finansal faaliyetlerde bulunan ekonomik birim olarak açıklanabilir (Öztürk, 2008).

Literatürde, araştırmacılar tarafından yapılan birçok girişimci kavramı tanımına rastlamak mümkündür. Richard Cantillon’ a göre girişimci, “tedarik edilen sermayeden farklı olarak risk alan kişidir” (Hisrich ve Peters, 1989).

Beaudeau, girişimciyi risk alan, denetleyen, planlayan ve örgütleyen birey olarak tanımlamaktadır (Hisrich ve Peters, 1989). Aynı kaynakta Hisrich’ in (1985) tanımına göre ise girişimci; girişimcilik sürecinde yeni ürün veya hizmet geliştirme faaliyetinde bulunan, bu faaliyet için gereken kadar zamanı ayıran, yeterli kadar çalışan, finansal, psikolojik ve sosyal riskler alan ve bunun sonucunda kâr ve kişisel tatmin elde eden bireydir.

Girişimci kavramının net bir tanımı olmasa da genellikle tüm tanımlarda risk alan, cesaretli, hayal gücünü kullanan, yaratıcı, problemleri zamanında çözebilen, maddi ve manevi ödülü veya başarısızlığı göz önünde bulunduran özelliklere sahip birey olarak ifade edilmektedir (Top, 2006).

Girişimcilikten bahsedilecek olunursa, girişimci ve girişimcilik kavramı birbirilerinden farklı anlama gelse de birbiriyle ilişkili olan kavramlardır. Girişimcilik bir süreci, girişimci ise bu süreçte anahtar rolü ifade etmektedir (Özkul ve Dulupçu, 2007). Başka bir ifadeyle, girişimci girişimcilik sürecini yöneten birey olarak açıklanabilir.

Girişimcilik kavramının kökeninden bahsedilecek olunursa, bu kavramın kelime anlamına bakıldığında, kökenini Fransızca bir kelime olan “entreprende” kelimesinden aldığı ve “bir şey yapmak” anlamını taşıdığı belirtilmektedir (İlter, 2008). TDK, girişimciliği “Emek, sermaye ve doğayı bir araya getirerek üretim sürecinin bir faktörü olarak tasarlanması, örgütlenmesi ve onun tüm riskinin üstlenmesi” olarak açıklamaktadır (TDK, 2011).

Özer ve Topaloğlu girişimciliği, bir fırsatı değerlendirmek için para, yetenek, istihdam gibi kaynakların benzersiz bir şekilde bileşimi olarak ifade etmektedir (Özer ve Topaloğlu, 2007).

Bird’ ün (1989) tanımlamasında girişimcilik, kâr amacına ulaşmak için yeni mal veya hizmet sunarak iş kurmak ve bu işi büyütme süreci olarak ifade edilmektedir. Mueller ve Thomas girişimciliği yeni örgüt yaratarak değerlendirilen fırsat (Mueller ve Thomas, 2001). Bu açıklamalardan yola çıkarak girişimcilik, yeni iş imkanları bulmak ve bunu ekonomik kazanç elde etmek amacıyla kullanma yöntemi olarak açıklanabilir.

Girişimciliği sadece iktisadi idari bilim kolları olan ekonomi, finans, yönetim, işletme, pazarlama ve eğitim bilim dalları araştırmamakta, davranış bilimleri ve sosyoloji bilim dallarının da girişimcilik kavramına ilgisi artmakta ve çeşitli araştırmalara devam edilmektedir (Aytaç, 2006).

Girişimcilik, düşünce, bilgi, yetenek, beceri ve kaynakların bileşimi ile mümkün olan, kendi içinde belirsizliği, riski ya da fırsatı kapsayan dinamik bir süreç olarak ifade edilebilir. Bu sürecinin daha anlaşılabilir hale gelmesi ve bilinçlenme bakımından girişimcilik eğitimi fayda sağlayabilir.

Girişimciliğin temel esası insanların s¼rekli olan veya değişen ihtiyaçlarını karşılamaya y¼nelik faaliyetlerdir (Tunç, 2007). İnsanoğlu s¼rekli yeni ve çeşitli ihtiyaçlara gerek duymaktadır. Değişim ihtiyacından yenilik ihtiyacı doğabilir, yenilik ihtiyacı karşılandığında da yeni bir değişim ihtiyacı zorunluluğu ortaya çıkabilir. Değişime uyum sağlayarak, bireylerin ihtiyaçlarını takip eden ve ¼nceden tahmin eden belli bir kişi veya grup bu zorunluluğu gerçekleştirebilir. Bu sebeple girişimciliğin temeli aslında ihtiyaca dayanmaktadır (Bird, 1989).

Girişimcilikle ilgili araştırmalar incelendiğinde, “daha çok kâr elde etme isteği” ve “bağımsız çalışma isteği” nin bireysel bağlamda girişimciliğe teşvik eden başlıca sebepler olduğu s¼ylenebilir (Doğan, 2013). Aynı kaynağa g¼re bunlardan başka:

- Sevdiği işi yapma,
- Emir almama ya da patronsuz çalışma,
- evre tarafından tanınma, takdir g¼rme,
- Prestij ve saygı g¼rme,
- Kendisinden ¼nce hiç kimsenin fark etmediği fırsatı gerçekleştirme istekleri de girişimcilik eğilimini artıran sebepler arasında g¼r¼lebilir.

Bu etmenler dikkate alınırsa girişimciliğin sadece kar elde etme isteği olmayıp bireyler için manevi faydalar sağladığı da d¼ř¼n¼lebilir.

Bireylerin girişimcilik faaliyetine başlamak için bireysel ¼zelliklerinden başka, girişimciliğe y¼nelik eğiliminin olması ¼nemlidir. Birey bu isteğini faaliyete geçirirken rasyonel değerlendirme yapar ve bunun sonucuna g¼re karar verebilir. Bu sebeple girişimcilik eylemi planlanmış davranış olarak ele alınmaktadır (Naktiyok ve Timuroğlu, 2009).

Girişimciliğe bireysel bağlamda teşvikin yanı sıra ¼lkeler bağlamında teşvik edici ve destek sağlayıcı sebepler şu şekilde açıklanabilir (Doğan,2013);

- K¼resel bağlamda ayakta durmak,
- Teknolojiyi geliştirmek,
- Ekonomiye geliştirmek,

- İstihdam oranını artırmak,
- Kişi başına düşen geliri artırmak,
- Daha iyi refah ortamı sağlamak.

Bu sebeple yönetim biliminin girişimcilik araştırmalarına önem verdiği, girişimci kişilerin karar alma, risk alma, yaratıcılık, kontrol odağı, kendine güven gibi bireysel özelliklerini araştırmaya yönelik çalışmalar yaptığı söylenebilir (Doğan, 2013).

Girişimci örgütler ekonomik değer olarak değerlendirilmektedir (Naktiyok, 2004). Girişimcilik, ekonomisi gelişmemiş olan ülkelerde ekonomik yapılanmaya; ekonomisi gelişmekte olan ülkelerde istihdamı ve refahı artıracakđı, iş kollarını zenginleřtirecekđi için kalkınmaya; ekonomisi gelişmiş olan ülkelerde ise daha iyi refah sağlayacakđı ve daha çok yenilikler ortaya çıkaracakđı için dinamizme olanak sağlayabilir. Robbins ve Coulter, (2002) girişimciliğin gelişmekte olan ülkelerin ekonomik gelişmesine yönelik etkisinin doğru orantılı olduğunu söylemektedirler. Aynı yazarlara göre G7 ülkeleri Amerika, Fransa, Almanya, İtalya, Kanada, İngiltere ve Japonya'nın da yıllık ekonomik büyüme oranlarıyla girişimcilik düzeyleri arasında güçlü bir ilişkinin olduğu kanıtına varılmıştır.

Girişimciliğin faydalarından yararlanmak amacıyla ekonomik politikaların içinde girişimciliğe yer verilmektedir. İnsan emeğinin öneminin azaldığı, bilginin öneminin ve küreselleşmenin arttığı bilgi toplumunda, girişimciliğin daha önemli hale geldiği, işsizlik sayısının azalması ve ekonomik kalkınma için önemli bir etmen olduğu söylenebilir. Bu nedenle, ekonomik politikalar, bireylerin yeni girişimlere eğilimini artırmaya yönelik planlanmakta ve uygulanmaktadır. Ülkelerin girişimciliğin faydalarından yararlanmak için ekonomik politikalarını kapsayan, birçok proje, program ve eğitimler yürüttüğu gözlenmektedir. Bireylerdeki girişimci kişilik özelliklerini ve yetenekleri keşfederek onların girişimciliğe olan ilgisini artırmak amacıyla birçok kurum ve üniversiteler tarafından girişimcilik eğitimleri düzenlenmektedir. Colin ve Jack'e (2004) göre girişimcilik eğitimi, bireylerde ticari fırsatları bulma ve bunun için önemli olan bilgi, beceri, kendine güven yeteneklerini geliştirmeye katkı sağlamaktadır.

2.2.2. Girişimciliğin Türleri

Literatür incelenmesinde, araştırmacıların girişimcilik türlerini farklı sınıflandırmalara göre yaptıkları gözlemlenmektedir (Özdevecioğlu ve Cingöz, 2009) Girişimciliğin farklı türlere ayrılması; piyasa koşulları ve ekonomik koşullar, değişik koşullarda rekabet sürdürme, tüketicilerin anlayışındaki değişimler gibi etkenlere bağlı olmaktadır (Yıldız, 2015). Literatürde en sık bahsedilen girişimcilik türleri şunlardır.

2.2.2.1. Özel Sektör Girişimciliği

Bireylerin, kendi var olan kaynakları ve kazançlarını kullanarak ya da borçlanarak elde ettiği sermaye ile üretim yapması özel sektör girişimciliği sayılmaktadır (Celep, 2017). Özel sektör girişimciliği yerine ticari girişimcilik ifadesi de kullanılmaktadır (Özdevecioğlu ve Karaca, 2015).

Özel sektör girişimciliği Türkiye’de genellikle en çok tercih edilen girişimcilik türüdür (Tekin, 2006). Bu türden girişimcilik; makro girişimciler, yani kendi işini kuran ve alanında yenilik yapan girişimcilerden ve mikro girişimciler, yani kar elde etmek ve işletmelerini büyötmek amacı olan küçük işletmelere sahip girişimcilerden oluşmaktadır (Güler, 2010).

Özel sektör girişimciliği farklı yazarlara göre şu tür gruplara ayrılmaktadır (Yıldız, 2015):

- *Fırsat Girişimcisi*- Fırsat girişimcileri, pazarı araştırıp, hangi mala veya hizmete ihtiyaç olduğunu pazarda rakip yokken herkesten önce belirleyen ve bu fırsatı girişimci faaliyete dönüştüren bireylerdir (Demirel ve Akbıyık, 2009).
- *Yaratıcı Girişimci*- Her tür koşullarda kaynakları ve sermayeyi verimli şekilde kullanan, yaratıcı özelliklere sahip, her türlü ayrıntıya dikkat eden, uygun planlamalar yapan girişimci bireyler olarak açıklanmaktadır (Celep, 2017).
- *Taklitçi girişimci*- Diğer girişimleri taklit eden, mevcut teknolojileri tercih edip yenilik ve inovasyondan uzak faaliyetleri gerçekleştiren girişimci bireyler olarak açıklanabilir (Celep, 2017).

- *Drone Girişimci*- Tutucu yapıları olan, maliyeti önleyici olsa dahi yeni yöntem ve teknolojilerden vazgeçip, eski tip yöntemleri ve teknolojiyi kullanmaya devam eden girişimci bireyler olarak açıklanabilir (Celep, 2017).

2.2.2.2. Kamu Girişimciliği

Ekonomik kalkınma ve toplumun refahı için girişimcilik kamu için önemli bir olgudur. Kamu girişimciliği, kamu kuruluşlarında uygulanan girişimci faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Yıldız , 2015).

Daha iyi refah ortamı yaratmak, vatandaşlara daha iyi hizmet vermeyi amaçlayan kamu kuruluşlarının her zaman yenilikçilik ve değişime ihtiyacı vardır (Güler, 2010). Bu nedenle, kamu girişimciliği önem arz etmektedir. Kamu işletmeleri halkın refahını daha iyi düzeye getirmek için girişimciliği destekleyen programlar ve projeler planlamakta, uygulamakta ve gerçekleştirmektedirler.

Kamu girişimcileri, kamuda faaliyet gösterip girişimci kişilik özelliklerine sahip olan, halkın ihtiyacını dikkate alarak sorunlara çözüm bulan, liderlik özelliğine sahip bireylerdir (Güler, 2010).

Kamu girişimciliğinde, yönetim ve denetimler kamu kuruluşları tarafından yapılmaktadır (Siverekli, 2008).

Bernier ve Hafsi, (2007) kamu ve özel sektör girişimciliği arasındaki farklılıkları şu şekilde açıklamaktadırlar;

- Kamu girişimciliği özel sektör girişimciliği ile kıyasla kaynakları kısmaz, maliyeti azaltma yöntemleri uygulamaz. Kamu girişimciliğinde, herkese eşit hizmet hakkı verildiği için özel sektör girişimciliği kadar verimlilik uygulamaları yapılmamaktadır.
- Kamu girişimciliği özel sektör girişimciliği ile kıyasla daha geniş kitleye hizmet vermektedir. Bu da kamu kuruluşları için müşterilerini tanımlamada sıkıntıya neden olabilir.
- Risk alma sorunu özel sektör girişimciliğine göre daha azdır.

2.2.2.3. İç Girişimcilik

Girişimcilik sadece yeni bir işletme kurmak anlamını ifade etmez, bununla birlikte var olan örgüt içinde fırsat, yenilik yaratma süreci olarak açıklanabilir. İşletme kurucusu olmayıp yeni fikirler üreterek girişimci faaliyette bulunan ve bu fikirleri örgütün ticari amacı için kullanan kişiler örgüt içi girişimcilik faaliyetinde bulunmaktadır (Doğan, 2013). Top, (2006) iç girişimciliği, “müteşebbis içinden müteşebbis çıkarma olayı” olarak ifade etmektedir.

Örgütler, gelişmek, rekabet etmek ve başarılı olmak için iç girişimciliğe önem vermektedirler (Kuratgo ve Hodgetts, 1998). İşletmelerin, değişen koşullar karşısında rekabet etmesi ve sürdürülebilir olması için yeniliğe ve değişime ayak uydurması gerekmektedir. Bu da girişimci ruhuna sahip, yenilikçi fırsatları yakalayan, bu fırsatları işletmenin kâr amacı ve rekabette üstünlük sağlaması için kullanan iç girişimciler tarafından sağlanabilir (Berber, 2000). İşletmelerde, iç girişimcilik faaliyeti risk alan, kendine güveni olan, yüksek sorumluluk sahibi, yeniliklere açık olan, dinamik ve kendini geliştiren bireyler tarafından yürütülmektedir (Kaya, 2001).

İşletmelerin iş girişimcilik faaliyetlerini sürdürmesi performanslarını olumlu yönde etkilemektedir (Ağca, 2005). Ağca'ya göre, iç girişimcilik faaliyeti daha çok orta ve büyük ölçekli işletmelerde bulunmaktadır.

İç girişimcilerin sahip olduğu özelliklerle bağımsız girişimcilerin sahip olduğu özelliklerin birçoğu benzerdir (Luchsinger ve Bagy, 1987). Veerabhadrapa (2009) iç girişimcilerle bağımsız girişimciler arasındaki farkları şu şekilde açıklamaktadır:

- Girişimciler bağımsız faaliyette bulunurken, iç girişimciler işletme sahibine bağımlı şekilde faaliyet göstermektedirler.
- Girişimciler işletme için kaynakları kendi bulurken, iç girişimciler kaynak bulmaz.
- Girişimciler, girişimler ile alakalı riskleri üstüne alırken, iç girişimciler riskleri işletme sahipleri ile paylaşmaktadırlar.

- Girişimciler, girişim faaliyeti sonucunda elde ettiği kazancı kendileri yönetirken, iç girişimciler girişimlerden ek kazanç elde etmektedirler.

Bürokratik ve mekanistik örgütler iç girişimciliğe çok önem vermezler (Luchsinger ve Bagy, 1987). İç girişimciliği destekleyen örgütlerin özellikle, riskten kaçınan, yeniliklere ve değişime açık, takım çalışmasına önem veren, inovasyonlar yapan, sonuçlara odaklanan daha çok organik yapıları örgütler olduğu söylenebilir.

2.2.2.4. Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcilik, kamu, özel veya sivil toplum kuruluşunda ortaya çıkmakta ve esas amacı sosyal değerler yaratmaktır (Doğan,2013). Belirtilen kaynağa göre sosyal girişimcilik, yenilik yapma, sosyal hayatı kolaylaştırma ve sosyal sorunları gidermek için fırsatlar sunma ve bu fırsatları sosyal fayda amacına yönelik kullanan girişimcilik türü olarak ifade edilebilir. Sosyal girişimcilik, farklı araştırmacılara göre farklı şekilde değerlendirilmektedir. Bazı araştırmacılar sosyal girişimciliği; kâr amacı olmayan kuruluşların finansman sağlamak ve sosyal değer yaratmak için yürüttüğü faaliyet olarak açıklasa da diğer araştırmacılar kâr amacı güden veya ticari faaliyet göstermekte olan kuruluşların toplumun sosyal sorunlarını giderme süreci olarak yorumlamaktadırlar (Mair ve Marti, 2006). Auistin vd. (2006), sosyal girişimciliği kâr amacı olmayan kuruluşların kazanç elde etmek için sürdürdüğü faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda, sosyal girişimcilik, kar amacı gütmeyen, kuruluşların gelir elde etmek amacıyla sosyal faydası olan yeni fikirler üretmesi ve bu fikirleri eyleme dönüştürüp sosyal çıktı kazanma süreci olarak açıklanmaktadır (Özdeveciğolu ve Cingöz, 2009).

Peredo ve Mclean'e (2006) göre sosyal sorunları gidermeye çalışan ve ticari faaliyet sürdüren kuruluşların sürdürdüğü sosyal girişimciliğin temel yönü sosyal değer yaratmaksa, diğer yönü ekonomik değer kazanmaktır.

2.2.2.5. E-girişimcilik

E-girişimcilik elektronik ortamda yapılan girişimcilik türü olarak açıklanabilir. Maliyet önleyici olması, rekabet avantajı ve birçok işte kolaylıklar sağlaması sebebiyle

önceleri, özellikle Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeleri' n (KOBİ'lerin) tercih ettiği e-girişimcilik, son zamanlar küreselleşme ve teknolojinin hızlı gelişimi sayesinde tüm işletmelerin ihtiyacı haline dönüşmüştür (Jalonek vd., 2015).

Amerika'da yapılan bir araştırma, elektronik pazarda faaliyet gösteren KOBİ'lerin e-girişimcilik sayesinde diğerlerine kıyasla 1,5 kat daha fazla gelir elde ettiğini belirtmektedir (Koçak, 2009).

Web uygulama ve araçlarının kolay ulaşılabilir olması sayesinde, e-girişimcilik süreci herkes için eşit hale gelmiştir (Anderson, 2012). E-girişimcilik sayesinde girişimcilik belli alanlarda ulaşılabilir olmaktadır. Web yazılımı eğitimi olmayan bireyler, internet araştırmaları ve uygulamalarıyla kolay bir şekilde hayalindeki ürün ve hizmeti sunup müşterilerle buluşturarak girişimci faaliyette bulunabilirler.

2.2.2.6. Eko-girişimcilik

Ekolojik problemler canlıların varlığını tehlikeye sokmakta ve bu sebeple tüm dünya için tehdit haline gelmektedir. Dünya ülkeleri bu soruna çözüm bulmak için bir araya gelerek birçok ortak anlaşmalar yapmaktadırlar. Yeni iş modelleri içerisinde “çevre” neredeyse tüm işletmeler için odak haline gelmiştir (Celep, 2017). Bu da işletmelerin çevre merkezli yönetim stratejileri yürütmesine olanak sağlamaktadır. Eko-girişimcilik kâr amacı ve çevreyi korumaya yönelik faaliyetlerini içeren bir girişimcilik türüdür (Linnanen, 2002).

Eko-girişimcilik sürecinin karşılaştığı bazı sorunlar vardır (Celep, 2017). Bu sorunlar şu şekilde açıklanabilir;

- Yürütülen eko-girişimcilik faaliyetinin neden sonuç ilişkilerine yönelik insanlardaki anlama güçlüğü; çevre kirliliğini önlemek için yapılan uygulamaların insanlar tarafından anlaşılabilmesi,
- İnsanların bilgi eksikliği sebebine bağlı olarak, çevre dostu ürünler ile çevreyi kirlüten ürünler arasındaki farkı anlayabilmesi,
- Yatırımcı bulma sıkıntısı; Windsor, (2010) yeşil çevreyi kalite olarak nitelendirmektedir. Kaliteyi finansal tablolarda açıklayan kalemler olmadığı

için yatırımcılar, eko-girişimcilerin faaliyetleri sonucunda maddi çıktıları anlamakta güçlü çekmekte ve bu sebeple eko-girişimciliğe yatırım yapmaya ilgi duymamaktadırlar (Linnanen, 2002).

2.2.2.7. Kurumsal girişimcilik

Taşgit (2016) tarafından yapılan tanımlamada, kurumsal girişimcilik örgütlerin amaçlarını gerçekleştirmek için çevredeki fırsatları değerlendirmeye yönelik risk alma, rekabette üstünlük sağlamak için yenilikleri takip etme ve yenilik yapma gibi davranışların tümünü kapsayan faaliyetler olarak açıklanmaktadır.

Literatür incelemesinde, bazı araştırmacılar, kurumsal girişimciliğin iç girişimcilikle aynı anlamı ifade ettiğini belirtse de (Paker, 2011), bazı araştırmacılar bu iki kavram arasında farkların olduğuna dikkat çekmektedir (Özdevecioğlu ve Karaca, 2015).

Johnson'a (2001) göre kurumsal girişimcilik iç girişimcilik anlayışından daha geniş bir anlayıştır. Kurumsal girişimcilik ile iç girişimciliğin farklı olduğunu açıklayan araştırmacılar kurumsal girişimciliğin şu özelliklerine değinmektedirler (Celep, 2017);

- Kurumsal girişimcilik yeni iş yaratabilir ve bu süreçte iç girişimciliğin rolü olduğu söylenebilir,
- Kurumsal girişimcilik kaynakları farklı türlerde kullanarak işletmeye daha çok kâr kazandırma stratejisi kazandırabilir,
- Kurumsal girişimcilik işletmeye rekabet avantajı sağlayan inovasyonlar ortaya çıkarabilir.

2.2.2.8. Akademik Girişimcilik

Günümüzde üniversitelerin araştırma yapıp bilgi üretmekten başka ekonomik hedeflere yönelik girişimcilik faaliyetlerini sürdürme görevlerinin de var olduğu söylenebilir. Laukkanen' e göre üniversitelerin girişim faaliyetlerinde bulunma görevi üniversitelerin en önemli 3 özelliği içerisinde yer almalıdır (Laukkanen, 2003). Diğer iki görev arasında bilimsel araştırmalar yapmak ve eğitim vermek görevinin olduğu söylenebilir.

Akademik girişimciliğin yürüttüğü faaliyetleri şu şekilde sıralanabilir (Laukkanen, 2003);

- Derin bilimsel çalışmalar yapmak,
- Sanayi ile ortak bilimsel araştırmalar yapmak,
- Patentlerin ve lisansların alınması,
- Ek gelir sağlayacak danışmanlık hizmeti sunmak,
- Girişimcilik eğitimleri düzenlemek.

2.2.2.9. Kadın Girişimciliği

Sözcük olarak 1970'li yıllarda kullanılmaya başlayan kadın girişimciliği, kadınların iş hayatındaki konumu ile alakalıdır (Doğan, 2013).

Kadın girişimciliği ile alakalı genel tanımların sınırları şu şekildedir (Demirel ve Akbıyık, 2009).

- İşletme sahibi olan,
- İşletmesinde kendi başına çalışmalar yürüten ve istihdam edebilme gücüne sahip,
- Ürün ve hizmetlerin üretime başlama sürecinden satış sürecine kadar tüm fonksiyonları takip edip yönetebilen,
- İletişim faaliyetlerini gerçekleştiren,
- İşlerin planlamalarını yapabilen.

Kadınların girişimcilik faaliyetinde karşılaştığı bazı sorunlar vardır. Aldrich vd. tarafından yapılan çalışmada (1989), bu sorunlar genel olarak üç başlık şeklinde ele alınmaktadır (Celep, 2017).

- *Kadının sosyo-kültürel konumu*- Toplum tarafından ev ve ev ile ilgili tüm sorunların kadınların sorumluluğunda olması algısı, kadınlara kendi işini kurmada engel olabilmektedir.

- *Bilgi ve destek bağlantılarına erişim:* Belirli bilgi ve bağlantılara kadınların erişememesi cinsiyetçi ayrımcılığa sebep olmaktadır
- *Sermaye erişimi:* Kendi işini kurmak isteyen kadınlara finansal yatırım desteğinin az olması ise sermaye erişiminin kısıtlanmasına sebebiyet vermektedir.

Kadın girişimciliğindeki engelleri aşmaya destek faaliyeti gösteren bazı kurumlar vardır. Türkiye’de faaliyet gösteren KAGİDER (Türkiye Kadın Girişimciler Derneği) ve ARYA Kadın Yatırım Platformu bu kurumlara örnek gösterilebilir. KAGİDER her yıl “Geleceğin Kadın Liderleri” projesini düzenlemekle, projenin faaliyet sürecinde girişimci olmak isteyen kadınlara kişisel gelişim, iş hayatının gereklilikleri ile ilgili eğitimler vermekte ve destek sunmaktadır. ARYA Kadın Yatırım Platformu ise belirli kriterlere sahip girişimci kadınlarla yatırımcıları bir araya getirerek ve mentörlük hizmeti sunarak kadınların girişimciliğine destek sağlamaktadır.

2.2.3. Girişimci Kişilik Özellikleri

Her bilim girişimciliği farklı bakış açısına göre değerlendirerek açıklamaktadır. İktisat bilimi girişimciliği arz yönünden, işletme bilimi yönetim açısından, psikoloji bilimi ise kişilik özellikleri ilişkisi bakımından değerlendirmektedir. Girişimcilik, ekonominin gelişimi açısından önemli sayılmaktadır. Yeni iş kurmak, bunu sürekli devam ettirmek ve geliştirmek o kadar da kolay değildir. Girişimcilerin bunu yönetmesi için cesaret, yaratıcılık, yetenek, risk alma gibi bazı özelliklere sahip olması gerekebilir. Ayrıca, bireyin kendi işini kurmadaki eğilimi, o bireyin sahip olduğu finansal kaynaklar, aile deneyimi, kültür, eğitim, önceden var olan deneyim gibi faktörlere bağlı olup farklılık gösterebilir.

Dinis vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada göre girişimcilikle alakalı en çok araştırılan kişilik özellikleri arasında başarı ihtiyacı, kontrol odağı, belirsizliğe karşı tolerans, risk alma eğilimi, yenilikçilik ve kendine güven gibi özelliklerin olduğu gözlemlenmektedir. Bundan başka, nevroz, yaratıcılık, benlik saygısı ve başka kişilik özellikleri de son yıllarda girişimcilik üzerine yapılan çalışmalarda araştırılan

girişimcilikle ilişkilendirilen kişilik özellikleri içerisinde yer almaktadır (Rauch ve Frese, 2007).

2.2.3.1. Başarı İhtiyacı Duyma

Klasik tanımla ifade edilirse başarı ihtiyacı duyma özelliği bireyin, başarı ve mükemmellik için yaptığı mücadele gücüdür (Sagie ve Elizur, 1999). Başarıya duyulan ihtiyaç, bir bireyin tutkulu arzusu ve önemli başarılarla ve zorlu hedeflere ulaşma çabasıdır.

Kişisel bir özellik olan başarı ihtiyacı duyma, bireyin hedeflediği amaca ulaşmak isteği olarak açıklanmaktadır (Saral ve Alpkın, 2017). Başarı ihtiyacı duyan bireyler, hedeflediği amaçlarını yerine getirmek için planladıkları amaçlara kendi çabalarıyla ulaşım tatmin olmak isterler (Koh, 1996). Ayrıca bu özelliğe sahip bireyler, hedef koyan ve koydukları hedeflere kendi çabalarıyla ulaşım isteyen, genellikle zor olan görevlerde iyi performans göstererek üstesinden gelen ve farklı, denenmemiş, yeni yolları keşfetme eğiliminde bulunan özelliklere sahiptirler (Gürol ve Atsan, 2006).

Başarı ihtiyacı duyan bireyler, başarıya yönelik yüksek ihtiyaçları sebebiyle kendilerini motive etmektedirler (Ibudinni, Mozie ve Ayeni, 2020). Birey, bir başarı elde etmek için büyük istek içerisinde olmakta ve bu isteğini gerçekleştirmeye yönelik planlamalar yapmaktadır. Bireylerin yüksek başarı ihtiyacı, isteklerini gerçekleştirme arzusunu ifade etmektedir. Bireyin yarışmayı kazanma, bir sınavdan yüksek puan elde etme veya yeni bir iş kurma isteği onun başarı ihtiyacı olarak sayılabilir. Her sonuç her birey için başarı demek değildir, bu kişiye göre farklılık göstermektedir. Başarı ihtiyacı duyan insanlar daha iyi olanı yapmak isterler, sürekli rekabet eğilimi içinde olurlar ve bu insanların kolay ve monoton olan şeylerden kaçınmaları muhtemeldir (Ford, 1992).

2.2.3.2. Kontrol Odağı

İlk olarak Juliann (1954) tarafından ileri sürülmüş olan kontrol odağı kavramı, bireylerin yaşamlarındaki olaylara olan algılarını, bu olayları nasıl değerlendirdiği yönündeki bakış açısını ifade etmekte, bireyin yaşamındaki olayları yönetebilme

imkanının olup olmaması inancını açıklamaktadır (Zhao ve Chen , 2008). Kontrol odağı iç kontrol ve dış kontrol odağı olmak üzere iki boyutlu bir yapıyı ifade etmektedir (Ibudinni vd., 2020) Birey yaşamındaki olumlu veya olumsuz olan şeylerin, yani hayatında elde ettiği başarıların, kazandığı ödüllerin veya hayatındaki kaybettiği şeylerin kendine bağlı olduğuna inanıyorsa o bireyin iç kontrol odağına sahip olduğu düşünülebilir (Rotter, 1966). İç kontrol odağına sahip olan bireyler hayatlarını kendileri kontrol edeceklerine inanmaktadırlar (Ibudinni vd., 2020) Bunun aksine, birey hayatındaki hem olumlu hem de olumsuz şeylerin kader, şans gibi etkenlerden, ya da başka çevre faktörlerinden kaynaklandığına inanıyorsa bireyin dış kontrol odağına sahip olduğu düşünülebilir (Rotter, 1966). Kontrol odağı, bireyin yaşamındaki faktörleri kontrol edip etmeyeceği inancına bağlı olarak kişinin alacağı kararlar üzerinde etkiye sahiptir. Örneğin, dış kontrol odağına sahip bireylerde düşük motivasyon, çalışma isteğinin az olmasından dolayı çaresizlik, üzüntü, eylemsizlik gibi duygu durumları gözlemlenebilir (Prociuk, Breen ve Lussier, 1976).

2.2.3.3. Belirsizliğe Karşı Toleransı

Bireyin yaşamındaki olayları tanımlayamadığı zaman ortaya çıkan bilişsel durum, belirsizlik olarak açıklanmaktadır (Crigger, 1996). Bireyler de hayatları boyunca belirsizliklerle karşılaşabilir, özellikle gelecek ile ilgili belirsiz durumlarda kendilerini stres ve baskı altında hissedebilirler (De Berker vd., 2016). Crigger' e (1996) göre bireyin belirsizlikle bahsedebilme becerisi ise bireyin belirsizliğe karşı toleransını ifade etmektedir. Psikoloji alanında çalışmalar yapmış bilim adamı Frenkel-Brunswik (1949) tarafından kavram olarak geliştirilen belirsizliğe karşı tolerans özelliği kimi insanlarda düşük olurken, kimi insanlarda ise yüksek olmaktadır. Toleransı düşük insanlar belirsiz durumlar karşısında yüksek stres, gerginlik, endişe, kararsızlık hissederken, toleransı yüksek olan bireyler ise belirsiz durumlar karşısında oldukça rahat tavır sergiler, hatta böyle durumlardan keyif bile alabilirler (Furnham ve Ribchester, 1995). Hofstede' e (2003) göre belirsizliğe karşı tolerans kültürlere göre değişiklik gösterebilmektedir. İyi yapılandırılmış organizasyonlarda düşük belirsizlik toleransı gözlemlenmektedir (Saral, 2018). Ayna kaynağa göre böyle kültürlerde belirsiz durumlardan kaçınmak için önceden sıkı tedbirler alınmaktadır. Yeni

kurulmuş veya başarıyı hedefleyen işletmeler hedef pazarlara ulaşma, uygun elemanların istihdam edilmesi, rakip firmalara karşı konumlanma, sürdürülebilir sermaye ve dış faktörlerden olan ekonomik ve politik çevre koşullarının sürekli değişmesi gibi birçok yönden belirsizlik içinde olabilirler.

2.2.3.4. Risk Alma Eğilimi

Risk alma eğilimi, bireyin belirsizlik durumlarda risk almasını veya riskten kaçınmasını ifade etmektedir (Gürol ve Atsan, 2006). Risk, arzu edilmeyen olayın gerçekleşme olasılığı olarak tanımlanmaktadır (Balıkçı, 2009). Risk alma ise sonuçları tahmin edilemeyen belirsiz durumlarda, belirsiz koşullarda veya belirsiz çevrede karar verme durumunu ifade etmektedir (Wakkee, Elfring ve Monaghan, 2010). Riskler, bireysel riskler, finansal riskler, kariyer fırsatlarına göre riskler, aile ilişkilerindeki riskler ve fiziksel refaha göre olan riskler olarak kategorize edilebilir (Brockhaus, 1980). Bazı bireyler belirli kararların arzu edilmeyen sonuçlarının gerçekleşme ihtimalinin olmasına rağmen, yine o kararları almak isterler. Böyle bireylerin yüksek risk alma özelliğine sahip oldukları söylenebilir. Yüksek risk alma özelliğine sahip bireylerin riskli yatırımlar yapma gibi davranışlara eğilimli olduğu düşünülmektedir (Saral, 2018). Bunun aksine, düşük risk alma özelliğine sahip bireyler ise risk almaktan kaçınarak iş planlarına ve iş güvenliğine daha çok önem vermekte, riski daha az olan finansal araçları kullanmayı tercih etmektedirler.

2.2.3.5. Yenilikçilik

Yenilikçilik, “bir fikri, satılabilir yeni ya da geliştirilmiş bir ürün, mal veya hizmete dönüştürmek” olarak tanımlanmaktadır (Çavuş ve Akgemci, 2008). Başka anlamıyla, yenilikçilik, yeni bir fikrin, ürünün ve sürecin benimsenmesi ve uygulanmasını ifade etmektedir (Saral, 2018).

Yenilikçilik, yeni ürün veya hizmet sunmak, yeni üretim yöntemlerini oluşturmak, yeni bir pazara girmek, yeni bir işletme yaratmak gibi geniş bir anlayışı ifade etmektedir (Gürol ve Atsan, 2006).

Günümüz şartlarında, yenilikçilik değişen ekonomik çevre, müşteri ihtiyacı ve sürekli rekabet koşulları içerisinde önemli bir unsur olarak görülmektedir (Axtell, Holman ve Wall, 2006; Orth ve Volmer, 2017). Örgütlerin sürdürülebilirliği ve diğer örgütlerle rekabette üstünlük kazanması için çok önem arz eden ve girişimcilik araştırmalarında en çok araştırılan konular içerisinde yer alan bu kavram, Schumpeter (1934) tarafından geliştirilmiştir (Anderson, Potocnik ve Zhou, 2014). Schumpeter'in tanımlamasına göre dinamik girişimci, yenilikçi olan ve yenilik kombinasyonları üreten bir kişidir (Hebert ve Link, 1989). Yenilikçi insanlar geleneksel yöntemler kullanma ihtiyacı duymazlar, yeni yollarla yeni ürün veya hizmet sunmak istemektedirler. Bu bireylerin denenmemiş yollara başvurmaları sebebiyle risk alma eğilimlerinin de yüksek olduğu söylenebilir. Bu sebeple yenilik, girişimciliğin belirleyici unsuru olarak görülebilir.

Yeni ve girişimci işletmeler yerleşik işletmelerle kıyasla yenilikçiliğe daha çok odaklıdır (Saral, 2018). Belirtilen kaynağa göre yerleşik işletmeler ise daha çok eşzamanlı ürün ve hizmet üretmeye yönelik oldukları için pazardaki gelişmeleri önceden tahmin edemeyebilirler.

Artan müşteri ihtiyacı ve değişen pazar koşullarından dolayı, örgütlerin daha iyi tasarlanmış ve kullanımı kolay olan ürün veya hizmet sunmak gibi sürekli yenilik yapma gereksinimine zorlandığı ve böylece yeniliğin bir ihtiyaç haline dönüştüğü düşünülebilir.

2.2.3.6. Kendine Güven

Kendine güven, bireylerin yeni bir iş kurma girişimlerinde buldukları zaman bu iş için ihtiyaç duyulan yeteneklere ve gerekli sorumluluklara sahip olma inancı olarak açıklanmaktadır (Bowman, 1999). Ayrıca, kendine güven özelliği olumlu bir öz değerlendirme olduğu ve bireyler için motivasyon sağladığı söylenebilir. Kendine güveni yüksek olan bireylerin yeni başladıkları faaliyetlerde başarılı olacakları yönünde kendilerine inançları vardır (Benabou ve Tirole, 2002). Aynı kaynağa göre bu nedenle kendine güven özelliği performansı iyi yönde etkilemekte ve bireye yeni yetenekler kazandırma imkânı sunmaktadır.

Bireylerin kendine güven özelliğinin düşük veya yüksek olması durumu yaşadıkları deneyimlerden kaynaklanabilir (Saral, 2018). Birey defalarca başarısızlık, hayal kırıklığı yaşamışsa bundan kaynaklanan olumsuz duygu durumlarına bağlı olarak kendine olan güveni azalabilir. Bunun aksine birey defalarca başarı içinde olursa tatmin olma duygularına bağlı olarak kendine olan güveni yükselebilir. Kendine güven kişilik özelliğine değinmişken, aşırı kendine güven özelliğinden de bahsetmek gereklidir. Aşırı kendine güven sahibi olan bireyler, diğer birey veya firmalara kıyasla daha iyi olan yeteneklerini aşırı derecede şişirterek kendinden aşırı emin olmaktadır (Saral, 2018). Bireyler aşırı kendine güven özelliklerinden dolayı diğer birey veya firmalara kıyasla daha zayıf yeteneklerinin farkına varmaz ve bu sebeple de bu yeteneklerini geliştirmezler.

2.2.4. Girişimcilik Eğilimi

Literatür incelemesinde, girişimcilik ile alakalı çalışmalar arasında eğilim veya niyet konusunun araştırmacıların en çok ilgi gösterdiği konular içerisinde yer aldığı söylenebilir.

Girişimcilik önceden düşünülmüş, isteğe bağlı olan bir davranıştır (Krueger, 2007). Girişimcilik davranışı tesadüf sonucunda ortaya çıkmayıp bireylerin niyetlerinin veya eğilimlerinin sonucu olarak gelişmektedir (Dehkordi vd., 2012; Krueger, 2007).

Bird' e (1988) göre planlanmış davranışın en iyi öngörücüsü niyetler veya eğilimlerdir (Prasad ve Raut, 2012). Girişimcilik bir davranış olarak ele alınırsa bu davranışı gözlemlemek için niyetin bireysel davranışları tahmin etmede en iyi öngörücü olduğu kanıtlanmıştır (Krueger vd., 2000; Riccardo, 2012). Niyetler, eylemi anlamakta köprü rol oynamaktadır (Ajzen, 1991). Ayrıca, niyet veya eğilim girişime başlama eylemi ile dışsal etkenler arasındaki önemli aracı değişken rolüne sahiptir (Krueger vd., 2000). Girişimcilik eğilimi bireyin girişimci davranışını gerçekleştirme isteği olarak tanılanmaktadır (Rashid vd., 2012). Bird, (1989) eğilimi belirli bir hedefi eyleme dönüştürmek için bilinçli yapılan zihinsel bir durum olarak ifade etmektedir (Olufunso, 2010). Bu nedenle, girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin girişimcilik araştırmalarında önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

2.2.4.1. Girişimcilik Eğiliminin Öncülleri

Araştırmanın bu kısmı girişimcilik eğiliminin literatürde ulaşılmış olan öncüllerine ilişkin bilgileri içermektedir.

Literatür incelenmesi sonucunda, girişimcilik eğiliminin birçok öncülünün olduğu söylenebilir. Literatür taramasında, girişimcilik eğiliminin eğitim, yaş, cinsiyet, aile geçmişi, motivasyon, girişimci kişilik özellikleri, yaratıcılık, proaktif kişilik, duygusal zekâ, sosyal zekâ, statü, kültürel değerler, çocukluk deneyimi, iş deneyimi, iş tatmini, girişimcilik deneyimi, beş büyük kişilik özelliği, iyimserlik, narsisizm ve makyevalizm, iş tatmini ve rol modeller gibi öncüllerinin araştırıldığı gözlemlenmektedir. Bu değişkenleri inceleyen araştırmalar aşağıda sunulmuştur.

Önceki araştırmalarda bireylerin girişimcilik eğilimini açıklayan birçok psikolojik ve kişilik özelliklerinin var olduğu gözlemlenmektedir (Ibidunni vd., 2018; Krueger, 2000). Girişimcilik eğilimini açıklamada en çok başvurulan özellikler arasında başarı ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, yenilikçilik, kendine güven ve kontrol odağının olduğu söylenebilir (Dinis vd., 2013). Araştırılan bu özelliklere etki eden faktörler ve bu özelliklerin girişimcilik eğilimini ne ölçüde etkilediği farklılık göstermektedir. Örneğin, Koh (1996) tarafından yapılan çalışmada, Hong-Kong'daki bir üniversitede eğitim alan MBA öğrencilerinin psikolojik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında, risk alma eğilimi, yenilikçilik ve belirsizliğe karşı tolerans özelliklerinin girişimcilik eğilimini önemli ölçüde etkilediğini bulgulanmıştır. Yine aynı araştırma sonucunda, başarı ihtiyacı ve kontrol odağı özelliklerinin ise girişimcilik eğilimini önemli düzeyde etkilemediği bilgisine yer verilmektedir. Belirtilen çalışmadaki örneklem bütünlüğünün sadece 52 kişiyle sınırlı olması sebebiyle Koh (1996) gelecekteki araştırmacılara bu etkinin büyük örneklem grubu üzerinde yeniden denenmesi önerisinde bulunmuştur.

İspanya'da öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi araştıran bir başka araştırmanın bulgularında, girişimci kişilik özelliklerinden sayılan iç kontrol odağının, nezaketin, başarı ihtiyacının, dışadönüklüğün, risk alma

eğiliminin ve belirsizliğe karşı toleransın girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Espiritu-Olmos ve Sastre-Castillo, 2015).

Dinis vd. (2013) tarafından 14-15 yaş arasındaki öğrencilere yönelik yapılmış çalışmada, girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında, başarı ihtiyacı ve kendine güven özelliğinin girişimcilik eğilimini olumlu, risk alma eğilimi özelliğinin ise girişimcilik eğilimini olumsuz yönde etkilediği bulgulanmıştır. Aynı çalışmada, belirsizliğe karşı tolerans, yenilikçilik ve kontrol odağı özelliğinin girişimcilik eğilimiyle önemli etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Aşağıda, önceden bahsedilmiş olan ve literatürde en çok tartışılan girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimiyle ilişkisine yönelik araştırmaların bulgularına ve yer verilmektedir.

Başarı ihtiyacı ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki:

Barba-Sanchez ve Atienza-Sahuquillo (2017) tarafından yapılan araştırmaya göre girişimcilerin yeni işe başlama eğilimi sadece yeteneklere bağlı olmayıp, yeni işe başlamadaki motivasyonları sebebine bağlı olmaktadır.

Eijdenberg, Paas ve Masurel (2015) tarafından yapılan çalışmaya göre girişimciler başarıya ulaşma zorunluluğu ile motive edildiklerinde, sahip oldukları işletmelerinde büyüme gözlemlenmektedir. Barba-Sanchez ve Atienza-Sahuquillo'nun (2018) mühendislik öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada, başarı ihtiyacı özelliğinin öğrencilerin kendi işlerini kurma yönünde motivasyon sağladığı bilgisi yer almaktadır.

Ramayah ve Harun'un (2005) öğrenciler arasında yapmış oldukları çalışmaya göre öğrencilerin başarı ihtiyacı özelliğinin girişimcilik eğilimleri üzerinde olumlu yönde etkisi vardır. Benzer şekilde, Tong, Tong ve Loy, (2011) yapmış oldukları araştırmalarında, başarı ihtiyacının girişimcilik eğilimi üzerinde güçlü ve olumlu etkisi olduğunu bulgulamışlardır. Literatürde başka birçok çalışmada, başarı ihtiyacı özelliğinin girişimcilik eğiliminin pozitif yönlü öncülü olduğu sonucuna varmışlardır

(Espiritu-Olmos ve Sastre-Castillo, 2015; Ferreira, Raposo, Rodrigues, Dinis, ve Paço, 2012).

Kontrol odağı ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki:

Literatürdeki birçok çalışmaya göre iç kontrol odağı özelliğinin girişimcilik eğilimi üzerinde çok önemli bir etkisi vardır (Göksel ve Aydın, 2011; Mazzarol vd., 1999). Ayrıca, Entrialgo, Fernandez ve Vazquez (2000) tarafından yapılan çalışmada, girişimcilik eğilimi olan bireylerde yüksek kontrol odağı gözlemlenmiştir. Gatewood, Shaver ve Gartner (1995) yaptıkları çalışmada, girişimcilik faaliyetinde bulunup başarılı olan bireylerin başarı faktörünün daha çok iç kontrol odağına bağlı olduğu sonucuna varmışlardır.

Belirsizlik toleransı ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki:

Kendi işini kuran bireylerin belirsiz durumlarda sağlam kararlar alması ve işi bırakmaması beklenmektedir. Bu nedenle, girişimcilerde yüksek belirsizlik toleransı gözlemlenebilir. Girişimciler üzerine yapılan önceki araştırmaların sonucunda girişimcilerin yüksek düzeyde belirsizlik toleransına sahip olduğu gözlemlenmiştir (Gurel, Altınay ve Daniele, 2010 ; Koh, 1996; Schere, 1982; Scarborough, 2011; Sexton ve Bowman, 1985; Tateh, Latip ve Awang Marikan, 2014; Zarei, Zainalipour ve Shahraki, 2013).

Risk alma ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki:

Yeni iş kuran girişimcilerin belirsizlik durumu içinde oldukları için yüksek risk alma özelliğine sahip olması beklenmektedir. Çünkü girişimciler çoğu zaman bir pazara yeni bir ürün, yeni bir hizmet sunmak için girmekte ve risk almaktadırlar. Sunacakları ürün ve hizmetlerin performansı ve satışı gibi konularda başarılı olup olmayacakları belirsizdir. Ayrıca, girişimci bireyler daha fazla zenginlik, kişilik tatmini ve daha fazla ün için yaşamlarında önemli riskler almaktadırlar (Brockhaus, 1980). Girişimcilerin aldıkları riskler maddiyat ve özgüven kaybı ile de sonuçlanabilir. Daha eskiye dayanan bazı araştırmalarda girişimci bireyler ile girişimci olmayan bireyler arasında risk alma özelliği açısından önemli bir farkın olmadığı açıklansa da (Brockhaus ve Horwitz,

1986; Chell, 1985; Perry, 1990), sonradan yapılan araştırmalarda girişimci bireylerin daha fazla risk alma eğiliminde bulduklarını bulgulanmıştır (Begley ve Boyd, 1987; Stewart ve Roth, 2001). Aynı çalışmalarda, girişimcilerin yöneticilerden daha çok risk alma eğiliminde oldukları düşünülmektedir. Yazarlar, bunu girişimcilerin yeni iş kurarken, bu işi sürdürmeye ve geliştirmeye yönelik eylemlerinde finansal açıdan tümüyle risk durumunda olmasına, yöneticilerin ise girişimcilerden farklı olarak işletmenin belli bir dönemlerinde risk durumu ile karşılaşması ihtimaline bağlı kılmaktadırlar. Literatürde başka birçok araştırmada, risk alma eğiliminin girişimcilik eğiliminin öncülü olduğu ve onu olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (Brown, Beale ve White-Johnson, 2011; Gurel vd., 2010; Gürol ve Atsan, 2006; Uddin ve Bose, 2012).

Yenilikçilik ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki:

Koh, (1996) MBA öğrencilerini kapsayan çalışmasında, girişimcilik eğilimi olan öğrencilerin girişimcilik eğilimi olmayan öğrencilerle kıyasla daha fazla yenilikçilik özelliğine sahip olduğunu gözlemlemiştir. Bu sebeple girişimcilik için yenilikçilik önemli sayılmaktadır. Girişimcilik alanında yapılan araştırmaların çoğu girişimcilik eğilimi yüksek olan kişilerde yüksek yenilikçilik özelliği olduğuna vurgu yapmaktadırlar (Johnson, 1990; Koh, 1996; Robinson vd., 1991).

Kendine güven ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki:

Bireylerin kendine güven kişilik özelliği girişimcilik için önemli özellikler içinde yer almaktadır (Dinis vd.,2013). Birey kendi yetenek ve becerilerinin farkındaysa ve bunlara güveniyorsa girişimcilik faaliyetlerinde de başarı elde etme ihtimali yüksek olabilir. Kısıtlı zamanda doğru iş planı kurabilir, kaynakları sınırlı ve etkin kullanabilir, girişimci faaliyetlerinin sadece başlangıç aşamasını değil, sonraki aşamalarını da iyi yönetebilir. nceki araştırmaların sonuçlarına göre girişimci bireylerde kendine güven özelliğinin yüksek olduğu gözlemlemiştir (Scarborough, 2011). Aşırı kendine güven özelliği ise girişimci firmalarda, kayıplara ve başarısızlığa sebep olmaktadır (Saral, 2018). Cameer ve Lovallo (1999) tarafından yapılan

çalışmada, aşırı kendine güven, girişimcilerin yüksek oranda başarısızlığına sebep olan kişilik özellikleri arasında yer almaktadır.

Solesvik (2013) yapmış olduğu çalışmada, motivasyonun girişimcilik eğilimi üzerinde etkisini araştırmıştır. Öğrenciler üzerine yapılmış bu çalışma, işletme eğitimi programlarına katılan öğrencilerin daha yüksek girişimcilik motivasyonuna sahip olduğunu ve daha yüksek girişimcilik eğiliminde olduğunu bulgulamıştır. Yine benzer şekilde, öğrencilerin girişimcilik eğiliminde motivasyon gücünün etkisini araştıran Kim-Soon, Ahmad ve Ibrahim (2014) araştırmalarında, serbest meslek yapma motivasyonunun girişimcilik üzerinde etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Antonioli, Nicolli, Ramaciotti ve Rizzo (2016) çalışmalarında, akademik alanda olan girişimcilik eğiliminde hem dışsal hem de içsel motivasyonu araştırmışlardır. Araştırmanın bulgularında, akademik girişimcilik eğiliminin daha çok içsel motivasyonlardan kaynaklandığı görünse de dışsal motivasyonun da önemli öncül olduğu belirtmiştir.

Hu vd. (2018) tarafından yapılmış çalışmada, yaratıcılık ve proaktif kişiliğin girişimcilik eğilimi üzerinde olumlu etkisi olduğu bulgulanmıştır.

Botha, Fouric ve Wasserman (2016) tarafından yapılan çalışmada, duygusal zekâ girişimcilik eğiliminin öncülü olarak araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, duygusal zekanın girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği bulgulanmıştır. Yine benzer şekilde, Zampetakis vd. (2009) yaptıkları araştırmada, duygusal zekanın girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği bulgulanmış ve bu etkide yaratıcılık ve proaktif kişilik özelliklerinin aracı rolü olduğu öne sürülmüşlerdir.

Aykol ve Yener (2009) araştırmalarında, sosyal zekâ ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bu araştırmaya göre sosyal zekâ girişimcilik eğiliminin önemli öncüllerindendir. Ayrıca, sosyal zeka ve girişimcilik eğilimi arasına mizaç duygusu eklendiğinde bu etki daha da artmaktadır (Aykol ve Yener, 2009).

Yao vd., (2020) yaptıkları çalışmada, statüyü girişimcilik eğiliminin öncülü olarak incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, statü ve girişimcilik eğilimi arasında olumlu ilişki bulgulanmış ve bu ilişkide risk alma eğiliminin aracı rolü tespit edilmiştir.

Drennan, Kennedy ve Renfrow' un (2005) çalışmasında, çocukluk deneyimleri girişimci eğiliminin öncülü olarak araştırılmıştır. Çalışmaya göre girişimcilik eğilimi zor çocukluk deneyimlerinden etkilenmektedir.

Rol modeller de girişimcilik eğiliminin öncüllerindedir (Van Auken, Fry ve Stephens, 2006). BarNir, Watson ve Hutchins' in (2011) yaptıkları çalışmada, rol modellerin girişimcilik eğilimi üzerinde önemli olumlu bir etkiye sahip olduğu ve bu etkide öz-yeterliğin aracı rolü bulgulanmıştır.

Urban, Van Vuuren ve Owen' in (2008) yaptıkları araştırmada, kültürel değerlerin girişimcilik eğiliminin öncülü olduğu varsayılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, kültürel değerlerin girişimcilik eğilimi üzerinde herhangi bir etkiye sebep olmadığı bulgulanmıştır.

Zhao ve Xie (2020) yaptıkları çalışmada, iyimserlik ve girişimcilik eğilimi arasında ilişki araştırılmıştır. Araştırma bulgularında, iyimserlik ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkinin var olduğu sonuçlanmış ve bu ilişkide olumlu girişimci duyguların aracı rolü tespit edilmiştir. Yine aynı çalışmada, aşırı güven ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki de incelenmiş ve bu ilişkide olumsuz girişimcilik duygusunun arabulucu rolü bulgulanmıştır.

Hatak vd. (2015) tarafından yapılan çalışmalarda, önceki girişimcilik deneyimlerinin girişimcilik eğilimi üzerinde önemli etkisi olduğu bulgulanmıştır. Yine aynı çalışmada liderlik, girişimciliğin öncülü olabilir mi sorusunun yanıtı aranmış ve araştırma sonucunda, liderliğin girişimcilik eğilimi üzerinde herhangi bir etki gücü olmadığı belirlenmiştir.

Kautonen vd. (2010) yaptıkları çalışmada, iş deneyiminin girişimcilik eğiliminin öncülü olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, iş deneyimi ve girişimcilik eğilimi arasında herhangi bir ilişki bulgulanmamıştır.

Farrukh vd. (2017) yaptıkları çalışmada, beş büyük kişilik özelliklerinden olan açıklık, dışa dönüklük ve sorumluluk ile girişimcilik eğilimi arasında olumlu yönde ilişki olduğunu bulgulanmıştır. Aynı çalışmada, nevroz ve uyumluluk özellikleri ile

girişimcilik eğilimi arasında ise herhangi bir ilişki saptanmamıştır. Beş büyük kişilik özelliğinin girişimcilik eğilimiyle ilişkisini araştıran bir başka çalışmada ise nevroitiklik özelliğinden başka diğeri dört kişilik özelliğinin, yani dışadönüklük, sorumluluk, açıklık ve uyumluluk özelliklerinin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediğı bulgulanmış ve olumlu yönde etkileyenler arasında en güçlü dışa dönüklük özelliğinin olduğı belirtilmiştir (Botha vd., 2016).

Jeong ve Choi (2017) yaptıkları çalışmada, iş tatminini girişimcilik eğiliminin öncülü olarak incelemişler. Araştırma sonucunda, iş tatmininin girişimcilik eğilimini olumsuz yönde etkilediğı tespit edilmiştir.

Kramer vd. (2011) yaptıkları çalışmada, girişimcilik eğiliminin öncülü olarak narsisizm ve makyavelizm özelliklerini araştırmışlardır. Karşılaştırılmalı analiz yapılmış bu araştırmada belirtilen bilgiye göre makyavelliler narsistlerle kıyasla daha yüksek performanslara sahip olsalar da girişimcilik eğilimlerinin sebebi yüksek performanstan çok genel rekabet tutumlarına bağılı olması gibi görünmektedir. Narsistlerin girişim yaratma ve kendi işlerini yapma isteğı girişimcilik eğilimlerini olumlu yönde etkilese de kendilerini geliştirmedeki önyargılar girişimcilik eğilimlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Dheer ve Lenartowicz (2019) yaptıkları çalışmada, bilişsel esnekliğın girişimcilik eğiliminin öncülü olduğunu ve girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediğı tespit edilmişlerdir.

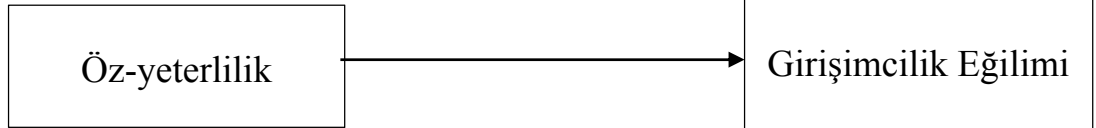
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞİŞKENLER ARASINDA İLİŞKİLER VE HİPOTEZ GELİŞTİRME

Bu bölümde girişimcilik eğilimiyle ilişkili olduğu düşünülen öz-yeterlilik inancı arasındaki ilişki teorik çerçeveye dayanarak incelenecek ve ilişkilere yönelik hipotezler önerilecektir.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırmanın modelinde, öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi olmak üzere toplam iki değişken bulunmaktadır. Model içinde öz-yeterlilik bağımsız değişken, girişimcilik eğilimi ise bağımlı değişken olarak yer almaktadır. Şekil 2’de araştırma modeli gösterilmiştir

Şekil 2: Araştırma Modeli

3.2. ÖZ-YETERLİLİK İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Girişimcilik eğilimi ile alakalı olan Planlı Davranış Teorisinde (Ajzen, 1991), Girişimci Olay Modelinde (Krueger vd., 2000) öz -yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi olduğu belirtilmektedir (Nowinski vd., 2019).

Öz-yeterlilik inancı oluşmuş olan girişimciler daha kararlıdırlar (Pinquart, Juang ve Silbereisen, 2003). Ayrıca, öz-yeterlilik inancına sahip girişimcilerin sorunları zamanında çözüme, fırsat ve tehditlerle başa çıkma yeteneklerine sahip oldukları gözlemlenmektedir (Forbes, 2005). Boyd ve Vozikis, (1994) öz-yeterliliği hem girişimcilik eğilimiyle hem de girişimcilik eğilimlerinin eyleme dönüşme ihtimali üzerinde etkisini araştırırken bu değişkenin önemli olduğu sonucuna varmıştır. Aynı araştırmaya göre öz-yeterlilik, yeni girişimlere başlama ve bu girişimlerin geliştirilmesi sürecinde yapılacak olan görevlerin merkezinde durmaktadır. Bu nedenle, girişimci yeteneklerine inanan bireylerin girişimci olma eğiliminde olacakları öne sürülmüştür (Zhao, Seibert ve Hills, 2005).

Planlı davranış teorisine göre davranışın en iyi ön güvücüsü olan niyet veya eğilim tutum, algılanan sosyal baskı ve algılanan davranışsal kontrol odağı faktörlerinden etkilenmektedir (Ajzen, 1991). Algılanan davranışsal kontrol odağının iç kontrol odağı türü bireylerin hayatındaki olumlu veya olumsuz olayların kendi kontrolleri yönetiminde olma inancını ifade etmektedir (Rotter, 1966). Bu bağlamda, bireylerin belirli bir davranışa yönelik yeteneklerini ifade eden öz-yeterlilik inancının kendine güven ve iç kontrol odağını özelliklerine bağlı olarak girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Girişimcilikle ilgili literatür incelendiğinde, öz-yeterliliğin girişimcilik eğiliminin öncülü olduğunu destekleyen çalışmalar mevcuttur (Chen, Greene ve Crick, 1998; Krueger ve Brazeal, 1994; Markman ve Baron, 2003). Yapılan birçok çalışmanın sonucu, öz-yeterlilik ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkinin olumlu yönde olduğu yönündedir (Hsu, Wiklund ve Cotton, 2017; Jung vd., 2001; Kurczewska ve Bialek,

2014; Nowinski vd., 2019). Bu bağlamda araştırmanın birinci ve ikinci hipotezi şu şekildedir;

H1. Öz-yeterlilik ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif bir ilişki vardır.

H2. Öz-yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif bir etkisi vardır.

3.3. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŐİ

Araştırmanın bu kısmında demografik özelliklerden olan eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet, girişimcilik eğitimi, aile, uyruk ve eğitim alanı ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkisini araştıran önceki çalışmaların bulgularına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.3.1. Eğitim Düzeyi ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İliő

Eğitim düzeyinin artmasına bağlı olarak bireylerin daha çok bilgi, beceri ve yeteneğe sahip olacağı söylenebilir. İlk öğretim ve lise mezunlarının daha çok temel eğitim alması nedenine bağlı olarak üniversite öğrencilere kıyasla girişimcilik alanına yönelik bilgi ve becerilere daha az sahip olacağı düşünülürse eğitim düzeyi arttıkça girişimcilik eğiliminin de artacağı söylenebilir. Önceki araştırmalarda da eğitim düzeyi ile girişimcilik eğilimi arasında olumlu ilişki olduğunu bulgulamaktadırlar. Bu araştırmalar aşağıda sunulmuştur.

Wilson, Kickul, ve Marlino (2007) yapmış oldukları çalışmalarında, “sahip olunan eğitim düzeyinin girişimcilik eğiliminin üzerinde etkisi var mı?” sorusunun yanıtı aramışlardır. Yapılan bu araştırmada, MBA (işletme yönetimi uzmanlığı) eğitimi alan bireylerin girişimcilik eğiliminin diğerlerine kıyasla daha yüksek olduğu, dolayısıyla eğitim düzeyinin girişimcilik eğiliminin öncülü olduğu sonucuna varılmıştır. Literatürde yapılan birçok bilimsel çalışmada, eğitim düzeyinin girişimcilik eğiliminin öncülü olduğu sonucuna varılmış ve eğitim düzeyi ile girişimcilik eğilimi

arasında olumlu bir etkinin olduğu tespit edilmiştir (Chen, 2010; Wu ve Wu , 2008; Hatak, Harms, ve Fink, 2015). Bu bilgiler çerçevesinde üçüncü hipotez şu şekildedir;

H3. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir.

3.3.2. Cinsiyet ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Gupta vd. (2008) tarafından yapılan çalışmada, cinsiyetin girişimcilik eğiliminin öncülü olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre kadınlar erkeklerle kıyasla daha az girişimcilik eğiliminde bulunmaktadır. Yazarlar, bu farkın cinsiyet stereotipilerinden kaynaklandığını düşünmekte ve toplumsal klişelerin girişimcilik eğilimini etkilediğini belirtmektedirler. Yine benzer şekilde, başka birçok çalışmada kadınların erkeklere göre daha düşük girişimcilik eğilimine sahip olduğu bulgulanmıştır (Gerba, 2012; Hatak vd., 2015; Voda ve Florea, 2019; Yordanova ve Tarrazon, 2010). Buna karşın, Diaz-Garcia ve Jimenez-Moreno (2010) yaptıkları çalışmada, cinsiyet farklılıklarının girişimcilik eğilimini etkilemediği sonucuna varmışlardır. Fernandez ve Gervilla (2013) cinsiyet farklılıklarının girişimcilik eğilimi ile ilişkisini araştırdıkları zaman kadınların erkeklerle kıyasla daha karmaşık bir süreç içinde olduklarını ve dış desteğe ihtiyaç duyduklarını tespit etmişlerdir. Bu bilgiler ışığında dördüncü hipotez şu şekildedir;

H4. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.

3.3.3. Uyruk ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Literatür incelemesinde, bazı araştırmaların sonuçları girişimcilik eğiliminin kültürlere göre farklılık gösterdiğini bulgulanmıştır. Türk vatandaşları ile Amerikan vatandaşları arasında girişimcilik eğilimlerini karşılaştıran araştırma sonucunda bu iki grup arasında anlamlı düzeyde farklılığın olmadığı bulgulanmıştır (Akşit, 2003). Buna karşın, başka bir araştırma Türkiye'deki göçmenler ile Bulgaristan'daki Türkler

arasında girişimcilik eğilimlerini karşılaştırmış ve yapılan bu araştırmada bu iki grup arasında anlamlı düzeyde farklılık bulgulanmıştır (Şahin, 2015).

Hofstede (2003) kültürel değerlerin bireylerin davranışları ve eylemleri üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Hofstede' in (2003) belirttiği üzere kolektivist toplumlar daha az risk alma eğilimine sahiptir. Bu nedenle kolektivist toplumların girişimcilik eğilimlerinin bireyci toplumlara göre daha düşük olacağı söylenebilir. Türk toplumunun da kolektivist toplum özellikleri taşıdığı düşünüldüğünde (Hofstede, 2003) daha az girişimcilik eğilimine sahip olduğu söylenebilir. Bu bilgiler çerçevesinde beşinci hipotez şu şekildedir;

H5. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin uyruğuna göre farklılık göstermektedir.

3.3.4. Girişimcilik Eğitimi ile Girişimcilik Eğilimi Arındaki İlişki

Literatürde birçok çalışma eğitimin bir başka yönü olan girişimcilik eğitimi ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. (Byabashaija ve Katono, 2011; Gerba, 2012; Gurol ve Atsan, 2006; Hattab, 2014; Kuttim vd., 2014; Mei, Lee ve Xiang, 2020; Sanchez, 2013; Souitaris, Zerbinati ve Al-Laham, 2007). Yapılmış bu çalışmalarda, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğiliminin öncülü olduğu ve girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği bulgulanmıştır. Byabashaija ve Katono, (2011) çalışmalarında, öğrencilerin girişimcilik eğitime katılmadan önceki ve girişimcilik eğitime katıldıktan sonraki girişimcilik eğilimlerini karşılaştırmışlardır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin öncekine kıyasla daha yüksek olduğunu ve bu ilişkide algılanan arzu edilebilirlik, algılanan uygulanabilirlik ve öz-yeterliliğin ılımlı etkisini tespit etmişlerdir. Yine benzer bir çalışmada, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği bulgulanmış ve girişimcilik riski az olan veya olmayan bireylerde bu olumlu ilişkinin daha belirgin olduğu ortaya çıkmıştır (Fayolle ve Gailly, 2009). Girişimcilik eğitimi almış bireylerin girişimciliğe yönelik bilgi, beceri

ve yeteneklere sahip olması nedenine bağlı olarak altıncı hipotez şu şekilde önerilmektedir;

H6. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin girişimcilik eğitimi durumuna göre farklılık göstermektedir.

3.3.5. Ailede Girişimci Birey Bulunma Durumu ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişi

Literatürde yapılan birçok araştırma girişimci aile geçmişinin (deneyiminin) girişimcilik eğiliminin öncülü olduğu sonucuna varmışlardır (Altınay vd., 2012; Farrukh, vd.,2017; Georgescu ve Herman, 2020; Hadjimanolis ve Poutziouris, 2011). Yapılan araştırmalarda, ailelerinde girişimci olan ebeveynlere sahip olan bireylerde olumlu girişimcilik eğilimi gözlemlenmiştir. Buna karşın, Hatak vd.'nin (2015) yaptıkları araştırmada, girişimci aile geçmişinin bireylerin girişimcilik eğilimi üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Ailede girişimci bulunma durumunun girişimcilik eğilimine etkisi rol modellere bağlı olarak farklılık gösterebilir. Ailesini rol model olarak algılayan bireyler onların deneyimlerinden yararlanarak girişime daha çok eğilimli olabilirler. Önceki araştırmalar da rol modellerin bireylerin girişimcilik eğiliminde üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varmışlardır (BarNir, Watson ve Hutchins, 2011; Van Auken, Fry ve Stephens, 2006).

Bu çerçevede yedinci hipotez şu şekilde önerilmektedir.

H7. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin ailelerinde girişimci birey bulunma durumuna göre farklılık göstermektedir.

3.3.6. Yaş Grubu ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişi

Kautonen, Luoto ve Tornikoski yaptıkları çalışmada, yaşın girişimcilik eğiliminin öncüllerinden olabileceğini öne sürmüşlerdir. Çalışmaya göre 50 yaş üzeri bireylerde girişimcilik eğilimi azalmaktadır (Kautonen, Luoto ve Tornikoski, 2010). Araştırmacılar, bu sonucu bu yaş grubundaki bireylerin çoğunun kariyerlerini ‘mavi

yakalı' olarak endüstriyel sektörlerde geçirmesine, sosyal bağlantı ve sosyal desteklerinin az olması ile ilişkilendirmişlerdir. Yine benzer şekilde, Hatak vd. (2015) yapmış oldukları çalışmada da yaş arttıkça bireylerin girişimcilik eğilimlerinde azalma olduğu gözlemlenmiştir. Mevcut araştırma öğrencilere yönelik yapılırsa da katılımcılar arasında 40 ve üzeri bireyler bulunduğu için yaş arttıkça girişimcilik eğiliminde azalma gözlemlenebilir. Bu çerçevede sekizinci hipotez şu şekilde önerilmektedir;

H8. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

3.3.7. Eğitim Alanı ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Çelik ve Gölbek Karababa'nın (2018) yaptığı çalışmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin okudukları bölüme göre anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Yine benzer şekilde, öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile eğitim alınan fakülteni karşılaştıran başka bir çalışmada bu iki değişken arasında anlamlı fark olmadığı bulgulanmıştır (Seyrek ve Gül, 2017). Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin çoğu üniversitede girişimcilik eğitimi dersi almaktadır. Araştırmaların sonuçlarına göre girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini üzerinde olumlu etkisi vardır. Bu bağlamda sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğiliminin diğer bölümlerdeki öğrencilere kıyasla daha yüksek olabileceği varsayılabilir. Bu sebeple dokuzuncu hipotez şu şekilde önerilmektedir;

H9. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin eğitim aldıkları alana (bölüme) göre farklılık göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. PROBLEM

Son dönemlerde ekonomik gelişme için önem arz eden girişimciliğe yönelik eğilimler ve bu eğilimlere etki eden öncüllerin tespit edilmesi ve etkilerin incelenmesi araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

4.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı Türk vatandaşlığına sahip öğrenciler ve yabancı uyruklu öğrencilerin öz-yeterliliği ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkini araştırmaktır.

4.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Gerek ekonomik açıdan gelişmiş ülkeler gerekse geliştirmekte olan ülkeler olsun günümüzün küreselleşen dünyasında istihdamı artırmak, durağan ekonomileri canlandırmak, ekonomik kalkınmayı temin etmek için girişimciliğin önemli unsurlardan biri olduğu söylenebilir. Bu bağlamda küçük işletmelerin büyümesi, yeni işletmelerin kurulması için fırsatlar verilmesi ve ekonomi politikalarının buna göre şekillenmesi önem arz etmektedir.

Thomas ve Mueller' e (2000) göre üniversite öğrencileri ekonomik olarak gelişmiş ve geliştirmekte olan ülkeler için girişimci potansiyeline sahip kişilerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Öğrenciler teknolojinin önemli olduğu günümüzde dijital yeteneği olan bireylerdir. Ayrıca öğrencilerin nüfusun dinamik kesimini oluşturduğu, değişimlere ve yeniliklere daha kolay uyum sağladıkları, öğrenmeye daha açık olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, öğrencilerin girişimcilik eğilimini araştırmak önem arz etmektedir.

Ülkeler küresel ekonomide artık sadece kendi vatandaşları ile değil yabancı uyruklu vatandaşlar ile de temsil edildiği söylenebilir. Bu anlamda ülke vatandaşlarının yanı sıra yabancı uyruklu vatandaşların da girişimciliğe olan eğilimi ülke ekonomisi için

faydalı olabilir. Dolayısıyla, bu iki grubun öz-yeterliliği ve girişimcilik eğilimlerinin karşılaştırılmasına yönelik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden yapılan araştırma, politika yapıcılar ve girişimciliği arttırmaya yönelik programların geliştirilmesine katkı sağlayabilmesi açısından önemlidir.

4.5. Araştırmanın hipotezleri

H1: Öz-yeterlilik ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif bir ilişki vardır.

H2: Öz-yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif bir etkisi vardır.

H3: Girişimcilik eğilimi öğrencilerin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir.

H4: Girişimcilik eğilimi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.

H5: Girişimcilik eğilimi öğrencilerin uyruğuna göre farklılık göstermektedir.

H6: Girişimcilik eğilimi öğrencilerin girişimcilik eğitimi durumuna göre farklılık göstermektedir.

H7: Girişimcilik eğilimi öğrencilerin ailelerinde girişimci birey bulunma durumuna göre farklılık göstermektedir.

H8: Girişimcilik eğilimi öğrencilerin yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

H9: Girişimcilik eğilimi öğrencilerin eğitim aldıkları alana göre farklılık göstermektedir.

4.5. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmada örnekleme metodu olarak kolayda tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören Türkiye vatandaşı ve yabancı uyruklu olmak üzere toplam 410 öğrenci oluşturmaktadır.

4.6. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada nicel veri toplama yöntemi olarak anket tekniği tercih edilmiştir. Ankete 239 Türk vatandaşı ve 171 yabancı uyruklu olmak üzere toplamda Türkiye'deki 72 üniversiteden 410 öğrenci katılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların yaş, uyruk, cinsiyet, eğitim, eğitim alınan alan, aile deneyimi gibi demografik özelliklerine; ikinci bölümde ise araştırma ölçeklerine ilişkin sorular sorulmuştur.

4.7. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEKLER

Araştırmada kullanılacak ölçeklerin belirlenmesi için literatürde incelenme yapılmıştır. Literatür incelenmesinde daha önce geliştirmiş olan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik skorlarına bakılmış ve benzer skorlara sahip ölçekler tercih edilmiştir. Araştırmada toplam iki ölçek yer almaktadır. Ölçeklere ilişkin bilgiler şu şekildedir:

Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği

Genel öz-yeterlilik ölçeği olarak Schwarzer ve Jarusalem tarafından (1995) geliştirilmiş, Aypay (2010) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmış olan toplam 10 ifadeden oluşan tek boyutlu genel öz-yeterlilik ölçeği kullanılmıştır. “Yeteneklerim sayesinde beklenmedik durumlarla nasıl baş edebileceğimi biliyorum” ölçekte sorulan ifadelerin bir örneğidir. Genel öz-yeterliliği ölçmek amacıyla “1=Hiç katılmıyorum” ve “5=Tamamen katılıyorum” olmak üzere 5’li Likert ölçüm yöntemi tercih edilmiştir.

Girişimcilik Eğilimi Ölçeği

Girişimcilik Eğilimi ölçeği olarak Linan ve Chen (2009) tarafından geliştirilen ve toplam 6 ifadeden oluşan tek boyutlu girişimcilik eğilimi ölçeği kullanılmıştır. “Profesyonel hedefim bir girişimci olmak” ölçekte sorulan ifadelerin bir örneğidir. Girişimcilik eğilimini ölçmek amacıyla “1=Hiç katılmıyorum” ve “5=Tamamen katılıyorum” olmak üzere 5’li likert ölçüm yöntemi tercih edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın bu bölümünde SPSS 26.0 programı kullanılarak araştırmanın bulgularına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Öncelikle katılımcıların demografik verilerine yönelik elde edilen sonuçlar değerlendirilmiş, sonrasında sırasıyla tanımlayıcı istatistikler, açıklayıcı faktör analizi, güvenilirlik analizi, normal dağılım testleri, korelasyon analizi, fark testleri ve regresyon analizine ilişkin bulgular sunulmuş ve sonuçlar yorumlanmıştır.

5.1. ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK DAĞILIMI

Bu araştırmada, Türkiye’de 72 üniversitede ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim düzeyinde öğrenim gören sosyal bilimler, fen bilimleri ve fen edebiyat alanlarında eğitim alan Türk vatandaşları ve yabancı uyruklu vatandaşları kapsayan anket çalışması yapılmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler incelendiğinde, katılımcıların çoğunun kadın (%60.2), 23-27 yaş aralığında (%38.3), lisans eğitim düzeyinde öğrenim gören (%57.3), sosyal bilimler alanında eğitim alan (%45.6) öğrencilerden oluştuğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğu Türkiye vatandaşıdır (%58.3). Ayrıca, öğrencilerin çoğunun üniversitede girişimcilik eğitimi almadığı (%72.7) ve ailelerinde girişimci birey bulunmadığı (%57.1) da bulgular arasındadır. Tablo 1’de demografik bilgiler detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Özellik	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	247	60.2
Erkek	163	39,8
Yaş Aralığı		
18-22	151	36.8
23-27	157	38.3
28-32	64	15.6
33-37	23	5.6
38-42	9	2.2
43 ve üzeri	6	1.5
Uyruk		
Türkiye Vatandaşı	239	58.3
Yabancı Uyruklu	171	41.7
Eğitim Düzeyi		
Ön Lisans	7	1.7
Lisans	235	57.3
Yüksek Lisans	137	33.4
Doktora	31	7.6
Eğitim Alanı		
Sosyal Bilimler	187	45.6
Fen Bilimleri	158	38.5
Fen Edebiyat	65	15.9
Girişimcilik Eğitimi		
Evet	112	27.3
Hayır	298	72.7
Girişimci Aile Deneyimi		
Evet	176	42.9
Hayır	234	57.1

5.2. TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin ifadelerin ortalamaları, standart sapmaları, çarpıklık ve basıklık katsayıları SPSS 26.0 programından yararlanarak yapılmış ve Tablo 2’te gösterilmiştir. Kline’a (2015) göre veri setinin normal dağılıp dağılmadığına karar vermek için ölçeklerde kullanılan ifadelerin çarpıklık ve basıklık

katsayıları değerlendirilmelidir. Aynı kaynağa göre ölçekte yer alan ifadelerin çarpıklık katsayısının -3 ve 3 değeri aralığında, basıklık katsayısının ise -10 ve 10 değeri içinde yer alması veri setinin normal dağılımı anlamına gelmektedir. Tablo 2'ye bakıldığında ölçeklerde yer alan ifadelerin ortalama değerlerinin 3.02 ile 4,24 aralığında, standart sapmalarının .60 ile 1.20 aralığında olduğu görülmektedir. Ayrıca çarpıklık katsayısının -1.231 ve .30 aralığında olduğu basıklık katsayısının ise -1.006 ile 3.934 aralığında olduğu da görülmektedir. Kline (2015) tarafından öne sürülen çarpıklık ve basıklık katsayılarına ilişkin bilgiler göz önünde bulundurulduğunda veri setinin normal dağılıma sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

Girişimcilik Eğilimi		Ort.	S.S.	Çarpıklık	Basıklık
GE1	Girişimci olmak için her şeyi yapmaya hazırım.	3.05	1.07	.017	-.756
GE2	Profesyonel hedefim bir girişimci olmak.	3.02	1.17	.030	-1.006
GE3	İleride kendi firmamı kurmak ve işletmek için her türlü çabayı göstereceğim.	3.44	1.16	-.435	-.643
GE4	Gelecekte bir firma kurmaya kararlıyım.	3.38	1.16	-.381	-.676
GE5	Bir firmayı kurmayı çok ciddi düşünmüştüm.	3.32	1.20	-.333	-.931
GE6	Bir gün bir firma kurmaya ciddi olarak niyetliyim.	3.44	1.19	-.392	-.809
Öz-yeterlilik		Ort.	S.S.	Çarpıklık	Basıklık
ÖY1	Yeterince çaba harcarsam, zor sorunları çözenin bir yolunu daima bulabilirim.	4.20	.75	-1.182	2.676
ÖY2	Bana karşı çıkıldığında, istediğimi elde etmemi sağlayacak bir yol ve yöntem bulabilirim.	3.99	.80	-1.077	2.196
ÖY3	Amaçlarıma bağlı kalmak ve bunları gerçekleştirmek benim için kolaydır.	3.59	.87	-.438	-.024
ÖY4	Beklenmedik olaylarla etkili bir biçimde başa çıkabileceğime inanıyorum.	3.88	.78	-.718	.936
ÖY5	Yeteneklerim sayesinde beklenmedik durumlarla nasıl baş edebileceğimi biliyorum.	3.78	.80	-.712	1.101
ÖY6	Gerekli çabayı gösterirsem, birçok sorunu çözebilirim.	4.24	.67	-1.231	3.934
ÖY7	Baş etme gücüme güvendiğim için zorluklarla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.	3.99	.74	-.933	2.079
ÖY8	Bir sorunla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.	3.94	.76	-1.007	1.935
ÖY9	Başım dertte olduğunda, genellikle bir çözüm düşünebilirim.	4.04	.60	-1.180	3.476
ÖY10	Önüme çıkan zorluk ne olursa olsun, üstesinden gelebilirim.	3.75	.85	-.449	.265

Not: GE: Girişimcilik Eğilimi, ÖY: Öz-Yeterlilik, Ort: Ortalama S.S.: Standart Sapma

5.3. AÇIMLAYICI FAKTÖR ANALİZİ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın yapı geçerliğini test etmek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Hair vd.'ne (2009) göre faktör analizi, araştırmadaki değişkenlerin oluşturduğu yapıyı tanımlayıp, araştırmanın yapı geçerliliğini test etmek amacıyla yapılmaktadır. Literatürde, yapılan faktör analizinin kalitesini değerlendirmek için minimum faktör yükü, örneklem büyüklüğü, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunluk ölçüsü ve Barlett küresellik testi gibi göstergelerin kullanıldığı gözlemlenmektedir (Hair vd., 2009).

Faktör analizinin geçerli olması için bir faktörün en az üç farklı ifade içeriyor olması gerekmektedir ve bu çalışmanın yapısına göre bazen değişiklik gösterebilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Mevcut çalışmadaki faktör dağılımına bakıldığında her iki faktörün üçten çok ifadeden oluştuğu görülmektedir. Bu bağlamda, mevcut çalışmanın bu şartı sağladığı söylenebilir.

Hair vd. (2009) açımlayıcı faktör analizi için yeterli örneklem büyüklüğünün araştırma ölçeğinde yer alan toplam ifadelerin 10 katı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Mevcut çalışmada kullanılan öz-yeterlilik ölçeği 10, girişimcilik eğilimi ölçeği ise 6 ifadeden oluşmaktadır. İki ölçeğin toplam ifade sayısı 16 olduğu için, açımlayıcı faktör analizi için yeterli örneklem büyüklüğünün en az 160 olması gerektiği düşünülebilir. Bu çalışmadaki örneklem büyüklüğünün 410 kişiden oluştuğu göz önünde bulundurulursa bu şartın sağlandığı söylenilebilir.

Hair vd.'ne (2009) göre Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunluk ölçüsü en az 0.50 olmalıdır. Mevcut çalışmadaki KMO değerine incelendiğinde, bu değer .916 olduğu ve .50 değerinin aşıldığı görülmektedir.

Gözlenen değişken ile onun faktörü arasındaki karşılıklı ilişkiyi ifade eden faktör yüklerinin, araştırmanın niteliği için 0.50 ve üzeri olması gerekmektedir (Hair vd., 2009). Tablo 3'e bakıldığında bu çalışmanın faktör yüklerinin .608 ile .899 aralığında olduğu görülmektedir. Bu açıdan çalışmanın tüm faktör yüklerinin eşik değerden yüksek olduğu ifade edilebilir.

Barlett küresellik testi, değişkenler arasındaki korelasyon düzeyinin yeterliliğini ölçmektedir ve faktör analizinin istatistiksel bakımdan anlamlı veya anlamlı olmadığını ifade etmektedir (Hair vd., 2009). Bu testin anlamlılık değerinin $p < 0.05$ olması beklenmektedir. Tablo 3'e bakıldığında, Barlett küresellik testi anlamlılık değeri beklenen seviyeyi sağlamaktadır ($p < 0.001$).

Mevcut çalışmadaki tüm faktörlerin varyansın %61.920'lik kısmını açıkladığı görülmektedir. Açıklanan toplam varyansın %28.467'sini öz-yeterlilik, %33.453'ünü girişimcilik eğilimi oluşturmaktadır.

Tablo 3: Açımlayıcı Faktör Analizi

Değişkenler	Sorular	Faktör Yükleri	
		ÖY	GE
ÖZ-YETERLİLİK	ÖY_7	.792	
	ÖY_8	.780	
	ÖY_4	.754	
	ÖY_5	.736	
	ÖY_6	.718	
	ÖY_2	.707	
	ÖY_1	.695	
	ÖY_10	.669	
	ÖY_9	.664	
	ÖY_3	.608	
GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ	GE_6		.899
	GE_4		.894
	GE_3		.880
	GE_5		.843
	GE_2		.806
	GE_1		.711
Güvenilirlik (Cronbach's Alpha)		$\alpha=.902$	$\alpha=.932$
Açıklanan Varyans		%28.467	%33.453
Açıklanan Toplam Varyans		%61.920	
KMO Örneklem Uygunluk Ölçüsü=.916 Barlett küresellik testi (anlamlılık düzeyi) = .000 Approx. χ^2 (351): 4463.065 Rotasyon metodu: Varimax Rotasyona 3 iterasyonda ulaşılmıştır.			

Not: ÖY: Öz-yeterlilik, GE-Girişimcilik Eğilimi

5.4. GÜVENİLİRLİK ANALİZİ

Araştırmada öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimini ölçmek için kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Güvenilirlik analizi ölçeklerin içsel tutarlılığını belirlemek amacıyla yapılmaktadır (Hair vd., 2009). Literatür incelemesinde Cronbach (1951) Alpha katsayısının güvenilirliği ölçmek için en sık başvurulan yöntem olduğu söylenebilir. Alpha güvenilirlik katsayısı 1'e yaklaştıkça ölçme aracının güvenilirliği artmaktadır (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2018). İçsel tutarlılık düzeyinin 0.70 ve üzerinde Alpha katsayısına sahip ölçekler güvenilir kabul edilebilir (Cronbach, 1951). Araştırmada kullanılan öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi ölçeklerine ilişkin Cronbach Alpha (α) değerleri Tablo 4'te gösterilmiştir. Tablo 4'e bakıldığında, araştırmada kullanılan her iki ölçeğin Alpha katsayılarının 0.70 değerinin üzerinde olduğu görülmektedir. Bu da araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilir oldukları anlamını ifade edebilir.

Tablo 4: Ölçeklerin Güvenilirlik Düzeyleri

Değişkenler	İfade sayısı	Güvenilirlik Düzeyi (α)
Öz-yeterlilik	10 ifadeden oluşmaktadır	$\alpha=.902$
Girişimcilik Eğilimi	6 ifadeden oluşmaktadır	$\alpha=.932$

5.5. NORMAL DAĞILIM ANALİZİ

Değişkenler arasındaki fark testlerine ve korelasyonlara bakmadan önce faktörlere ilişkin verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek için Kolmogorov-Smirnov normal dağılım testi yapılmış ve test sonuçları tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi

		GE	ÖY
N		410	410
Normal Parametreler	Ort.	3.2740	3.9400
	S.S.	1.00535	.56841
Aşırı Uç Farklılıklar	Kesin	.089	.109
	Pozitif	.050	.109
	Negatif	-.089	-.098
Test İstatistikleri		1.793	2.201
p		.003**	.000***

*Not: **P<0.01; ***P<0.001; ÖY: Öz-yeterlilik; GE: Girişimcilik Eğilimi; Ort.: Ortalama; S.S.: Standart Sapma*

Tablo 5'e bakıldığında p değerleri $p < 0.05$ küçük olduğundan dolayı öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi ölçeklerinin normal dağılım göstermediği anlaşılmıştır. Bu nedenle parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

5.6. KORELASYON ANALİZİ

Korelasyon analizi, değişkenlerin bağımlı veya bağımsız olmasına bakılmaksızın iki rassal değişken arasındaki ilişkinin derecesini ve yönünü tanımlamak amacıyla kullanılan istatistik yöntemidir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2007).

Analiz sonucunda elde edilen korelasyon katsayısını ifade eden r katsayısı ilişkinin yönünü ve kuvvetini belirtmektedir (Durmuş vd., 2018). r değeri -1 ile +1 arasında değişim göstermekte ve bu değer +1 veya -1 yaklaştıkça ilişkinin kuvveti artarken 0'a

yaklaşması ilişkinin kuvvetinin az olması anlamına gelmektedir (Durmuş vd., 2018). r değerinin +1 olması değişkenler arasında tam bir pozitif doğrusal ilişkinin olduğunu, -1 olması değişkenler arasında tam bir negatif doğrusal ilişkinin olduğunu, r değerinin 0 olması ise değişkenler arasında bir ilişkinin olmadığı anlamını taşımaktadır. Korelasyon katsayısı değeri $r=.10$ -.29 zayıf, $r=.30$ -.49 orta, $r=.50$ - 1.0 kuvvetli ilişki olduğunu belirtmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2007).

Mevcut araştırmanın Kolmogorov-Smirnov normal dağılım testi sonucunda, değişkenlerin normal dağılmadığı tespit edildiğinden, korelasyon yöntemi olarak Spearman korelasyon analiz testi tercih edilmiştir. Araştırmanın değişkenleri ve demografik özellikleri dahil olmak üzere Tablo 6'da Spearman Korelasyon analizi sonucuna ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 6: Değişkenler Arası Korelasyon

Değişken	Cinsiyet	Uyruk	Girişimcilik Eğitimi	Aile	Yaş	Eğitim Düzeyi	GE	ÖY
Cinsiyet	1							
Uyruk	.192**	1						
Girişimcilik Eğitimi	-.084	-.048	1					
Aile	.071	.024	.065	1				
Yaş	.012	.038	.229**	-.029	1			
Eğitim Düzeyi	-.023	.204**	-.084	-.039	.513**	1		
GE	.191**	.159**	.295**	.156**	.108*	.046	1	
ÖY	.059	-.010	.117*	.155**	.054	.042	.457**	1

Not: **: Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı. *: Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı. GE: Girişimcilik Eğilimi, ÖY: Öz-yeterlilik, Cinsiyet için 0=Kadın, 1=Erkek; Uyruk için 0= Türkiye Vatandaşı, 1=Yabancı Uyruklu Vatandaşlar; Girişimcilik Eğitimi için 1= Evet, 0=Hayır; Ailede Girişimci Birey olması için 1=Evet, 0=Hayır

Tablo 6’da sunulan korelasyon analizleri incelendiğinde cinsiyet ile girişimcilik eğilimi ($r=.191$, $p<0.01$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Uyruk ile eğitim düzeyi ($r=.204$, $p<0.01$); girişimcilik eğilimi ($r=.159$, $p<0.01$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Girişimcilik eğitimi ile yaş ($r=.229$, $p<0.01$); girişimcilik eğilimi ($r=.295$, $p<0.01$); öz-yeterlilik ($r=.117$, $p<0.05$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Ailede girişimci bireyin olma durumu ile girişimcilik eğilimi ($r=.156$, $p<0.01$); öz-yeterlilik ($r=.155$, $p<0.01$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Yaş ile eğitim düzeyi ($r=.513$, $p<0.01$); girişimcilik eğilimi ($r=.108$, $p<0.05$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi ($r=.457$, $p<0.01$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez testleri açısından bakıldığında, öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olması nedeniyle H1 hipotezi desteklenmiştir.

Ayrıca, eğitim düzeyi ile girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmediğinden H3 hipotezi test edilememiştir.

Araştırmadaki diğer hipotez testlerine ilişkin bilgiler çalışmanın regresyon analizi sonuçları ve fark testleri kısmında sunulmuştur.

5.6. FARK TESTLERİ

Araştırmanın bu bölümünde korelasyon analizinde kullanılan demografik faktörlerin alt kategorileri ile araştırmanın değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını anlamak için fark testleri yapılmıştır.

5.6.1. Cinsiyete Yönelik Fark Testi

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre girişimcilik eğilimlerinin farklılık gösterip göstermediğinin karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitnes U testi sonucu tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 7: Cinsiyete Göre Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması

Cinsiyet					
Faktör	İfade	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	P
Girişimcilik Eğilimi	Kadın	247	187.12	15590.500	.000***
	Erkek	163	233.35		

*** $p < 0.001$; N: Katılımcı Sayısı

Tablo 7’ de görüldüğü üzere, erkek katılımcıların sıra ortalaması (M=233.35) kadınların sıra ortalamasından (M=187.12) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksektir ($p < 0.01$). Bu bağlamda erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin kadın öğrencilerden yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bilgiler ışığında H4 hipotezi desteklenmiştir.

5.6.2. Uyuğu Yönelik Fark Testi

Tablo 8’de yabancı uyruklu öğrenciler ile Türk vatandaşı öğrencilerin girişimcilik eğilimi düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitnes U testi sonucu sunulmuştur.

Tablo 8: Uyuğu Göre Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması

Uyruk					
Faktör	İfade	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	P
Girişimcilik Eğilimi	Türk vatandaşı	239	189.56	16625.000	.001**
	Yabancı	171	227.78		

** $p < 0.01$; N: Katılımcı Sayı;

Tablo 8’ de görüldüğü üzere, yabancı uyruklu öğrencilerin sıra ortalaması (M=227.78), Türk vatandaşı öğrencilerin sıra ortalamasından (M=189.56) istatistiksel

açından anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.01$). Bu bağlamda, yabancı uyruklu öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin Türk vatandaşı öğrencilerden yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bilgiler ışığında H5 hipotezi desteklenmiştir.

5.6.3. Girişimcilik Eğitime Yönelik Fark Testi

Tablo 9’da girişimcilik eğitime sahip olma durumunun girişimcilik eğilimi ve öz-yeterlilik değişkenlerine göre karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitnes U testi sonucu sunulmuştur.

Tablo 9: Girişimcilik Eğitime Göre Girişimcilik Eğilimi ve Öz-yeterliliğin Karşılaştırılması

Girişimcilik Eğitimi					
Faktör	İfade	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	P
Öz-yeterlilik	Evet	112	228.07	14160.500	.018*
	Hayır	298	197.02		
Girişimcilik Eğilimi	Evet	112	262.37	10318.500	.000***
	Hayır	298	184.13		

* $p<0.05$; *** $p<0.001$

N: Katılımcı Sayı

Tablo 9’da görüldüğü üzere, öz-yeterlilikte girişimcilik eğitimi almış öğrencilerin sıra ortalaması ($M=228.07$), girişimcilik eğitimi almamış öğrencilerin sıra ortalamasından ($M=197.02$) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.05$). Bu bağlamda, girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin öz-yeterliliğinin girişimcilik eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Diğer yandan, girişimcilik eğiliminde girişimcilik eğitimi almış öğrencilerin sıra ortalaması ($M=262.37$), girişimcilik eğitimi almamış öğrencilerin sıra ortalamasından ($M=184.13$) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.01$). Bu bağlamda,

girişimcilik eğitimi almış öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin girişimcilik eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bilgiler ışığında H₆ hipotezi desteklenmiştir.

5.6.3. Ailede Girişimci Birey Durumuna Yönelik Fark Testi

Tablo 10’da ailede girişimci birey bulunma durumunun girişimcilik eğilimi ve öz-yeterlilik değişkenlerine göre karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitnes U testi sonucu sunulmuştur.

Tablo 10: Girişimcilik Eğitime Göre Girişimcilik Eğilimi ve Öz-yeterliliğin Karşılaştırılması

Aile					
Faktör	İfade	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	P
Öz-yeterlilik	Evet	176	226.57	16883.000	0.002**
	Hayır	234	189.65		
Girişimcilik Eğilimi	Evet	176	226.76	16850.000	0.002**
	Hayır	234	189.51		

** $p < 0.01$; N: Katılımcı Sayı

Tablo 10’da görüldüğü üzere, öz-yeterlilikte ailelerinde girişimci birey bulunan öğrencilerin sıra ortalaması (M=226.57), ailelerinde girişimci birey bulunmayan öğrencilerin sıra ortalamasından (M=189.65) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksektir ($p < 0.01$). Bu bağlamda, ailelerinde girişimci birey bulunan öğrencilerin öz-yeterliliğinin ailelerinde girişimci birey bulunmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

Diğer yandan, girişimcilik eğiliminde ailelerinde girişimci birey bulunan öğrencilerin sıra ortalaması (M=226.57), ailelerinde girişimci birey bulunmayan öğrencilerin sıra ortalamasından (M=189.65) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksektir ($p < 0.01$). Bu

sonuç, ailelerinde girişimci birey bulunan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin ailelerinde girişimci birey bulunmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu anlamını ifade edebilir.

Bu bilgiler ışığında H7 hipotezi desteklenmiştir.

5.6.5. Yaş Grubuna Yönelik Fark Testi

Tablo 11’de yaş grubuna göre farklılıkların girişimcilik eğilimi ve öz-yeterlilik değişkenlerine göre karşılaştırılması için yapılan Kruskal- Wallis H testi sonucu sunulmuştur.

Tablo 11: Yaş Grubu Durumuna Göre Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması

Yaş						
Faktör	İfade	N	Sıra Ortalaması	Kruskal- Wallis H	Sd.	P
Girişimcilik Eğilimi	18-22	151	183.62	9.350	5	.096
	23-27	157	222.62			
	28-32	64	212.67			
	33-37	23	208.24			
	38-42	9	231.22			
	43 ve yukarı	6	182.67			

N: Katılımcı Sayı

Tablo 11’de görüldüğü üzere, girişimcilik eğiliminde yaş grubu farklılıklarının öğrencilerin sıra ortalaması arasında istatistiksel açıdan bir anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).

Bu bilgiler ışığında H8 hipotezi desteklenmemiştir.

5.6.6. Eğitim Alanına Yönelik Fark Testi

Tablo 12’de öğrencilerin eğitim aldıkları alanlara göre girişimcilik eğiliminin karşılaştırılması için yapılan Kruskal- Wallis H testi sonucu sunulmuştur.

Tablo 12: Eğitim Alınan Alana Göre Girişimcilik Eğilimi ve Öz-yeterliliğin Karşılaştırılması

Eğitim Alanı						
Faktör	Bölüm	N	Sıra Ortalaması	Kruskal-Wallis H	Sd.	P
Girişimcilik Eğilimi	Sosyal Bilimler	187	218.88	10.378	2	.006**
	Fen Bilimleri	158	206.71			
	Fen Edebiyat	65	164.08			

** $p < 0.01$; N: Katılımcı Sayı

Tablo 12’de görüldüğü üzere, farklı bölümlerden öğrencilerin girişimcilik eğilimleri sıra ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Hangi alanlarda eğitim alan öğrenciler arasında bu farklılığın olduğunu tespit etmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Testin sonuçlarına göre sosyal bilimler ve fen bilimleri, fen edebiyat ve fen bilimleri alanlarında eğitim alan öğrencilerin girişimcilik eğilimi arasında anlamlı düzeyde fark bulunmazken, sosyal bilimler alanı ile fen edebiyat alanında eğitim alan öğrenci grubundaki katılımcılar arasında ($U=4522.000$; $Z=-10.378$; $p < 0.05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre sosyal bilimler alanındaki öğrencilerin girişimcilik eğilimi düzeyleri fen edebiyat alanındaki öğrencilerin girişimcilik düzeylerinden istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksektir. Bu bilgiler ışığında H9 hipotezi desteklenmiştir.

5.6. REGRESYON ANALİZİ

Korelasyon analizinde iki değişken arasında ilişki incelendiğinde bu değişkenlerin bağımlı ve bağımsız olmasının önemi yoktur (Durmuş vd., 2018). Regresyon analizi ise bağımlı değişkenin bağımsız değişken tarafından nasıl açıklandığını belirlemek amacıyla yapılan bir analizdir (Durmuş vd., 2018). Araştırmanın bağımsız değişkeni olarak belirlenen öz-yeterliliğin araştırmanın bağımlı değişkeni olan girişimcilik eğilimi üzerinde bir etkisinin var olup olmadığı, varsa bu etkinin yönünü ve düzeyini belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizinin sonuçları Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13: Öz-Yeterlilik ile Girişimcilik Eğilimi Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Katsayılar	t	P
	β	Std. Hata	β		
(Sabit)	.117	.311	.453	.376	.707
Öz-yeterlilik	.801	.078		10.265	.000***
R ² =.205; F=105.375					
a. *** p<.001 b. Bağımlı Değişken: Girişimcilik Eğilimi c. Bağımsız Değişken: Öz-Yeterlilik					

Tablo 13'ten görüldüğü üzere, H2 hipotezini test etmek için yapılan basit doğrusal regresyon analizi istatistiksel açıdan anlamlıdır (F=105.375; P<0.01). Diğer yandan bireysel anlamlılık testleri incelendiğinde, öz-yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı ve pozitifdir (β =.453; t=10.265; p<0.001). Öğrencilerin öz-yeterliliğindeki 1 birimlik artış .45 birimlik bir girişimcilik eğilimi artışına sebep olmaktadır. Buna göre H2 hipotezi desteklenmiştir. Ayrıca, modelin açıklama gücü R²=.205 olarak tespit edilmiştir. Buna göre öz-yeterliliğin bağımlı değişken olan girişimcilik eğilimi üzerindeki açıklama oranı %20.5'tir.

Tablo 14'te araştırmanın hipotez sonuçlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 14: Hipotezlerin Sonuçları

H1: Öz-yeterlilik ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif bir ilişki vardır.	Desteklendi
H2. Öz-yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif bir etkisi vardır.	Desteklendi
H3. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir.	Test edilemedi
H4. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H5 Girişimcilik eğilimi öğrencilerin uyruğuna göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H6. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin girişimcilik eğitimi durumuna göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H7. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin ailelerinde girişimci birey bulunma durumuna göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H8. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.	Desteklenmedi
H9. Girişimcilik eğilimi öğrencilerin eğitim aldıkları alana göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı Planlı Davranış Teorisine kapsamında Türk vatandaşlığına sahip öğrenciler ile yabancı uyruklu öğrencileri karşılaştırarak öz-yeterliliğin girişimcilik eğilimi üzerinde etkisini araştırmaktır. Bu amaçla yapılan araştırmanın verileri Türkiye’de 72 üniversitede eğitim alan 239 Türk vatandaşı ve 171 yabancı uyruklu vatandaş olmak üzere toplam 410 öğrenciden kolayda tesadüfi örnekleme metodu ile anket yöntemi uygulanarak elde edilmiştir. Araştırmanın veri toplama süreci Covid-19 pandemi sürecine denk geldiği için veriler üniversitelerin öğrenci platformları aracılığıyla online olarak toplanmıştır.

Fark testleri sonucuna göre katılımcıların eğitim düzeyleri ve yaş gruplarına göre öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi arasında farklılık göstermemiştir ($p < 0.05$). Bu bulgu önceden yapılmış olan bazı araştırmaları desteklemektedir (Hatak vd. 2015). Girişimcilik eğilimi açısından anlamlı düzeyde fark olmamasının nedenleri arasında araştırmanın üniversite öğrencilerine yönelik yapılmış olması, buna bağlı olarak araştırma katılımcıları arasında ilköğretim ve lise mezunu öğrenciler bulunmaması ve tüm katılımcıların üniversitelerin ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinden oluşması olabilir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile öz-yeterliliği arasında istatistiksel yönden anlamlı bir fark bulunmazken, erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimine ilişkin puan ortalamalarının kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimine ilişkin puan ortalamalarından istatistiksel yönden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgulanmıştır. Bu sonuç, erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip olduğunu ifade edebilir. Girişimcilik eğiliminin cinsiyetin karşılaştırılmasına yönelik mevcut araştırmanın bulguları, literatürdeki birçok araştırma sonucuyla örtüşmektedir (Gerba, 2012; Hatak vd., 2015; Voda ve Florea, 2019; Yordanova ve Tarrazon, 2010). Gerba’ya (2012) göre kadınların girişimcilik eğilimlerinin düşük olması kadına yönelik toplumsal klişelere bağlı olabilir. Kadınların girişimcilik eğiliminin erkeklerden daha düşük olmasının nedenleri arasında Celeb’ in (2017) de belirttiği üzere kadınların toplumdaki sosyo-kültürel konumu, ev ve ev ile ilgili sorunların kadınların

sorumluluğunda olmasına yönelik bakış açısı ve erkeklerle kıyasla kadınların yatırımcı bulma sıkıntısı sayılabilir.

Uyruk ile ilgili analiz sonuçları değerlendirildiğinde, katılımcıların uyruğu ile öz-yeterliliği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmazken, yabancı uyruklu öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ilişkin puan ortalamaları Türk vatandaşı öğrencilerin girişimcilik eğilimine ilişkin puan ortalamalarından istatistiksel yönden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgulanmıştır. Bu bağlamda, yabancı uyruklu öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin Türk vatandaşı öğrencilerinin girişimcilik eğiliminden yüksek olduğu söylenebilir. Bu da kültürel farklılık ile girişimcilik eğilimi arasında ilişkiyi araştıran önceki bazı araştırmaların sonuçlarını desteklemektedir (Şahin, 2015). Hofstede' in (2003) belirttiği üzere belirsizliğe karşı tolerans kültürüne göre değişiklik gösterebilmektedir. Aynı kaynağa göre kolektivist toplumların risk alma özelliği de daha azdır. Türk toplumunun kolektivist yapıya sahip olması ve buna bağlı olarak düşük risk alma eğilimine sahip olması nedeniyle Türk vatandaşı öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin yabancı uyruklu öğrencilere göre daha az olduğu söylenebilir.

Katılımcıların eğitim aldıkları alan ile öz-yeterlilikleri arasında istatistiksel yönden anlamlı düzeyde fark saptanmazken, sosyal bilimlerde eğitim alan öğrencilerin girişimcilik eğilimine ilişkin puan ortalamalarının fen edebiyat alanında eğitim alan öğrencilerin girişimcilik eğilimine ilişkin puan ortalamalarından istatistiksel yönden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, sosyal bilimler alanında eğitim alan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin fen edebiyat alanında eğitim alan öğrencilerin girişimcilik eğiliminden yüksek olduğu ifade edilebilir. Fen edebiyat ve fen bilimleri alanında ve sosyal bilimler ve fen bilimleri alanında eğitim alan öğrencilerin girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel yönden anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Sosyal bilimler alanında eğitim alan öğrencilerin işletme ve iktisadi bilimler gibi bölümlerde eğitim alması ve buna bağlı olarak girişimcilik ve girişimcilikle alakalı dersler alması nedenine bağlı olarak bu öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin fen

edebiyat alanındaki öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinden daha yüksek olduğu düşünülebilir.

Katılımcıların üniversitede girişimcilik eğitimi alma ve ailelerinde girişimci birey bulunma durumu ile girişimcilik eğilimine ilişkin puan ortalamalarının üniversitede girişimcilik eğitimi almayan ve ailelerinde girişimci birey bulunmayan öğrencilerin puan ortalamasından istatistiksel yönden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, üniversitede girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğiliminin girişimcilik eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca, ailelerinde girişimci birey bulunan öğrencilerin girişimcilik eğiliminin ailelerinde girişimci birey bulunmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu da ifade edilebilir. Bu da literatürdeki önceki birçok çalışmanın bulgularını desteklemektedir (Byabashaija ve Katono, 2011; Gerba, 2012; Gurol ve Atsan, 2006; Hattab, 2014; Kuttim, Kallaste, Venesaar ve Kiis, 201; Mei, Lee ve Xiang, 2020; Sanchez, 2013; Souitaris, Zerbinati ve Al-Laham, 2007). Elde edilen bu bulgunun girişimci aile deneyimine ve buna bağlı olarak önceki girişimcilik deneyimlerinden kaynaklandığı düşünülebilir (Hatak vd.,2015). Ailede girişimci bulunma durumunun girişimcilik eğilimine etkisinin bir başka nedeni olarak rol modeller gösterilebilir. Önceki araştırmalar da rol modellerin bireylerin girişimcilik eğiliminde üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varmışlardır (BarNir, Watson ve Hutchins (2011); Van Auken, Fry ve Stephens, 2006).

Araştırma bulgularında, öğrencilerin girişimcilik eğitimi alma ve ailelerinde girişimci birey bulunma durumu ile öz-yeterlilik arasında istatistiksel yönden anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Literatür incelendiğinde, yapılan birçok çalışmanın sonucu olarak öz-yeterlilik ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkinin anlamlı ve pozitif olduğu bulunmuş ve öz-yeterliliğin girişimcilik eğiliminin öncülü olduğu tespit edilmiştir (Hsu, Wiklund ve Cotton, 2017; Jung, Ehrlich, De Noble ve Baik, 2001; Kurczewska ve Bialek, 2014; Nowinski vd., 2019). Bu çalışmada değişkenlerin ilişkilerini incelemek için uygulanan korelasyon analizinde ve bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki

etkisel ilişkiyi belirlemek için uygulanan regresyon analizinde öz-yeterlilik ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif ilişki olduğu ve öz-yeterliliğin öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı düzeyde ve pozitif yönde bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bunun sonucu olarak, birinci ve ikinci hipotezler desteklenmiştir. Öz-yeterlilik ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi araştıran mevcut araştırmanın bulguları, bu değişkenlere ilişkin önceki araştırma sonuçlarının bulgularını desteklenmiştir (Chen, Greene ve Crick, 1998; Hsu, Wiklund ve Cotton, 2017; Jung, Ehrlich, De Noble ve Baik, 2001; Krueger ve Brazeal, 1994; Markman ve Baron, 2003; Kurczewska ve Bialek, 2014; Nowinski vd., 2019). Planlı davranış teorisine göre tutumlar, algılanan sosyal baskının gücü ve algılanan davranışsal kontrol odağı davranışa yönelik niyeti açıklayan en önemli üç faktördür (Ajzen, 1991). Belirtilen teori kapsamında girişimci faaliyetlerin bir davranışı, girişimcilik eğiliminin ise niyeti ifade ettiği düşünüldüğünde girişimcilik eğiliminin bahsedilen bu üç faktörden etkilendiği düşünülebilir. Yapılan birçok araştırma da iç kontrol odağı özelliğinin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Göksel ve Aydın, 2011; Mazzarol, Volery, Doss, ve Thein, 1999). Algılanan davranışsal kontrol odağı faktörü bireyin bir davranışı gerçekleştirmenin ne kadar kolay veya zor olduğuna yönelik bakış açısını ifade etmektedir (Erten, 2002). Rotter' e (1966) göre iç kontrol odağı özelliğine sahip bireyler yaşamlarındaki olumlu veya olumsuz durumları şans ve kader gibi etkenlere değil, kendi çalışma azimlerine, yeteneklerine, dolayısıyla kendilerinin kontrol edebileceklerine inanmaktadırlar. Bu nedenle, yüksek öz-yeterliliğe sahip bireylerin kendi yetenlerine olan inançları ve kendine güvenlerine bağlı olarak yüksek iç kontrol odağına sahip olması ve bu bağlamda öz-yeterliliğin algılanan kontrol odağı kapsamında girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği düşünülebilir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde araştırma bulgularının teoriyi desteklediği söylenebilir.

Birçok araştırmada olduğu gibi bu çalışmanın da bazı kısıtları bulunmaktadır. Bu araştırma sadece Türkiye'de eğitim alan öğrencilere uygulanmıştır. Diğer ülkelerdeki üniversitelerde de uluslararası öğrenciler eğitim almaktadır. Bu nedenle bölgesel ve kültürel farklılıklara yönelik sonuçların genellenebilir olması açısından bu

araştırmanın bir benzerinin farklı ÷lkelerde eğitim alan yerli ve yabancı öğrenciler üzerinde yapılması gelecek araştırmacılara önerilmektedir. Ayrıca ankete katılan yabancı uyruklu öğrenciler ve Türk vatandaşı öğrencilerin Türkiye’de mi veya başka ÷lkede mi doğup büyüdüğüne ilişkin bilgi eksikliği araştırmanın başka bir kısıtını oluşturmaktadır. Bundan başka araştırma modelindeki bağımsız değişkenlerin sadece öz-yeterlilik ile sınırlı olması ve araştırma modelinde aracı ve düzenleyici değişkenlerin olmaması da araştırma kısıtları içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla, girişimcilik eğiliminin başka potansiyel öncülleri olabilecek değişkenlerin yeni araştırma modellerinde incelenmesinin girişimcilik eğiliminin daha iyi anlaşılması yönünde ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşün÷lmektedir.

KAYNAKÇA

- Adam, A. F., & Fayolle, A.,2016 Can implementation intention help to bridge the intention-behaviour gap in the entrepreneurial process? An experimental approach. **International Journal of Entrepreneurship and Innovation**, 17(2), s.80-88. doi:10.1177/1465750316648569
- Ağca, V.,2005 İç Girişimcilik Yapısı Ve Firma Performansına Etkileri: Denizli Tekstil Sektöründeki Firmalarda Bir Araştırma. **Yüksek Lisans Tezi**. Ayfon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Ajzen, I.,1991 The Theory Of Planned Behavior. **Organizational Behavior and Human Decision Processes**, s.179–211
- Akşit, G.,2003 Farklı Kültürlerde Girişimcilik Niyeti ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma. **Yüksek Lisans Tezi**. Akdeniz Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Altınay, L., Madanoğlu, M., Daniele, R., & Lashley, C.,2012 The influence of family tradition and psychological traits on entrepreneurial intention. **International Journal of Hospitality Management**, 31(2), s. 489-499. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000300467900021
- Anderson, C.,2012 **Geleceği Üretenler**. İstanbul: Optimist
- Anderson, N., Potocnik, K., & Zhou, J., 2014 Innovation and creativity in Organizations: A state-of-the-science review, prospective commentary, and guiding framework. **Journal of Management**, C. 40, No:5, s. 1297-1333.
- Antonioli, D., Nicolli, F., Ramaciotti, L., & Rizzo, U.,2016 The Effect of Intrinsic and Extrinsic Motivations on Academics' Entrepreneurial Intention. **Administrative Sciences**, 6(4). doi:ARTN 1510.3390/admsci6040015
- Austin, J., Stevenson, H., & Wei-Skillern, J., 2006 Social and Commercial Entrepreneurship: Same, Different, or Both? **Entrepreneurship Theory and Practice**,(1), s. 1-19.

- Axtell, C., Holman, D., & Wall, T.,2006 Promoting innovation: A change study. **Journal of Occupational and Organizational Psychology**, 79(3), s.509-516.
- Aykan, E., 2004. Kayseri’de faaliyet gösteren girişimcilerin liderlik özellikleri. **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2(17), s.213-224.
- Aykol, S., & Yener, M.,2009 The Impact of Social Intelligence and Sense of Humor on Entrepreneurial Intention: Evidence from Turkey. **Proceedings of the 4th European Conference on Entrepreneurship and Innovation**, s.20-26.
- Aypay, A.,2010. Genel Öz Yeterlik Ölçeği’nin (GÖYÖ) Türkçe’ye Uyarlama Çalışması. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11(2), s.113-131.
- Aytaç, Ö.,2006 Girişimcilik: Sosyo-Kültürel bir perspektif. **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**,15, s. 139-160.
- Balıkçı, Y.,2009 İşletmelerde Risk Yönetimi. İstanbul: Cinius.
- Bandura, A.,1977 Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. **Psychological Review**, 84(2), s. 191-215
- Bandura, A.,1994 Self-efficacy. **Encyclopedia of Human Behavior**, s.77-81.
- Bandura, A.,1995 Exercise of Personal and Collective Efficacy in Changing Societies. **Cambridge University Press**, s. 1-45.
- Bandura, A.,1997 Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman.
- Bandura, A.,2002 Growing primacy of human agency in adaptation and change in the electronic era. **European Psychologist**, 7(1), s. 2-16.
- Barba-Sanchez, V., & Atienza-Sahuquillo, C., 2017 Entrepreneurial motivation and self-employment: evidence from expectancy theory. **International Entrepreneurship and Management Journal**, No:13, s. 1097-1115. doi:10.1007/s11365-017-0441-z.

- Barba-Sanchez, V., & Atienza-Sahuquillo, C.,2018 Entrepreneurial intention among engineering students: The role of entrepreneurship education. **European Research on Management and Business Economics**, 24(1), s. 53-61.
- BarNir, A., Watson, W. E., & Hutchins, H. M.,2011 Mediation and Moderated Mediation in the Relationship Among Role Models, Self-Efficacy, Entrepreneurial Career Intention, and Gender. **Journal of Applied Social Psychology**, 41(2), s.270-297. doi:10.1111/j.1559-1816.2010.00713.x
- Bass, B. M., & Avolio, B. J.,1990 The Implications of Transactional and Transformational Leadership, for Individual, Team, and Organizational Development. **Research in Organizational Change and Development**, 4(3), s.231-272.
- Begley, T. M., & Boyd, D.,1987 Psychological characteristics associated with performance in entrepreneurial firms and smaller businesses. **Journal of Business Venturing**, 2(1), s.79-93.
- Benabou, R., & Tirole, J., 2002 Self-confidence and Personal Motivation. **The Quarterly Journal of Economics**, 117(3), s.871-915.
- Berber, A.,2000 Girişimci ile Yönetici Profilinin Karşılaştırılması ve Girişimcilikten Yöneticiliğe Geçiş Süreci. **İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi**, 29(1) s.23-46.
- Bernier, L., & Hafsi, T.,2007 The Changing Nature of Public Entrepreneurship. **Public Administration Review**, 67(3), s.488-503.
- Bird, B. J.,1989 Entrepreneurial behavior. Illinois: Foresman and Company
- Bolat, O. İ.,2011 Öz-Yeterlilik ve Tükenmişlik İlişkisi: Lider-Üye Etkileşiminin Aracılık Etkisi. **Ege Akademik Bakış**, 11(2), s.255-266.
- Botha, M., Fouric, W., & Wasserman, D. W.,2016 The Relationship between Entrepreneurial Intention, the Big Five Personality Traits and Emotional Intelligence. Vision 2020: **Innovation Management, Development Sustainability, and Competitive**

- Economic Growth**, 2016, 1(7), s.889-907.
WOS:000392785700089
- Bowman, C.,1999 Action-Led Strategy And Managerial Self- Confidence.
Journal of Managerial Psychology, 14(7/8), s.558-568.
- Boyd, N. G., & Vozikis, G. S.,1994 The Influence of Self-Efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions.
Entrepreneurship Theory and Practice, s.63-67.
- Brockhaus, R. H.,1980 Risk taking propensity of entrepreneurs. **Academy of management journal**, 23(3), s.509-520.
- Brockhaus, R. H., & Horwitz, P.,1986 The psychology of the entrepreneur.
Entrepreneurship: Critical Perspectives on Business and Management, 2, 260-283.
- Brown, U. J., Beale, R. L., & White-Johnson, S.,2011 Perceptions of entrepreneurial intentions and risk propensity: self reliance and self efficacy in college students to encourage knowledge. **Review of Business Research**, 11(5), s.169.
- Byabashaija, W., & Katono, I.,2011 The Impact of College Entrepreneurial Education on Entrepreneurial Attitudes and Intention to Start a Business in Uganda. **Journal of Developmental Entrepreneurship**, 16(1), s.127-144.
doi:10.1142/S1084946711001768
- Camerer, C., & Lovallo, D.,1999 Overconfidence and excess entry: An experimental approach. **American economic review**, 89(1), s.306-318.
- Celep, S.,2017 Girişimcilik Türleri : Genel Bir Çerçeve. **Maliye Finans Yazıları**, s.71–94.
- Chell, E.,1985 The entrepreneurial personality: a few ghosts laid to rest? **International Small Business Journal**, 3(3),s. 43-54.
- Chen, W.,2010 The Study on Influencing Factors of Entrepreneurial Intentions. **Proceedings of the Eleventh West Lake International Conference on Small & Medium Business**, s.346-349.

- Chen, C. C., Greene, P. G., & Crick, A., 1998 Does entrepreneurial self-efficacy distinguish entrepreneurs from managers. **Journal of Business Venturing**, 13(4), s. 295-316.
- Chen, G., Gully, S. M., & Eden, D., 2001 Validation of a new general self-efficacy scale. **Organizational Research Methods**(4), s. 62-83.
- Colin, J., & Jack, E., 2004 A contemporary approach to entrepreneurship education. **Education & Training**, 46(8/9), s.416-423.
- Crigger, N. J., 1996 Testing an uncertainty model for women with multiple sclerosis. **Advances in Nursing Science**, 18(3), s. 37-47.
- Cronbach, L. J. ,1951 Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. **Psychometrika**, 16(3), s.297-334.
- Çavuş, M. F., & Akgemci, T., 2008 İşletmelerde Personel Güçlendirmenin Örgüsel Yaratıcılık ve Yenilikçiliğe Etkisi: İmalat Sanayinde Bir Araştırma. **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**(20), s.234.
- Çelik, M., & GölbeK Karababa, A., 2018 Girişimcilik Niyetlerinin Demografik Faktörlere Göre İncelenmesi. **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 13(1), s.57-67.
- Çetinkaya, Ö., 2014 Planlanmış Davranış Teorisii Çerçevesiinde Öğrencilerin Girişimci Olma Niyetlerinin İncelenmesi. **Muğla Sitki Koçman Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi**, 3(1), s.27-47.
- De Berker, A., Rutledge, R., Mathys, C., Marshall, L., Cross, G., Dolan, R., & Bestmann, S., 2016 Computations of uncertainty mediate acute stress responses in humans. **Nature communications**, s.7.
- Dehkordi, A. M., Sasani, A., Fathi, M., & Khanmohammadi, E., 2012 Investigating the effect of emotional intelligence and personality traits on entrepreneurial intention using the fuzzy DEMATEL method. **International Journal of Business and Social Science**, 3(13), s.286-296.
- Demirel, E. T., & Akbıyık, N., 2009 Girişimcilik Kavramı ve Ortaya Çıkışı. Girişimcilik ve Küçük İşletmeler (1 b., Cilt 5). (M. Tikici, & A. Aksoy, Çev.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Desivilya, H. S., & Eizen, D.,2005 Conflict management in work teams: the role of social self-efficacy and group identification. **The International Journal of Conflict Management**, 16(2), s.183-208.
- Dheer, R. J. S., & Lenartowicz, T.,2019 Cognitive flexibility: Impact on entrepreneurial intentions. **Journal of Vocational Behavior**,s. 115.
- Diaz-Garcia, M. C., & Jimenez-Moreno, J.,2010 Entrepreneurial intention: the role of gender. **International Entrepreneurship and Management Journal**, 6(3), s.261-283, doi:10.1007/s11365-008-0103-2
- Dinis, A., Do Paco, A., Ferreira, J., Raposo, M., & Gouveia, R.,2013 Psychological characteristics and entrepreneurial intentions among secondary students. **Education+Training**, 55(8/9), s.763-780.
- Doğan, N.,2013 Türkiye'de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. **Doktora Tezi**. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.50-55.
- Dohse, D., & Walter, S. G.,2012 The Role of Entrepreneurship Education and Regional Context in Forming Entrepreneurial Intentions. **IEB-Institut d'Economia de Barcelona** ,s. 1-33.
- Drennan, J., Kennedy, J., & Renfrow, P.,2005 Impact of childhood experiences on the development of entrepreneurial intentions. **International Journal of Entrepreneurship and Innovation**, 6(4), s.231-238. doi:Doi 10.5367/000000005775179801
- Durmuş, B., Yurtkoru, S., & Çinko, M.,2018 Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi ,(7). İstanbul: Beta
- Eijdenberg, E., Paas, L., & Masurel, E.,2015 Entrepreneurial motivation and small business growth in Rwanda. **Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies**, 7(3), s.212-240. doi:10.1108/JEEE-01-2015-0004
- Emeç, H., & Kümbül Güler, B.,2006 Yaşam Memnuniyeti ve Akademik Başarıda İyimserlik Etkisi. **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 21(2), s. 129-149.
- Entrialgo, M., Fernandez, E., & Vazquez, C. J.,2000 Characteristics of managers as determinants of entrepreneurial orientation: some Spanish evidence.

- Enterprise and Innovation Management Studies**, 1(2),s. 187-205.
- Erdoğdu, M. Y., & Yüzbaş, D.,2018 Lise Öğrencilerinin Okula Bağlılık ile Genel Öz-Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişki. **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 32(3),s. 205-227.
- Erez, A., & Judge, T. A.,2001 Relationship of core self-evaluations to goal setting motivation, and performance. **Journal of Applied Psychology**, (86), s.1270-1276
- Ergün-Özler, N. D., Giderler, C., & Baran, H.,2017 Öz-yeterlilik ve kontrol odağının bireylerin girişimcilik niyeti üzerine etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. **International Journal of Management Economics and Business**, 13(13), s.736-747
- Eroğlu, F.,2017 Davranış Bilimleri (15. baskı b.). İstanbul: Beta Yayıncılık
- Erten, S.,2002 Plânlanmış Davranış Teorisi ile Uygulamalı Öğretim Metodu. **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 19(2), s. 222.
- Espiritu-Olmos, R., & Sastre-Castillo, M. A. ,2015 Personality traits versus work values: comparing psychological theories on entrepreneurial intention. **Journal of Business Research** , 68(7), s.1595-1598.
- Evrin, S.,1976 Psikoloji Açısından Şahsiyyet Bir Buud Olarak İçedönüklük-Dışadönüklük Sorunu. İstanbul
- Farrukh, M., Khan, A. A., Khan, M. S., Ramzani, S. R., & Soladoye, B. S. A. ,2017 Entrepreneurial intentions: the role of family factors, personality traits and self-efficacy. **World Journal of Entrepreneurship Management and Sustainable Development**, 13(4), s.303-317. doi:10.1108/Wjemsd-03-2017-0018
- Fayolle, A., & Gailly, B.,2009 Evaluation of Entrepreneurship Training Program: Predisposition and Impact on Entrepreneurial intentions. **Management**, 12(3), s.176-203. doi:DOI10.3917/mana.123.0176
- Fernandez, R. V., & Gervilla, M. J. Q.,2013 Explicative Factors for Entrepreneurial Intention in Women: Gender Differentials Amongst the University Population. **Cuadernos De Gestion**, 13(1), s.127-149

- Ferreira, J. J., Raposo, M. L., Rodrigues, R. G., Dinis, A., & Paço, A. D.,2012 A model of entrepreneurial intention: an application of the psychological and behavioral approaches. **Journal of Small Business and Enterprise Development**, 19(3), s.424-440
- Forbes, D. P.,2005 Are some entrepreneurs more overconfident than others? **Journal of Business Venturing**, 20(5), s.623-640.
- Ford, M. E.,1992 Motivating humans: Goals, emotions, and personal agency beliefs
- Frenkel- Brunswik, E.,1949 Intolerance of ambiguity as an emotional and perceptual personality variable. **Journal of Personality**, 18(1), s.108-143.
- Furnham, A., & Ribchester, T.,1995 Tolerance of ambiguity: A review of the concept, its measurement and applications. **Current Psychology**, 14(3), s.179-199.
- Gatewood , E. J., Shaver, K. G., & Gartner, W. B.,1995 A longitudinal research of cognitive factors influencing startup behaviors and success at venture creation. **Journal of Business Venturing**, 10(5), s.371-391.
- Georgescu, M. A., & Herman, E.,2020 The Impact of the Family Background on Students' Entrepreneurial Intentions: An Empirical Analysis. **Sustainability**, 12(11). doi:ARTN 477510.3390/su12114775
- Gerba, D. T.,2012 Impact of entrepreneurship education on entrepreneurial intentions of business and engineering students in Ethiopia. **African Journal of Economic and Management Studies**, 3(2), s.258-277. doi:10.1108/20400701211265036
- Gieure, C., Benavides-Espinosa, M. D., & Roig-Dobon, S.,2020 The entrepreneurial process: The link between intentions and behavior. **Journal of Business Research**, 112, s.541-548. doi:10.1016/j.jbusres.2019.11.088
- Gist , M. E., & Mitchell , T. R.,1992 Self-efficacy: A Theoretical Analysis of Its Determinants and Malleability. **University of Washington**, 17(2), s.183-210.

- Göksel , A., & Aydıntan, B.,2011 Gender, business education, family background and personal traits; a multi dimensional analysis of their affects on entrepreneurial propensity: findings from Turkey. **International Journal of Business and Social Science**, 2(13), s.38-38.
- Guerrero, M., Rialp, J., & Urbano, D.,2008 The Impact of Desirability and Feasibility on Entrepreneurial Intentions: A Structural Equation Model. **International Entrepreneurship and Management Journal**, 4(1), s.35-50.
- Gurel, E., Altınay, L., & Daniele, R.,2010 Tourism students' entrepreneurial intentions. **Annals of Tourism Research**, 37(3), s.646-669.
- Gupta, V. K., Turban, D. B., & Bhawe, N. M.,2008 The effect of gender stereotype activation on entrepreneurial intentions. **Journal of Applied Psychology**, 93(5), s.1053-1061. doi:10.1037/0021-9010.93.5.1053
- Gürol, Y., & Atsan, N.,2006. Entrepreneurial characteristics amongst university students Some insights for entrepreneurship education and training in Turkey. **Education and Training**, 48(1), s.25-38. doi:10.1108/00400910610645716
- Güler, K. B.,2010 Sosyal girişimcilik. Ankara: Elif Yayınevi
- Hadjimanolis, A., & Poutziouris, P.,2011 Family business background, perceptions of barriers, and entrepreneurial intentions in Cyprus. **International Journal of Entrepreneurial Venturing**, 3(2), s.168-182. doi:Doi 10.1504/Ijev.2011.039339
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C.,2009 Multivariate Data Analysis.
- Hatak, I., Harms, R., & Fink, M.,2015 Age, job identification, and entrepreneurial intention. **Journal of Managerial Psychology**, 30(1), s.38-53. doi:10.1108/Jmp-07-2014-0213
- Hattab, H. W.,2014 Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intentions of University Students in Egypt. **Journal of Entrepreneurship**, s.23(1), s.1-18. doi:10.1177/0971355713513346

- Hebert, R. F., & Link, A. N.,1989 In search of the meaning of entrepreneurship. **Small Business Economics**, 1(1), s.39-49.
- Hisrich, R. D., & Peters, M. P.,1989 Entrepreneurship: Starting, Developing and Managing A New Enterprise. Irwin Inc: U.S.A.
- Hofstede, G.,2003 Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations. **Sage publications**, 28(7/8), s.811-813
- Hsu, K. D., Wiklund, D. J., & Cotton, D. R.,2017 Success, Failure, and Entrepreneurial Reentry: An Experimental Assessment of the Veracity of Self-Efficacy and Prospect Theory. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 41(1), s.19-47.
- Hu, R., Wang, L., Zhang, W., & Bin, P.,2018 Creativity, Proactive Personality, and Entrepreneurial Intention: The Role of Entrepreneurial Alertness. **Frontiers in Psychology**, s.9.
- Ibidunni, A. S., Ibidunni, O. M., Olokundun, M. A., Oke, O. A., Ayeni, A. W., Falola, H. O., . . . Borishade, T. T.,2018 Examining the moderating effect of entrepreneurs' demographic characteristics on strategic entrepreneurial orientations and competitiveness of SMEs. **Journal of Entrepreneurship Education**, 21(2), s.1-8.
- Ibudinni, A. S., Mozie, D., & Ayeni, A. W.,2020 Entrepreneurial characteristics amongst university students: Entrepreneurial characteristics amongst university students: insights for understanding entrepreneurial intentions amongst youths in a developing economy. **Education+Training**. doi:10.1108/ET-09-2019-0204
- İlter, B.,2008 Girişimcilik Sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi: Kagider Örneği. **Doktora Tezi**. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Jalonek, D., Paweloszek, I., Stepniak, C., & Turek, T.,2015 Spatial Tools for Supporting Regional e-Entrepreneurship. **Procedia Computer Science**(65),s. 988-995.
- Jeong, J., & Choi, M.,2017 The Expected Job Satisfaction Affecting Entrepreneurial Intention as Career Choice in the

- Cultural and Artistic Industry. **Sustainability**, 9(10). doi:ARTN 1689
- Johnson, B. R.,1990 Toward a multidimensional model of entrepreneurship: The case of achievement motivation and the entrepreneur. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 14(3), s.39-54.
- Johnson, D.,2001 What is Innovation and Entrepreneurship? Lessons for Larger Organisations. **Industrial And Commercial Training**, 33(4), s.135-140.
- Judge, T. A., Van Vianen, A. M., & De Pater, I. E.,2004 Emotional stability, core self-evaluations, and job outcomes: A review of the evidence and an agenda for future research. **Human Performance**, 17(3), s.325-346.
- Jung, D. I., Ehrlich, S. B., De Noble, A. F., & Baik, K. B.,2001 Entrepreneurial self-efficacy and its relationship to entrepreneurial action: a comparative study between the US and Korea. **Management International**, 6(1),s. 41.
- Karlsson, T., & Moberg, K.,2013 Improving perceived entrepreneurial abilities through education: Exploratory testing of an entrepreneurial self efficacy scale in a pre-post setting. **International Journal of Management Education**, 1(11), s.1-11.
- Kaya, N.,2001 İşletmelerde girişimcilik özelliği yüksek çalışanların güdülenmesi. 9. **Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi
- Kautonen, T., Luoto, S., & Tornikoski, E. T.,2010 Influence of work history on entrepreneurial intentions in 'prime age' and 'third age': A preliminary study. **International Small Business Journal**, 28(6), s.583-601. doi:10.1177/026624261036859
- Kılıç, D. S.,2012 Biyoloji Öğretmen Adaylarının Evrim Öğretimi Niyetleri. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**(42), s.251.
- Kim-Soon, N., Ahmad, A. R., & Ibrahim, N. N. ,2014 Entrepreneurial Motivation and Entrepreneurship Career Intention: Case at a Malaysian Public University. **Crafting Global Competitive Economies: 2020 Vision Strategic Planning & Smart Implementation**, 1(4), s.1001-1011.

- Kline, R. B.,2015 Principles and practice of structural equation modeling. Guilford publications
- Koçak, O.,2009 Bilgi Teknolojilerini Kullanan Yeni Girişimcilik Modelinin İş Yaratma Etkisi. **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**(57), s.382-405.
- Koh, H.,1996 Testing Hypotheses Of Entrepreneurial Characteristics A Study Of Hong Kong MBA Students. **Journal of Managerial Psychology**, 11(3), s.12–2.
- Kotaman, H.,2008 Öz-yeterlilik İnancı ve Öğrenme Performansının Geliştirilmesine İlişkin Yazın Taraması. **Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 21(1), s.111-133.
- Kramer, M., Cesinger, B., Schwarzingler, D., & Gelleri, P.,2011 Entrepreneurship and the Dark Triad of Personality: How Narcissism, Machiavellianism, and Psychopathy Relate to Entrepreneurial Intention and Performance. **Proceedings of the 6th European Conference on Innovation and Entrepreneurship**, 1(2), s.535-542.
- Krueger, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. ,2000 Competing models of entrepreneurial intentions. **Journal of Business Venturing**, 15(5), s.411–432. [https://doi.org/10.1016/S0883-9026\(98\)00033-0](https://doi.org/10.1016/S0883-9026(98)00033-0)
- Krueger, N. F.,2007 What lies beneath? The experiential essence of entrepreneurial thinking. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 31(1), s.123-138.
- Krueger, N. F., & Brazeal, D. V.,1994 Entrepreneurial potential and potential entrepreneurs. Entrepreneurship: **Theory and Practice**, 18(3), s.91-104.
- Kuratgo, D. F., & Hodgetts, R. M.,1998 Entrepreneurship: A contemporary approach. Fort Worth TX: Dreyden Press
- Kurczewska, A., & Bialek, J.,2014 Is the interplay between self-efficacy and entrepreneurial intention gender-dependent. **Argumenta Oeconomica**, 2(33), s.23-38.
- Kuttim, M., Kallaste, M., Venesaar, U., & Kiis, A.,2014 Entrepreneurship education at university level and students' entrepreneurial intentions. **2nd International Scientific Conference - Contemporary Issues in Business, Management and Education 2013**, 110, s.658-668. doi:10.1016/j.sbspro.2013.12.910

- Küçük, E.,2012 Planlanmış Davranış Teorisi Çerçevesinde Mali Müşavir (SMMM) Olma Niyetinin Altında Yatan Faktörlerin Analizi. **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi** , 7(14), s.145–162.
- Laukkanen, M.,2003 Exploring Academic Entrepreneurship: Drivers and Tensions of University-Based Business. **Journal of Small Business and Enterprise Development**, 10(4), s.372-382.
- Linan, F., & Chen, Y. W.,2009 Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument to Measure Entrepreneurial Intentions. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 33(3), s.593-617.
- Linmanen, L.,2002 An Insider's Experiences with Environmental Entrepreneurship. **Greenleaf Publishing**, s.71-80. <http://www.greenprof.org/wp-content/uploads/2010/06>
- Lopez-Meri, A., Alonso-Munoz, L., & Casero-Ripolles, A.,2020 What is Behind the Entrepreneurship Intention in Journalism? Entrepreneur Typologies Based on Student Perception. *Journalism Practice*, s.1-18.
- Luchsinger, V., & Bagy, D. R.,1987 Entrepreneurship and Intrapreneurship: Behaviors, Comparisons, and Contrasts. **S.A.M. Advanced Management Journal**, 52(3), s.10-13.
- Luszczynska, A., Gibbons, F. X., Piko, B. F., & Teközel, M.,2004 Self-regulatory cognitions, social comparison, and perceived peers' behaviors as predictors of nutrition and physical activity: A comparison among adolescents in Hungary, Poland, Turkey, and USA. **Psychology and Health**, 19(5), s.577-593.
- Luszczynska, A., Mohamed, N. E., & Schwarzer, R.,2005 Self-Efficacy and social support predict benefit finding 12 months after cancer surgery: The mediating role of coping strategies. **Psychology, Health & Medicine**, 10(4), s.365-375.
- Luszczynska, A., Scholz, U., & Schwarzer, R.,2005 The general self-efficacy scale: Multicultural validation studies. **The Journal of Psychology**, 139(5),s. 439-457.
- Luthans, F., & Youssef, C. M.,2004 Human, Social and Now Positive Psychological Capital Management: Investing in People for Competitive

- Advantage. **Organizational Dynamics**, 33(2), s.143-160.
- Luthans, F., Avolio, B., Avey, J., & Norman, S., 2007 Positive Psychological Capital: Measurement and Relationship with Performance and Satisfaction. **Published in Personnel Psychology**(60), s.541-572.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J.,2006 Psychological capital: Developing the human competitive edge. **Oxford University Press**
- MacInnis, D. J., & Mello, G. E.,2005 The Concept of Hope and Its Relevance to Product Evaluation and Choice, **Journal of Marketing**. (69), s.1-10.
- Mair, J., & Marti, I. ,2006 Social Entrepreneurship Research: A Source of Explanation, Prediction and Delight. **Journal of World Business**, s.36-44.
- Markman, G. D., & Baron, R. A.,2003 Person–entrepreneurship fit: why some people are more successful as entrepreneurs than others. **Human Resource Management Review**, 13(2), s.281-301.
- Mazzarol, T., Volery, T., Doss, N., & Thein, V.,1999 Factors influencing small business start-ups. **International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research**, 5(2), s.48-63.
- McClelland, D. C.,1953 The Achievement Motive. East Norwalk, CT, US: Appleton-Century-Crofts.
doi:<http://dx.doi.org/10.1037/11144-000>
- Mei, H., Lee, C. H., & Xiang, Y. Y.,2020 Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intention in Higher Education. **Education Sciences**, 10(9) doi:ARTN 25710.3390/educsci10090257
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F.,2001 Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. **Psychological Inquiry**, 12(4), s.177-196.
- Mortan, R. A., Ripoll, P., Carvalho, C., & Bernal, M. C.,2014 Effects of emotional intelligence on entrepreneurial intention and self-efficacy. **Revista de Psicología Del Trabajo Y de Las Organizaciones**, 30(3), s.97–104.

- Mueller, S., & Thomas, A. S.,2001 Culture and entrepreneurial potential: A nine country study of locus of control and innovativeness. **Journal of Business Venturing**, 16(1), s.51-75.
- Naktiyok, A.,2004 İç Girişimcilik. İstanbul: Beta Yayıncılık
- Naktiyok, A., & Timuroğlu, M. K.,2009 Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik niyetleri üzerine etkisi ve bir uygulama. **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 23(3), s.85-103.
- Nielsen, K., Yarker, J., Randall, R., & Munir, F.,2009 The Mediating Effects of Team and Self-efficacy on the Relationship Between Transformational Leadership, and Job Satisfaction and Psychological Well-Being in Healthcare Professionals: A Cross-Sectional Questionnaire Survey. **International Journal of Nursing Studies**, 46(9), s.1236-1244.
- Nowinski, W., Haddoud, M. Y., Lancaric, D., & Egerova, D.,2019 The impact of entrepreneurship education, entrepreneurial self-efficacy and gender on entrepreneurial intentions of university students in the Visegrad countries. **Studies in Higher Education**, 44(2), s.361-379.
- Olufunso, F. O.,2010 Graduate Entrepreneurial Intentions in South Africa: Motivations and Obstacles. **International Journal of Business and Management**, 5(9),s. 87-97.
- Orth, M., & Volmer, J.,2017 Daily within-person effects of job autonomy and work engagement on innovative behaviour: The cross-level moderating role of creative self-efficacy. **European Journal of Work and Organizational Psychology**, 26(4), s.601-612.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T., & Nasıroğlu, S. ,2012 Kişilik Gelişimi- Personality Development. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry**, 4(4), s.566-589. doi.org/10.5455/cap.20120433
- Özdevecioğlu, M., & Karaca, M.,2015 Girişimcilik, Girişimci Kişilik: Kavram ve Uygulama. Konya
- Özer, P. Ö., & Topaloğlu, T.,2007 Girişimci ve Yöneticilerin Öğrenilmiş Gereksinimleri İle Kontrol Odaklarının Kıyaslanmasına Yönelik Bir

- Araştırma. **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 16(2), s.440.
- Özgüven, İ.,2003 Endüstri Psikolojisi. Ankara: Sistem Ofset
- Özkul, G., & Dulupçu, M. A.,2007 Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: AntalyaIsparta İllerinde Bir İnceleme. **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2(2), s.68-69.
- Öztürk, İ.,2008 İGİAD 2008 Girişimcilik Raporu. İstanbul: **İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği**
- Paker, S. C.,2011 Intrapreneurship or Entrepreneurship? **Journal of Business Venturing**, 26(1), s. 19-34.
- Peredo, A. M., & Mclean, M.,2006 Social Entrepreneurship: A Critical Review of the Concept. **Journal of World Business**(41), s.56-65.
- Perry, C.,1990 After further sightings of the Heffalump. **Journal of Managerial Psychology**, 5(2),s. 22-31.
- Pillai, R., & Williams, E. A.,2003 Transformational Leadership, Self-efficacy, Group Cohesiveness, Commitment and Performance. **Journal of Organizational Change Management**, 17(2), s.144-159.
- Pinquart, M., Juang, L. P., & Silbereisen, R. K.,2003 Self-efficacy and successful school-to-work transition: a longitudinal study. **Journal of Vocational Behavior**,63(3),s. 329-346.
- Prasad, I., & Raut, R.,2012 Entrepreneurial intent – a review of literature. **Ninth AIMS International Conference on Management**, s. 201-207.
- Priyankara, H. P. R., Saeed, A., & Naotunna, N. P. G. S. I.,2017 The Impact of Innovativeness on Entrepreneurial Intention of University Students of Pakistan and Sri Lanka: The Mediating Role of Entrepreneurial Self-efficacy. **Proceedings of the 14th International Conference on Innovation and Management**, Vols I & Ii, s.1438-1442.
- Prociuk, T., Breen, L., & Lussier, R.,1976 Hopelessness, internal- external focus of control, and depression. **Journal of Clinical Psychology**, 32(2), s.299-300.

- Ramayah, T., & Harun, Z.,2005 Entrepreneurial intention among the students of Universiti Sains Malaysia (USM). **International Journal of Management and Entrepreneurship**, 1(1), s.8-20.
- Rashid, U. M., Rashid, U. K., Mat, N. N., Ma'rof, R. A., Nasuredin, J., Sanita, F., & Isa, M. F.,2012 Entrepreneurial Intentions Among Technical Students. **American Journal of Economics(special)**, s.73-76.
- Rauch, A., & Frese, M.,2007 Let's put the person back into entrepreneurship research: A meta-analysis on the relationship between business owners' personality traits, business creation, and success. **European Journal of Work and Organizational Psychology**, 16(4), s.353-385.
- Riccardo, F.,2012 The Foundation of Entrepreneurial IntentionThe Foundation of Entrepreneurial Intention. **DRUID Summer Conference**, (s. 1). Denmark <http://www2.druid.dk/conferences/viewpaper.php?id=5955&cf=32>
- Robbins, S. P., & Coulter, M.,2002 Management. USA: Prantice Hall Inc
- Robinson, P., Stimpson, D., Huenfer, J., & Hunt, H.,1991 An attitude approach to the prediction of entrepreneurship. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 15(4), s.13-32.
- Rosique-Blasco, M., Madrid-Guijarro, A., & García-Pérez-de-Lema, D.,2018 The effects of personal abilities and self-efficacy on entrepreneurial intention. **International Entrepreneurship Management**, 14, s.1025–1052.
- Rotter, J. B.,1966 Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. **Psychological monographs:General and applied**, 80(1), s.1.
- Sagie, A., & Elizur, D.,1999 Achievement motive and entrepreneurial orientation: a structural analysis. **Journal of Organizational Behavior**, 20(3), s.375-87.
- Sanchez, J. C.,2013. The Impact of an Entrepreneurship Education Program on Entrepreneurial Competencies and Intention.

- Journal of Small Business Management**, 51(3), s.447-465. doi:10.1111/jsbm.1202
- Saral, H. C.,2018 The Relationship Between Entrepreneurial Characteristics And Entrepreneurial Intention. **M.Sc. Thesis**.Istanbul Technical University
- Saral, H. C., & Alpan, L.,2017 The Relationship Between Entrepreneurial Characteristics and Entrepreneurial Intention. . Paper presented at the Ismc 2017: **13th International Strategic Management Conference**. Podgorica, Montenegro
- Scarborough, N. M.,2011 Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management (6 b.). Edinburgh Gate: Pearson Education Limited
- Scherbaum, C. A., Cohen-Charash, Y., & Kern, M. J.,2006 Measuring General Self Efficacy: A Comparison Of Three Measures Using Item Response Theory. **Educational and Psychological Measurement**, 66(6), s.1047-1063.
- Schere, J. L.,1982 Tolerance of Ambiguity as a Discriminating Variable Between Entrepreneurs and Managers. **Paper presented at the Academy of management**
- Schjoedt, L., & Shaver, K. G.,2012 Development and validation of a locus of control scale for the entrepreneurship domain. **Small Business Economics**, 39(3), s.713-726.
- Scholz, U., & Schwarzer, R.,2005 The general self-efficacy scale: Multicultural validation studies. **The Journal of Psychology**., 139(5), s.439-457.
- Scholz, U., Gutierrez- Dona, B., Sud, S., & Schwarz, R.,2002 Is general self efficacy a universal construct? **European Journal of Psychological Assessment**, 18(3), s.242-251.
- Schultz, P. W., & Oskamp, S.,1996 Effort as a Moderator of the Attitude-Behaviour Relationship: General Environmental Concern and Recycling. **Social Psychology Quarterly**, 59(4), s.375.
- Schumpeter, J.,1934 The theory of economic development. In Joseph Alois Schumpeter. **Springer**,s. 61-116.

- Schyns, B.,2001 The Relationship Between Employees' Self-monitoring and Occupational Self-efficacy and Perceived Transformational Leadership. **Current Research in Social Psychology**, 7(3), s.30-42
- Sexton, D., & Bowman, N.,1985 The entrepreneur: A capable executive and more. **Journal of Business Venturing**, 1(1), s.129-140.
- Seyrek, İ. H., & Gül, M.,2017 Finansal Okuryazarlık ve Girişimcilik Niyeti: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. **Yönetim ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi**, 15, s.103-118.
- Shapero, A., & Sokol, L.,1982 Social Dimensions of Entrepreneurship. K. et.al içinde, The Encyclopedia of Entrepreneurship. Englewood Cliffs: Prentice-Hall
- Sivrekli, D. E.,2008 Girişimci Sıfatıyla Devlet: 1980 Sonrası Türkiye Analizi. **ÇOMU Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 3(1),s. 35-58.
- Smith, S. A., Kass, S. J., Rotunda, R. J., & Schneider, S. K.,2006 If at first you don't succeed: Effects of failure on general and task-specific self-efficacy and performance. **North American Journal of Psychology**, 8(1), s.171-182.
- Solesvik, M. Z.,2013 Entrepreneurial motivations and intentions: investigating the role of education major. **Education and Training**, 55(3), s.253-271. doi:10.1108/00400911311309314
- Souitaris, V., Zerbinati, S., & Al-Laham, A.,2007 Do entrepreneurship programmes raise entrepreneurial intention of science and engineering students? The effect of learning, inspiration and resources. **Journal of Business Venturing**, 22(4), s.566-591. doi: 10.1016/j.jbusvent.2006.05.002
- Staples, D. S., Hulland, J. S., & Higgins, C. A.,1999 A Self Efficacy Theory Explanation For the Management of Remote Workers in Virtual Organizations. **Organization Science**, 10(6)
- Stewart, W. H., & Roth, P.,2001 Risk propensity differences between entrepreneurs and managers: A meta-analytic review. **Journal of Applied Psychology**, 86(1), s.145.

- Susan Müller, S. M., t.y. Encouraging Future Entrepreneurs: The Effect of Entrepreneurship Course Characteristics on Entrepreneur. **DISSERTATION of the University of St. Gallen**, Graduate School of Business Administration, Economics, Law and Social Science
- Şahin, T. K.,2015 Kültürün Girişimcilik Niyeti Üzerine etkileri: Bulgaristan Türkleri ve Türkiye'deki Bulgaristan Göçmenleri üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma. **Doktora Tezi**. Muğla, Türkiye: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S.,2007 Using multivariate statistics. Allyn & Bacon/Pearson Education
- Taşgit, Y. E.,2016 Kurumsal Girişimcilik. Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi. (K. Çatı, Dü.) Ankara: Nobel.
- Tateh, O., Latip, H. A., & Awang Marikan, D. A.,2014 Entrepreneurial intentions among indigenous Dayak in Sarawak, Malaysia: An Assessment of Personality Traits and Social Learning. **The Macrotheme Review**, 3(2), s.110-119.
- Tekin, M.,2006 Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği. Konya: Güney Ofset Matbaacılık.
- Thomas, A., & Mueller, S.,2000 A case for comparative entrepreneurship: assessing the relevance of culture. **Journal of International Business Studies**, s.287-301.
- Tokat, A. O., Korkmazyürek, H., & Basım, H. N.,2008 Çalışanların Öz Yeterlilik Algılamasının Yenilikçilik ve Risk Alma Üzerine Etkisi: Kamu Sektöründe Bive Risk Alma Üzerine Etkisi: Kamu Sektöründe Bir Araştırma. **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**(19), s.126.
- Tong, X. F., Tong, D. K., & Loy, L. C.,2011 Factor influencing entrepreneurial intentions among university students. **International Journal of Social Sciences and Humanity Studies**, 3(1), s.487-496.
- Tong, Y., & Shanggui, S.,2004 A Study on general self-efficacy and subjective well-being of low ses college students in a Chinese university. **College Students Journal**, 38(4), s.637-642.

- Top, S.,2006 Girişimcilik-Keşif S¼reci. İstanbul: Beta Basım
- Tunç, B.,2007 İşletmelerde yaratıcılık yenilikçilik girişimcilik yönetimi. **Doktora Tezi**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Tutar, H.,2012 Sosyal Psikoloji Kavramlar. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu.,2011, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>
Ekim 11
- Uddin, M. R., & Bose, T. K.,2012 Determinants of entrepreneurial intention of business students in Bangladesh. **International Journal of Business and Management**,, 7(24), s.128-137.
- Urban, B., Van Vuuren, J. J., & Owen, R. H.,2008 Antecedents to entrepreneurial intentions: Testing for measurement invariance for cultural values, attitudes and self-efficacy beliefs across ethnic groups. Sa **Journal of Human Resource Management**, 6(1), s.1-9.
- Van Auken, H., Fry, F. L., & Stephens, P.,2006 The Influence of Role Models on Entrepreneurial Intentions. **Journal of Developmental Entrepreneurship**, 11(2), s.157-167. doi:10.1142/S1084946706000349
- Veerabhadrapa, H.,2009 Management and Entrepreneurship. New Dehli: New Age International Pvt. Ltd., Publishers.
- Voda, A. I., & Florea, N.,2019 Impact of Personality Traits and Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intentions of Business and Engineering Students. **Sustainability**, 11(4).doi:ARTN 1192. 10.3390/su11041192
- Wakkee, I., Elfring, T., & Monaghan, S.,2010 Creating Entrepreneurial Employees in Traditional Service Sectors. The Role Of Coaching And Self-Efficacy. **International Entrepreneurship Management**, 6, s.1-21.
- Walker, J. K., Jeger, M., & Kopecki, D. ,2013 The Role of Perceived Abilities, Subjective Norm and Intentions in Entrepreneurial Activity. **Journal of Entrepreneurship**, 22(2), s.181-202. doi:10.1177/0971355713490621

- Wilson, F., Kickul, J., & Marlino, D.,2007. Gender, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial career intentions: Implications for entrepreneurship education. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 31(3), s.387-406. doi:DOI 10.1111/j.1540-6520.2007.00179.x
- Wincent, J., & Westerberg, M.,2005 Personal Traits of Ceos, Inter-Firm Networking and Entrepreneurship in Their Firm: Investigating Strategic Sme Network Participant. **Journal of Developmental Entrepreneurship**,s. 271–284.
- Windsor, S.,2010 An Introduction to Green Marketing Process Management. Wisconsin: **ASQ Quality Press**
- Wright, B.,1998 Behavioral Intentions and Opportunities among Homeless Individuals: A Reinterpretation of the Theory of Reasoned Action. **Social Psychology Quarterly**, 61(4), s.271.
- Wu, S. Z., & Wu, L. F. ,2008 The impact of higher education on entrepreneurial intentions of university students in China. **Journal of Small Business and Enterprise Development**, 15(4), s.752. doi:10.1108/14626000810917843
- Yao, H. Q., Jannesari, M. T., Sun, J. X., Lai, Q., & Ji, J.,2020 Impact of sense of status on the international entrepreneurial intention of undergraduates in China. **Social Behavior and Personality**, 48(10). doi:ARTN e940810.2224/sbp.9408
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S.,2007 SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri,. Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, F., & İlhan, İ. Ö.,2010 Genel öz yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. **Türk Psikiyatri Dergisi**, 21(4),s. 301-308.
- Yıldız, A.,2015 Girişimcilik Üzerine Temel Kavramlar: Girişim, Girişimci, Girişimcilik Kavramları. Girişimcilik, KOBİ'ler ve Strateji (Cilt 3). (İ. Bakan , Çev.) Ankara: Gazi Kitapevi
- Yohana , C., & Salsabila, A. F.,2019 Relationship Between Self-Efficacy and the Need for Achievement With Entrepreneurship Among Students of Jakarta State University, Faculty of Economics.

**International Conference on Economics, Education,
Business and Accounting**, s. 528-529.

Yordanova, D. I., &
Tarrazon, M. A.,2010

Gender Differences in Entrepreneurial Intentions:
Evidence from Bulgaria. **Journal of Developmental
Entrepreneurship**, 15(3), s.245-261.
doi:10.1142/S1084946710001543

Zain, Z. M., Akram, A. M.,
& Ghani, E. K.,2010

Entrepreneurship Intention Among Malaysian Business
Students. **Canadian Social Science**, 6(3), s.34-44.

Zampetakis, L. A.,
Kafetsios, K., Bouranta, N.,
Dewett, T., & Moustakis, V.
S.,2009

On the relationship between emotional intelligence and
entrepreneurial attitudes and intentions. **International
Journal of Entrepreneurial Behavior & Research**,
15(6), s.595. doi:10.1108/1355255091099545

Zarei, E., Zainalipour, H., &
Shahraki, L. S.,2013

Relationship between achievement motivation and
ambiguity tolerance with entrepreneurship among
students in Hormozgan university. **Journal of
Educational and Management Studies**, 3(2), s. 167-
172.

Zain , Z.M., Akram, A.M,
Ghani,E.K.,2010

Entrepreneurship Intention Among Malaysian Business
students. **Canadian social Science**, 6(3), s.34-44.

Zhao, H., Seibert, S. E., &
Hills, G. E.,2005

The Mediating Role of Self-Efficacy in the
Development of Entrepreneurial Intentions. **Journal of
Applied Psychology**, 90(6), s.1265–1272.

Zhao, J., & Chen , L.,2008.

Individualism, Collectivism, Selected Personality
Traits, And To Us Occupations. **Journal of Vocational
Behavior**, 71(1), s.1-22.

Zhao, Y. J., & Xie, B.
G.,2020

Cognitive Bias, Entrepreneurial Emotion, and
Entrepreneurship Intention. **Frontiers in Psychology**,
s.11.

EKLER

Ek 1. Araştırma Anketi

Değerli Katılımcı,

Bu anket formu İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı programında yürütölmekte olan yüksek lisans tezine veri desteği sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Toplanacak olan verinin tamamı ortalama 5 dakikanızı alacaktır. Anket kapsamında toplanan veriler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacak olup, cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır.

Değerli zamanınızı ayırarak araştırmaya yapacağınız bilimsel katkıdan dolayı teşekkürlerimi sunar ve hayatınızda başarılar dilerim.

Saygılarımla,

Sabina Nazarlı

Cinsiyetiniz:

Kadın:

Erkek:

Yaşınız:

18-22:

23-27:

28-32:

33-37:

38-42:

43 ve üstü:

Uyruğunuz:

Türkiye Vatandaşı:

Yabancı Uyruklu:

Eğitim düzeyiniz:

Ön lisans:

Lisans:

Yüksek Lisans:

Doktora:

Öğrenim Görülen Bölüm/Alan

Sosyal Bilimler:

Fen Bilimleri:

Fen Edebiyat:

Üniversite eğitiminiz süresince girişimcilik ile ilgili bir ders aldınız mı veya alıyor musunuz?

Evet:

Hayır:

Ailenizde girişimci faaliyette bulunmuş olan veya bulunan birey var mı?

Evet:

Hayır:

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Girişimci olmak için her şeyi yapmaya hazırım.					
2. Profesyonel hedefim bir girişimci olmak.					
3. İleride kendi firmamı kurmak ve işletmek için her türlü çabayı göstereceğim.					
4. Gelecekte bir firma kurmaya kararlıyım.					
5. Bir firmayı kurmayı çok ciddi düşünmüştüm.					
6. Bir gün bir firma kurmaya ciddi olarak niyetliyim.					

7. Yeterince çaba harcarsam, zor sorunları çözenin bir yolunu daima bulabilirim.					
8. Bana karşı çıkıldığında, istediğimi elde etmemi sağlayacak bir yol ve yöntem bulabilirim.					
9. Amaçlarıma bağlı kalmak ve bunları gerçekleştirmek benim için kolaydır.					
10. Beklenmedik olaylarla etkili bir biçimde başa çıkabileceğime inanıyorum.					
11. Yeteneklerim sayesinde beklenmedik durumlarla nasıl baş edebileceğimi biliyorum.					
12. Gerekli çabayı gösterirsem, birçok sorunu çözebilirim.					
13. Baş etme gücüme güvendiğim için zorluklarla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.					
14. Bir sorunla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.					
15. Başım dertte olduğunda, genellikle bir çözüm düşünebilirim.					
16. Önüme çıkan zorluk ne olursa olsun, üstesinden gelebilirim.					

EK 2. Katılımcıların Eğitim Aldıkları Üniversiteler

	Üniversiteler	Katılan Öğrenci Sayı
1	İstanbul Teknik Üniversitesi	88
2	İstanbul Üniversitesi	72
3	Marmara Üniversitesi	19
4	Yıldız Teknik Üniversitesi	16
5	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	13
6	Boğaziçi Üniversitesi	12
7	Karadeniz Teknik Üniversitesi	12
8	Anadolu Üniversitesi	11
9	Gazi Üniversitesi	11
10	Dokuz Eylül Üniversitesi	9
11	Hacettepe Üniversitesi	9
12	Kocaeli Üniversitesi	6
13	Sakarya Üniversitesi	6
14	Uludağ Üniversitesi	6
15	Ankara Üniversitesi	5
16	Beykent Üniversitesi	5
17	Ege Üniversitesi	5
18	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	5
19	İstanbul Ticaret Üniversitesi	5
20	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	4
21	Fırat Üniversitesi	4
22	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	4
23	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	4
24	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	4
25	Akdeniz Üniversitesi	3
26	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	3
27	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	3
28	Süleyman Demirel Üniversitesi	3
29	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2
30	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	2
31	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	2
32	Bartın Üniversitesi	2
33	Balıkesir Üniversitesi	2

34	Bilkent Üniversitesi	2
35	Düzce Üniversitesi	2
36	İstanbul Aydın Üniversitesi	2
37	İstanbul Bilgi Üniversitesi	2
38	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	2
39	Karabük Üniversitesi	2
40	KTO Karatay Üniversitesi	2
41	Mersin Üniversitesi	2
42	Necmettin Erbakan Üniversitesi	2
43	Selçuk Üniversitesi	2
44	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2
45	Üsküdar Üniversitesi	2
46	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2
47	Atatürk Üniversitesi	1
48	Bahçeşehir Üniversitesi	1
49	Çukurova Üniversitesi	1
50	Demiroğlu Bilim Üniversitesi	1
51	Dumlupınar Üniversitesi	1
52	Erciyes Üniversitesi	1
53	Fenerbahçe Üniversitesi	1
54	Galatasaray Üniversitesi	1
55	Giresun Üniversitesi	1
56	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1
57	İnönü Üniversitesi	1
58	İstanbul Arel Üniversitesi	1
59	İstanbul Gelişim Üniversitesi	1
60	İstanbul Kültür Üniversitesi	1
61	İstanbul Medipol Üniversitesi	1
62	İzmir Ekonomi Üniversitesi	1
63	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1
64	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	1
65	Kastamonu Üniversitesi	1
66	Koç Üniversitesi	1
67	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1
68	Ordu Üniversitesi	1
69	Sabancı Üniversitesi	1
70	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	1
71	Trakya Üniversitesi	1
72	Ufuk Üniversitesi	1